

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כל הולך על גחון"

על הכתוב, "כל הולך על גחון", אומרים חז"ל (המאירי, קידושין ל'): "לְעוֹלָם) יִרְגִיל (הָאָדָם אֶת) עֲצָמוֹ בְּלִימוּד (הַתּוֹרָה), עַד שֶׁיְהִי אֶפִּילוֹ (ה)פְּרָטִים הַדְּקִים שֶׁבַתּוֹרָה סְדוּרִים לוֹ. (וְלִכּוֹן) לֹא נִקְרָאוּ (ה)רֵאשׁוֹנִים 'סוֹפְרִים', אֲלָא (עַל) שֶׁהָיוּ מוֹנִינִין (=סוֹפְרִים) כָּל אוֹתוֹת שֶׁבַתּוֹרָה, וְהָיוּ אוֹמְרִים: ר של גחון – חצי התורה באותיות".

כְּלוּמֵר, אִם נִסְפּוֹר אֶת כָּל אוֹתוֹת הַתּוֹרָה, הֲ-ר של "גחון" היא אִמְצָא כָּל הָאוֹתוֹת שֶׁבַתּוֹרָה. וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִינֵי זֶה. שֶׁכֵּן, עַל מָה זָכָה "הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹן", שֶׁנִּרְמַז שְׁמוֹ בְּדִיוֹק בְּאִמְצָע אוֹתוֹת הַתּוֹרָה? ה"מְקַדֵּשׁ לוֹ" מְבָאֵר, שֶׁלְעֲנַיִן זֶה שֶׁל "הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹן" יֵשׁ מִשְׁמַעוֹת חֲשׁוּבָה מְאֹד, וּמִמֶּנֶּה אָנוּ יְכוּלִים לְלַמּוֹד, שְׂאֵחָד הַתְּנָאִים הָעִיקָרִיִּים כְּדִי לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה – הוּא מִידַת הָעֲנָוָה.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהֵלִיכָה עַל "גַּחוֹן", הַרוּמוֹת לְעֲנָוָה, אֲשֶׁר מֵתְקַבֵּלֶת דּוֹקָא בְּנִקּוּדַת הַחֲצִי שֶׁל הַתּוֹרָה בְּאוֹתוֹת, בְּאֶה כְּדִי לְהַדְגִּישׁ לָנוּ אֶת מַעֲלַת הָעֲנָוָה, שֶׁהִיא תְּנַאי הַכְּרַחֵי לְקַנְיֵן הַתּוֹרָה. וְלִכּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּקּוּדַת הַמְּרָכּוֹ שֶׁל גִּזַּע הָעֵץ הֵינָה הַנִּקּוּדָה הַמְּרָכּוּזִית וְהַחֲזָקָה בְּיֹתֵר בְּכָל הַגִּזַּע (וּלְמַעֲשֵׂה בְּכָל הָעֵץ) – כִּךָּ גַם בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, נִקּוּדַת הָאִמְצָע שֶׁל הַתּוֹרָה, הַמֵּתְקַבֵּלֶת בְּמִלָּה "גַּחוֹן" (הַרוּמוֹת לְעֲנָוָה), הִיא הַנִּקּוּדָה הַמְּרָכּוּזִית וְהַחֲזָקָה בְּיֹתֵר בַּתּוֹרָה, אֲשֶׁר מַעֲנִיקָה לְלוּמֵד (בַּתּוֹרָה) אֶת קַנְיֵן הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

וְרֵאוי לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרֵי רִשׁ"י: "הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹן" – זֶה נֶחֱשׂ. וְלִשׁוֹן 'גַּחוֹן' שְׁחִיָּה, שֶׁהוֹלֵךְ שָׁח וְנוֹפֵל עַל מַעֲיוֹ. וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִינֵי זֶה. שֶׁכֵּן, מְדוּעַ לֹא הוֹפִיר הַקַּב"ה אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַנֶּחֱשׂ בְּמִפּוֹרֵשׁ, אֲלָא צִיָּן רַק אֶת דְּרָךְ הִילוּכוֹ, "הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹן"?

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַקַּב"ה מְבַקֵּשׁ לְהוֹפִיר לָנוּ שֶׁהַסִּיפָה שֶׁהִנַּחֵשׁ הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹנוֹ, וְלֹא עַל רַגְלָיו, הִיא פִּיּוֹן שֶׁהִנַּחֵשׁ (=הוּא הַיֵּצֵר הָרָע), הַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּרִשׁוֹתוֹ לְאִכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת. עַל-כֵּן נַעֲנֵשׁ וְנִקְצָצוּ רַגְלָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג', יד'): "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים אֶל הַנֶּחֱשׂ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת, אֲרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל גַּחְנֶךָ תֵּלֵךְ וְעַפְּרָ תֹאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ".

וּפִרֵשׁ רִשׁ"י: "עַל גַּחְנֶךָ תֵּלֵךְ" – רַגְלִים הָיוּ לוֹ וְנִקְצָצוּ. וּכְפִי שְׂמוּבָא בְּגִמְרָא (סוֹטָה ט'): "וְכֵן מְצִינוּ בְּנַחֲשׁ הַקְּדָמוֹנִי, שֶׁנִּתֵּן עֵינָיו בְּמִי שְׂאִינוּ רְאוּי לוֹ – מָה שֶׁבִקֵּשׁ לֹא נִתֵּן לוֹ, וּמָה שֶׁבִּידוֹ נִטְלוּ מִמֶּנּוּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי אֲמַרְתִּי, יֵהָא מְלִךְ עַל כָּל בְּהֵמָה וְחַיָּה. עַכְשָׁיו – 'אֲרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה'. אֲנִי אֲמַרְתִּי, יֵלֵךְ בְּקוֹמָה זְקוּפָה. עַכְשָׁיו – 'עַל גַּחְנֶךָ תֵּלֵךְ'".

עַל-פִּי הָאָמוֹר, יֵאִיר לָנוּ בְּאוֹר נוֹסֵף, מְדוּעַ בַּחַר הַקַּב"ה לְקַבּוֹעַ אֶת נִקּוּדַת הַמְּרָכּוֹ/הָאִמְצָע שֶׁל אוֹתוֹת הַתּוֹרָה, דּוֹקָא בְּאוֹת ר' שֶׁל "גַּחוֹן" ("כָּל הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹן").

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁרְצָה הַקַּב"ה לְרַמּוֹז לָנוּ רְמִזוֹ נִפְלָא, שֶׁהָאוֹת ר', שֶׁהִיא אוֹת רַבִּית (=גְּדוּלָּה), הִיא רְמִזוֹ עַל הַנַּחֵשׁ הַקְּדָמוֹנִי, שֶׁהִלֵּךְ בַּתְּחִלָּה בְּקוֹמָה זְקוּפָה עִם רַגְלָיו, וּפִיּוֹן שֶׁנִּתְגָּאָה עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, וּפָתָה אֶת אָדָם וְחוּה לְמַרְוֹד בְּה', נַעֲנֵשׁ עַל גַּאֲוֹתוֹ, וְנִקְצָצוּ רַגְלָיו, וּמֵאֵז הוּא הוֹלֵךְ עַל גַּחוֹנוֹ.

(כְּפִי שְׂמִבּוּאָר בְּפָרְקֵי דְרַבִּי אֶלְעִיָּזָר (יג'): "כְּפִי שֶׁר) הַנַּחֵשׁ... נִגַּע בְּאֵילָן (=בְּעֵץ הַדַּעַת)... הָאֵילָן צוּחַ וְאָמַר: רְשָׁע, אַל תִּגַּע בִּי!, שְׁנַאֲמַר (תְּהִלִּים לו', יב'): 'אַל תְּבוֹאֲנִי רַגְלֵי גַאֲוָה וַיֵּד רְשָׁעִים אַל תִּגְדְּנִי'").

הֵנָּה כִּי כֵן, זֶהוּ הַרְמִזוֹ בְּאוֹת ו' שֶׁל תִּיבַת "גַּחוֹן", שֶׁכָּל מִי שֶׁיֵּלֵךְ בְּדַרְכּוֹ שֶׁל הַנַּחֵשׁ בְּגַאֲוָה וּבְקוֹמָה זְקוּפָה, בְּבַחֲיַנַּת הָאוֹת ר' הַגְּדוּלָּה, מוּבְטָח לוֹ שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַקַּב"ה קִצֵּץ אֶת רַגְלֵי הַנַּחֵשׁ שֶׁנִּתְגָּאָה, כִּךָּ הַקַּב"ה יִפִּיל אוֹתוֹ "מֵאִיגְרָא רְמָה לְבִירָא עֲמִיקָתָא" (=מֵהָר גְּבוּהָ לְבֵאֵר עֲמוּקָה), וַיִּשְׁפִּיל אוֹתוֹ עַד עַפְּרָ, לְלַכֵּת כְּבִיכּוֹל "עַל גַּחוֹנוֹ". עַל-כֵּן, צָרִיךְ מְאֹד מְאֹד לְהִתְרַחֵק מִמִּידַת הַגַּאֲוָה שֶׁל הַנַּחֵשׁ הַקְּדָמוֹנִי, וּלְהִדְבֵּק בְּמִידַת הָעֲנָוָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ,

שְׁעָלְיוֹ הַעֲיֵדָה הַתּוֹרָה: "וְהָאִישׁ מִשֵּׁה עֲנֹן מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה".

עַל-פִּי הָאָמּוֹר, יֵאִיר לָנוּ מֶה שֶׁבָּאָר הַ"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל" (לִיקוּשִׁים תְּהִלִּים מִב), שֶׁהַעֲבוּדָה שֶׁל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּימֵי סְפִירַת הָעֶמֶר הִיא לְהִקְטִין אֶת עֲצָמוֹ בְּגֵאוּה וּשְׁפִלוּת רוּחַ, כְּדִי שִׁיּוּכָל לְהִיכָנֵס בְּשַׁעְרֵים שֶׁל מַעְלָה (אֲפִילוֹ שֶׁהֵם סְגוּרִים). וּמֵבִיא הַ"עֲבוּדַת יִשְׂרָאֵל" מֶה שֶׁרָמַז דּוּד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים מִב, ה): "כִּי אֶעֱבֹר בְּסֶךְ אַדְדִּים עַד בַּיִת אֱלֹהִים". דְּהֵינּוּ, "כִּי אֶעֱבֹר", רוּמֵז עַל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, שֶׁעוֹבֵר בְּסֶךְ יְמֵי הַסְפִירָה, שֶׁהֵם כְּמִסְפֵּר "אַדְדִּים" (=49), עַד "בַּיִת אֱלֹהִים" – עַד יוֹם מִתֵּן תּוֹרָה, לְהִתְחַבֵּר עִם תּוֹרַת ה'.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁעֵיקָר הַעֲבוּדָה שֶׁל הָאָדָם בְּ-מֵט' יְמֵי הַסְפִירָה הוּא לְהִיּוֹת בְּבַחֲיִנַת תִּינוּק, הַיּוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, שְׂאִין לוֹ שׁוּם דְּבָר מִעֲצָמוֹ, אֲלֵא מֶה שֶׁהוּא יוֹנֵק מִמֶּנָּה. וְזֶהוּ "אַדְדִּים" – אוֹתִיּוֹת "דָּד אִם", שֶׁכָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל צָרִיךְ לְהִרְגִישׁ שֶׁהוּא כְּתִינוּק הַיּוֹנֵק חֵלֶב מֵאִמּוֹ, וְאִין לוֹ כְּלוּם, אֲלֵא מֶה שֶׁהוּא מְקַבֵּל מֵהַקֵּב"ה. לְפִי זֶה, מִבָּאָר מֶרֶן מַהֲרִ"ד אֶת דְּבָרֵי הַמְדָּרֵשׁ: "תְּנִי רַבִּי חֵיָא: 'וּסְפִירַתְּם לְכֶם... שְׁבַע שְׁבָתוֹת תְּמַיִמַת תְּהִיֵּינָה'. אִימְתִי הֵן תְּמַיִמַת? בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוּם".

"אִימְתִי הֵן תְּמַיִמַת?" – אִיךְ יָכוֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְזוֹכֹת לְתְּמַיִמוֹת/לְשְׁלִימוֹת יְמֵי הַסְפִירָה?

אֲלֵא "בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוּם", כִּאֲשֶׁר הֵם מִתְּבוֹנְנִים בְּשְׁפִלוּת עֲצָמָם (שְׁנֵה רְצוֹנוֹ/דַּעַתוֹ שֶׁל מְקוּם), כְּמִבּוֹאָר בְּגִמְרָא (סוּטָה ה'): "אָמַר רַב יוֹסֵף: לְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם מִדַּעַת קוֹנוֹ, שֶׁהֲרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַנִּיחַ כָּל הָרִים וּגְבָעוֹת וְהַשְּׂרָה שְׁכִינָתוֹ עַל הַר סִינַי".

שֶׁהֲרִי, רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה שֶׁהָאָדָם יִחְזִיק עֲצָמוֹ בְּמִידַת הָעֲנָוָה. שְׁכֹן, אִין הַתּוֹרָה נִקְנִית, אֲלֵא בְּמִידַת הָעֲנָוָה, בְּבַחֲיִנַת הַר סִינַי. רְאוּי לְהוֹסִיף, שֶׁמִּידַת הָעֲנָוָה וּשְׁפִלוּת הַרוּחַ, הִיא הַשְּׂרָשׁ וְהַעֵיקָר שֶׁל כָּל הַמִּידוֹת הַטּוֹבוֹת, כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינּוּ בְּמִשְׁנֵה בְּאֵבוֹת (פֶּד', מִד'): "מֵאֵד מֵאֵד הוּי שְׁפֵל-רוּחַ". וּפִרְשׁ רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיהָ מִבְּרִטְנֹרָא: "אָף-עַל-פִּי שֶׁבִשְׂאָר (ה)מִיּוֹדוֹת, הַדְּרָךְ הָאֲמֻצָּעִית הִיא הַמְּשׁוֹבַחַת, בְּמִידַת הַגְּאוּה אִינוּ כֵּן, אֲלֵא יֵטָה לְקַצֵּה הָאֲחֵרוֹן שֶׁל שְׁפִלוּת הַרוּחַ, לְפִי שֶׁהַגְּאוּה הִיא מְאוּסָה בְּיִתְר".

דְּבָר זֶה אָנוּ לוֹמְדִים גַּם מִמְּעַמְד הַר סִינַי, כְּמִבּוֹאָר בְּגִמְרָא (סוּטָה ה'): "אָמַר רַב יוֹסֵף: לְעוֹלָם (=תְּמִיד) יִלְמַד אָדָם מִדַּעַת קוֹנוֹ. שֶׁהֲרִי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הַנִּיחַ כָּל הָרִים וּגְבָעוֹת וְהַשְּׂרָה שְׁכִינָתוֹ עַל הַר סִינַי" (הַנְּמוּךְ מִכָּל הַהָרִים). עַל-פִּי זֶה מִפְּרֵשׁ הַ"אֲגָרָא דְּפִרְקָא" (ס', רַכּוּז) אֶת הַפְּסוּק בְּתְהִלִּים (קַכָּא, א'): "שִׁיר לְמַעְלוֹת אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאִין יָבֵא עֲזָרִי...". כְּלֹמֶר, כְּשֶׁאֲנִי נוֹשֵׂא אֶת עֵינַי אֶל הַהָרִים הַגְּבוּהִים, תְּבוֹר וְכַרְמֶל, שְׂמֵאֵן הַקֵּב"ה לְתַת אֶת הַתּוֹרָה עֲלֵיהֶם, כִּי הֵם גְּבוּהִים וְרוּמְזִים לְמִידַת הַגְּאוּה, וּבְמִקּוּם זֶה בָּחַר לְתַת אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, שֶׁהוּא הַנְּמוּךְ מִכָּל הַהָרִים, הֵנָּה, מִכָּף אֲנִי לוֹמֵד, שְׂדוּקָא "מֵאִין יָבֵא עֲזָרִי" – דְּהֵינּוּ, כְּשֶׁאֲנִי בְּבַחֲיִנַת "אִין" – רַק אֲז יָבוֹא עֲזָרִי מֵה'... (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"הוֹלֵךְ עַל גְּחוֹן" (הַהֲלִיכָה עַל "גְּחוֹן" רוּמְזוֹת לְעֲנָוָה)

גְּאוּנוֹתוֹ הַעֲצוּמָה שֶׁל הַגְּאוּן רַבִּי חַיִּים עוֹזֵר גְּרוּדֵי'ינְסְקִי זצ"ל יִצְאָה לְשֵׁם וּלְתְּהִלָּה בְּעוֹלָם הַתּוֹרָה. כְּגִדְל גְּאוּנוֹתוֹ כֵּן גִּדְל עֲנוּתוֹתוֹ, כְּפִי שִׁיתּוֹאָר בְּסִיפּוֹר הַבָּא:

נוֹהַג הָיָה רַבִּי חַיִּים לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּדְבָרֵי תּוֹרָה עִם תְּלָמִידָיו. פְּעַם אַחַת, כְּשֶׁקְּבוּצָה אִיכוּתִית וּמְיוֹחֶדֶת מִתְּלָמִידָיו הָיוּ אֲצֵלוֹ, וְעִסְקוּ בְּדְבָרֵי תּוֹרָה, אָמַר לְתְּלָמִידָיו, שֶׁ"הַתּוֹסְפוֹת" בְּמִסְכַּת יְבָמוֹת דָּף נ' עוֹסֵק בְּסוּגְיָה בַּה הֵם מִתְּפַלְּפְּלִים כְּפִעַת. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת אֶחָד מִגְּאוּנֵי הַתְּלָמִידִים, הֵעִיר: "סְלִיחָה כְּבוֹד הָרַב, אֲבָל "הַתּוֹסְפוֹת" הַזֶּה נִמְצָא בְּדָף נא". "לא!", עָנָה הָרַב בְּפִסְקָנוֹת, "הוּא נִמְצָא בְּדָף נא!", וְהַמְשִׁיךְ בְּלִימּוּדוֹ עִם הַתְּלָמִידִים.

לֹא נִחָה דַּעַתוֹ שֶׁל הַבְּחוּר, וְהוּא הַמְּשִׁיךְ לְעִמּוּד עַל שְׁלוֹ. שׁוֹב וְשׁוֹב טָעַן בְּנִחְרָצוֹת, שֶׁ"הַתּוֹסְפוֹת" נִמְצָא בְּדָף נא'. כְּדִי לְהוֹכִיחַ אֶת צְדָקָתוֹ, קָם לְעֵבֶר אַרְוֹן הַסְּפָרִים, כְּדִי לְהֵבִיא גְּמָרָא, וּלְהַרְאוֹת לְכָל כִּי הַצְּדָק עִמּוֹ. רַבִּי חַיִּים עוֹזֵר קָם מִמְּקוֹמוֹ, וְעִצַּר אֶת הַבְּחוּר, תוֹךְ כְּדִי שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ בְּלֵהֲט: "וְכִי קָל בְּעֵינַיִךְ לְבִישׁ יְהוּדִי?". הַבְּחוּרִים הִסְתְּכְלוּ זֶה עַל זֶה בְּאַרְשֵׁת שֶׁל בּוּשָׁה, וְאִילוֹ הַבְּחוּר הַמְּתוֹכַח חִיךְ חִיוֹךְ קָל שֶׁל נִיִּצְחוֹן, וּבִלְבוֹ אָמַר: "כְּנִרְאָה נִזְכָּר הָרַב שֶׁ"הַתּוֹסְפוֹת" נִמְצָא בְּדָף נא', כְּדְבָרִי".

כִּאֲשֶׁר שָׁבוּ הַבְּחוּרִים אֶל הַיְשִׁיבָה, פָּתַח הַבְּחוּר הַמְּתוֹכַח אֶת הַגְּמָרָא לְעֵינַי חֲבָרָיו, כְּדִי לְהוֹכִיחַ אֶת נִצְחוֹנוֹ. אָךְ, לְתַדְהַמְתוֹ הַרְבֵּה, גָּלָה שֶׁאֲכֵן צְדָק הָרַב, וְ"הַתּוֹסְפוֹת" הֵינּוּ בְּדָף נ', וְלֹא בְּדָף נא'! אוֹ אֲז הַבִּין הַתְּלָמִיד שֶׁבְּדְבָרֵי הָרַב 'וְכִי קָל בְּעֵינַיִךְ לְבִישׁ יְהוּדִי?', הַתְּכַנֵּן הָרַב לְמַנוּעַ אֶת הַבּוּשָׁה מִמֶּנּוּ עֲצָמוֹ, כִּי לְגִדְל הָרַב כָּלֵל לֹא עִמַּד כְּבוֹדוֹ הָאִישִׁי, אֲלֵא כְּבוֹד תְּלָמִידוֹ...

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֵת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהֵנִה שְׂרָף"

עַל הַכְּתוּב, "וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֵת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהֵנִה שְׂרָף", שְׁנִינוּ בְּגִמְרָא: "דָּרַשׁ דָּרַשׁ" – חֲצִי תִיבוֹת שֶׁל תוֹרָה. דְּהֵינּוּ, הַ"דָּרַשׁ" (הָרֵאשׁוֹן) הוּא סוּף הַחֲצִי הָרֵאשׁוֹן שֶׁל תִּיבוֹת הַתּוֹרָה, וְהַ"דָּרַשׁ" (הַשֵּׁנִי) הוּא הַתְּחִלַּת הַחֲצִי הַשֵּׁנִי שֶׁל תִּיבוֹת הַתּוֹרָה.

וּמְבוֹאָר בְּמִסְכַּת סוֹפְרִים (פ"ט, מ"ב), שְׁאֵת הַ"דָּרַשׁ" (הָרֵאשׁוֹן) צָרִיךְ לְכַתּוֹב בְּסִפּוֹר הַתּוֹרָה בְּסוּף הָעֲמוּד. וְאֵת הַ"דָּרַשׁ" (הַשֵּׁנִי) צָרִיךְ לְכַתּוֹב בְּתַחֲלִיל הָעֲמוּד הַבֹּא בְּסִפּוֹר הַתּוֹרָה.

וְצָרִיךְ לְהִבִּין מָה הָעֲנִין כָּאן?

בְּאֵר הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", וְאָמַר, שֶׁהֵנִה מֹשֶׁה רַבְּנוּ הַתְּפִלָּל 515 תְּפִילוֹת כְּדֵי לְהִיכַנֵּס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "וְאֵתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר אֲדֹנָי ה' אֵתָּה הַחַלּוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֹלְךָ... אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה". וְכָל-כֵּךְ לְמָה?

אֲלֹא, מְבֹאֵר הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", שֶׁמֹּשֶׁה, הֵגֵם שְׂזִכָּה לְקַבֵּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּהַר סִינַי, עִם כָּל זֹאת הַחֲזִיק עֲצֻמוֹ בְּגִדְל עֲנֻתָנוֹתוֹ, שְׁעֵדִין לֹא הִשִּׁיג כְּלוּם. וְזֶהוּ שְׁאֵמַר לְפָנָי הַקַּב"ה: "אֵתָּה הַחַלּוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֹלְךָ" – רַק הַתְּחִלַּת לְהִרְאוֹת לִי אֶת גְּדֹלְךָ בַתּוֹרָה, וְעֵדִין לֹא הִשְׁגַּתִּי כְּלוּם, לְכֵן אֲנִי מֵתְחַנֵּן אֵלֶיךָ: "אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה" – כְּדֵי שְׁאֵשִׁיג שֵׁם הַשְּׂגוֹת הַתּוֹרָה, כְּמְבוֹאָר בְּגִמְרָא (ב"ב קנח): "אֲוִירָא דְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים", וְכֵן דָּרְשׁוּ בַּמִּדְרָשׁ: "וְזִנְהוּ הָאֶרֶץ הַהוּא טוֹב" – מְלָמַד, שְׁאִין תּוֹרָה כְּתוּרַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל...".

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת": "וְלִכֵּן אָמַר 'אֶעֱבְרָה נָא', שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן לְאִכּוֹל מִפְרֵי... (הָאֶרֶץ), (אֲלֹא) רַק לְהִשִּׁיג הַשְּׂגוֹת עֵינֻיּוֹת וְשִׁכְלִיּוֹת בַּתּוֹרָה. וְעַל זֶה אָמַר 'וְאֶרְאֶה אֶת הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה'... (שְׁכָן), 'אֲוִירָא דְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים', וְשֵׁם יְבוֹא לְהִשִּׁיג סוּדוֹת הַתּוֹרָה. וְהַשִּׁיב לוֹ הַקַּב"ה: אֵתָּה חוֹשֵׁב בְּדַעְתְּךָ שְׁעֵדִין לֹא הִשְׁגַּתְּ בַּתּוֹרָה כְּלוּם, וְאִין אֲצִלְךָ רַק הַתְּחִלָּה בְּלִבְדָּ? אֵינּוּ כֵּן! רַב לָךְ! הִרְבֵּה הַשְּׂגוֹת שֶׁל שְׁלֵמוֹת הַשִּׁכְלִיּוֹת הַשְּׁגַתְּ בַּתּוֹרָה. וְאֵל תּוֹסֵף לְהִשִּׁיג עוֹד, כִּי כָּל מָה שְׁאֵפְשֵׁר לְשַׁכַּל הָאֲנוּשִׁי לְהִשִּׁיג הַשְּׁגַתְּ".

עַל-פִּי הָאֲמוּר מִפְּרֻשַׁת הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" מָה שְׁנִמְסַר בְּמִסוּרָה, לְכַתּוֹב "דָּרַשׁ" אַחַד בְּסוּף הָעֲמוּד, וְ"דָרַשׁ" הַשֵּׁנִי בְּתַחֲלִיל עֲמוּד הַבֹּא. שְׁכָן, הַדְּבָר בֹּא לְהוֹרוֹת לָנוּ, שְׁאֵפִילוּ כְּאֲשֶׁר נִדְּמָה לְאִדָּם שְׁכָבֵר "דָּרַשׁ" אֶת כָּל הַתּוֹרָה, וְהִגִּיעַ לְסוּף הָעֲמוּד, יָדַע נְאֻמָּנָה, שֶׁהוּא עֵדִין נִמְצָא בְּתַחֲלִיל הַדְּרָף, וּבְכַחֲנֵת הַ"דָּרַשׁ" הַשֵּׁנִי, שְׁבַתְחִילַת הָעֲמוּד הַבֹּא.

וְזֶהוּ פְּרוּשׁ הַכְּתוּב "דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהֵנִה שְׂרָף" – אֲפִילוּ שְׁנִדְּמָה לָךְ שְׁכָבֵר דָּרַשְׁתָּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה, "דָּרַשׁ" – קִבַּל הַכָּל מִחֻדָּשׁ! כִּי עֵדִין לֹא הִשְׁגַּתְּ כְּלוּם. הִרְאִיָּה הִיא מִמֹּשֶׁה, שֶׁקִּבַּל אֶת כָּל הַתּוֹרָה בְּסִינַי, וְעִם כָּל זֹאת הַחֲזִיק עֲצֻמוֹ, שְׁעֵדִין לֹא הִשִּׁיג כְּלוּם. וְהִטְעֵם הוּא "וְהֵנִה שְׂרָף" – "שְׂרָף" – נוֹטְרִיקוֹן שְׁשִׁים רַבּוֹא פְּרוּשִׁים, שְׁכָל אוֹת בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לָהּ שְׁשִׁים רִיבּוֹא פְּרוּשִׁים.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "וְזֶה אָנּוּ יְכוּלִין לְלַמּוֹד, מִמֹּשֶׁה כְּמוֹ שְׁאֵמַרְנוּ ש'בְּעֵת הַהוּא' שֶׁהִיָּה מֹשֶׁה בְּסוּף יָמָיו, וְאָמַר לְהַקַּב"ה 'אֵתָּה הַחַלּוֹת לְהִרְאוֹת', שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּהַתְּחִלָּה כְּאִילוּ לֹא לָמַד מִיָּמָיו כְּלוּם. טַעַם הַדְּבָר: וְהֵנִה, מִלַּת שְׂרָף, בְּסוּד שְׁשִׁים רַבּוֹא פְּרוּשִׁים יֵשׁ בְּעוֹלָם, כְּנִגְדַּ שְׁשִׁים רַבּוֹא אוֹתוֹת הַתּוֹרָה, וְכֵן יֵשׁ לְכָל אוֹת בַּתּוֹרָה גַּם כֵּן... שְׁשִׁים רַבּוֹא פְּשׁוּטִים". (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֵת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהֵנִה שְׂרָף"

עַל הַכְּתוּב, "וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֵת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהֵנִה שְׂרָף", כּוֹתֵב הַ"דְּגַל מַחְנֵה אֶפְרַיִם": "וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאֵת הֵינּוּ עַל דְּרָף מְאֹמֵר חו"ל: עוֹן וְחֲטָאֵת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם קוֹנֵה קִטְגוֹר אַחַד. (שְׁכָן), (הוּא) נַעֲשֶׂה קְלִיפָה רַחֲמָנָא

ליצ'לן מכל עון וחטאת. והוא שאמר 'שעיר', הינו הקליפה, כמו שכתוב (ישעיה יג, כא): 'ושעירים ירקדו שם', הנעשה מחטאת. וזהו 'שעיר החטאת דרש דרש משה'. הינו, כשהחכם, שהוא בבחינת 'משה', דורש דברי תורה... בבחינת דרישה... אז 'והנה שרף' - הינו, בזה הוא **שרף** ומבטל הקליפה של עונות ישראל, ולהבה תלהט רשעים".

כלומר, "השעיר" הוא רמז לקליפה הנוצרת מהחטאים והעונות של האדם. ועל-ידי שדורשים בתורה ומפללים בה **שורפים** ומשמידים את הקליפה.

וכפי שמביא הרה"ק מוה"ר חיים ויטאל זצ"ל, בספרו "שער המצות", דבר נפלא (פרשת ואתחנן): "ראיתי למורי (האר"י הקדוש) זלה"ה, (שהיה) מתגבר פארי בכח, בעת שהיה עוסק ב(לימוד) הלכה, עד שהיה נלאה ומזיע ויעה גדולה, ושאלתי את פיו, מדוע (הוא) טורח כל-כך? והשיב לי (האר"י): "...ראוי (לאדם) לטרוח ולהתיש כוחו בהיותו עוסק בהלכה... כפי תכלית העיון היא לשבר את **הקליפות** (=כוחות הטומאה), שהם הקושיות...".

מבואר מכאן, שעיקר הקושיות בהלכות הוא רק מחמת **הקליפות** (=כוחות הטומאה שנוצרו מעונותינו), שמונעות מהאדם להשיג השגות בתורה, ולכן צריך האדם להתגבר ולהתיש כוחו בעיון גדול, כדי לשבר את **הקליפות**. (וראוי לציין שרבי צדוק הכהן ("מחשבות חרוץ" אות י'), כתב, שהגיעה בתורה כדי לישב את הקושיות, מסוגלת מאוד לשבר ולבטל את **הקליפות**. ומוסיף הוא עוד, שעל-ידי כך, מתגלים השגות חדשות בתורה).

וזהו שמרמז הכתוב: "ואת שעיר החטאת", אלו **הקליפות** שנבראו מהחטאים, "דרש דרש משה", על-ידי שהתלמיד חכם, שהוא בבחינת משה, דורש את התורה שוב ושוב בעמל וביגיעה, אז 'והנה שרף', הרי הוא **שרף** ומבטל את הקליפות שנבראו מחטאיו ועונותיו.

"ואת בת היענה"

ב"מדרש תלפיות" (אות ב' ענף בעלי חיים) הביא בשם "שפתי כהן" מנהג עתיק שהיה בישראל מימים ימימה לתלות את ביצת בת היענה בהיכל בית הכנסת. וביאר שם: שתכונתה של בת היענה היא שמטילה ביציה במקום שמור ועומדת כנגדן בלא להסיח דעת לרגע. כי אם תסיח דעתה ולו לרגע, לא תוכלנה הביצים לפרות לעולם.

לפיכך היו תולים את ביצת בת היענה בבית הכנסת, להזכירנו כי אף בתפלה הכונה התמידית היא עקר הסגולה שתפלתנו תעשה פרות, ויש לדאג שתמיד לא יהא דבר המפסיק בינינו לאבינו שבשמים, שלפניו אנו עומדים בתפלה ועמו אנו מדברים בלשון נוכח: "ברוך אתה ה'".

באפן נוסף באר ה"מדרש תלפיות": הדבר בא להזכירנו כי השגחתו יתברך נתונה עלינו בכל רגע ורגע ללא הפסק, כשם שאפרוחי בת היענה יכלו ויאבדו אם תפסיק אדם להשגיח עליהם לרגע, כך גם חיינו תלויים לחלוטין בהשגחת ה' שאינו מסיר מעלינו את עיניו אף לרגע.

ידיעה זו עשויה לרוממנו ולחבר בינינו לבורא יתברך כך שתפלותינו אליו תאמרנה בכונה יתרה ומתוך הרגשה פנימית ש"מבלעדי עזך ועזרתך אין עזרה וישועה", ואם נעשה כן בודאי יתקבלו תפלותינו לרצון. (וכל המאמינים) **פרשת שמיני**

בפרשת שמיני צ"א (=91) פסוקים בגימטריה של "אמן" (=91). מלבד זאת, פרשה זו מסתיימת בהלכות הנוגעות לכשרות המאכלים, ואף "מאכל" בגימטריה "אמן" (=91) ללמדנו שאין די שנסתפק בברכה על האכילה אלא עלינו להשתדל שתמיד יהיה מי שיענה אמן אחר ברכתנו. נתן להוסיף עוד: הסימן שנתנו במסורה למנין הפסוקים הוא "עבדיה" (=91) כלומר שהמקפיד על עניית "אמן" מתחזקת אמונתו ונהיה עבד י-ה. (וכל המאמינים)

"להבדיל בין הטמא ובין הטהור..." (יא' מז')

פעם באה אשה אחת אל רבי אליהו חיים מיזל, רבה של לודז', כדי לשאול שאלה בענין עוף שנשחט, ולא מצאו בו את המרה. (לפי הדיון מלקקים בבטן העוף, במקום שהמרה מונחת שם, ואם טעם המקום מר - סימן שהיתה שם מרה, והעוף פשר). בקש רבי אליהו חיים מאת האשה, שתלקק בלשונה בבטן העוף, ואחר-כך שאל אותה, אם הרגישה בלשונה טעם מרירות. מיד פרצה האשה בבכי מר, וקראה: מר לי, מר לי, רבי! הנני אלמנה עניה, ובני יחידי חולה קשה זה כמה ימים. והנה, הרופא צוה עלי לבשל בכל יום מרק חם לילד. וכמה טרחות טרחתי, עד שלויתי כסף מהשכנים, וקניתי לילדי עוף זה. ועתה מה אעשה, אם חלילה לא יוכשר העוף?

רבי אליהו חיים קם ממקומו, כי נכמרו רחמיו על האשה הבוכיה, הוציא ספר מארון הספרים, והחל מעין בו, ולבסוף פנה לעבר האשה, וקרא: אם זה מר, העוף פשר! לכי מיד לביתך ובשלי לילדך מרק חם כמצות הרופא, ו-ה' יתברך ישלח לבנך רפואה שלמה במהרה... **שבת שלום לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהְרֹן נָדָב וְאִבִּיהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי י-הו-ה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'"

עַל הַכְּתוּב, "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה'", מְגַלִּים לָנוּ חוֹז"ל בְּגִמְרָא (סְנֵהֲדְרִין גב'): "אָבֹא יוֹסִי בֶן דּוֹסְתָאֵי אוֹמֵר: שְׁנֵי חוּטִין שֶׁל אֵשׁ יֵצְאוּ מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְנַחֲלָקוּ לְאַרְבַּע, וְנִכְנְסוּ, שְׁנַיִם בְּחֻטְמוֹ שֶׁל זֶה, וְשְׁנַיִם בְּחֻטְמוֹ שֶׁל זֶה, וּשְׂרָפוּם."

וְצָרִיכִים אָנוּ בִּיאֹר עַל-כֵּן, מְדוּעַ יֵצְאוּ שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אֵשׁ, וְאַחַר-כֵּן נַחֲלָקוּ לְאַרְבָּע? מְדוּעַ לֹא יֵצְאוּ מִלְּכַתְחִילָה אַרְבָּעָה חוּטִין שֶׁל אֵשׁ, לְהִיכְנֵס בְּחוּטְמָם שֶׁל נָדָב וְאִבִּיהוּא?

מִצְאָנוּ בִּיאֹר נִפְלֵא עַל-כֵּן בְּמִשְׁנֵתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" זִיע"א (שְׁמִינִי), וְכֵן הוּא כּוֹתֵב: "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה'", וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה כָּאֵן. שְׁהָרִי יְדוּעַ כִּי שֵׁם הוּי"ה (י-הו-ה), בְּרוּךְ הוּא, שֵׁם מִידַת הַרְחָמִים. אִם כֵּן, כָּאֵן, שִׁיצָאָה אֵשׁ לְשָׂרוֹף אֶת בְּנֵי אֶהְרֹן, הִיְתָה כָּאֵן מִידַת הַדִּין, וְלִכְאוּרָה הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כּוֹתֵב: "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי אֱלֹקִים". שְׁהָרִי, כִּידוּעַ, שֵׁם "אֱלֹקִים" הוּא שֵׁם מִידַת הַדִּין.

מֵיֵשֵׁב עֲנִין זֶה הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", עַל-פִּי הַנְּאֻמָּר בְּמִדְרַשׁ (תַּנְחוּמָא "תְּצוּהָ"), שְׁמִיתַת נָדָב וְאִבִּיהוּא הִיְתָה עוֹנֵשׁ עַל-כֵּן שֶׁאֶהְרֹן אִבִּיהֶם הִשְׁתַּתֵּף בְּחֻטָּא הַעֲגָל, כִּפִּי שְׁכַתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ט', כ'): "וּבְאֶהְרֹן הַתַּאֲנֵף ה' מָאֵד לְהַשְׁמִידוֹ", וּפְרַשׁ רַש"י: "וְאִין הַשְׁמֵדָה, אֲלֵא...כִּילוּי בָּנִים. וְאֵתְּפַלֵּל גַּם בְּעַד אֶהְרֹן, וְהוֹעִילָה תְּפִילַתִּי לְכַפֵּר לְמַחְצָה, וַיָּמָתוּ שְׁנַיִם, וְנִשְׂאָרוּ הַשְּׁנַיִם".

דְּהִינּוּ, לְמַעֲשֵׂה הָיוּ אֲמוּרִים כָּל אַרְבַּעַת בָּנָיו שֶׁל אֶהְרֹן לָמוֹת, אֲלֵא שְׁמִשָּׂה רַבְּנוּ הַתְּפַלֵּל עַל אֶהְרֹן אַחִיו, וְהִצְלִיחַ לְהַמְתִּיק קִצָּת אֶת הַגְּזוּרָה, כִּפִּי שְׁכַתוּב בַּתּוֹרָה (שָׁם): "וְאֵתְּפַלֵּל גַּם בְּעַד אֶהְרֹן בְּעַת הַהוּא". דְּהִינּוּ, מִכַּח תְּפִילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַל אֶהְרֹן נִצְלוּ שְׁנֵי בָנָיו שֶׁל אֶהְרֹן – אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר.

לְפִי זֶה מִבְּאֵר הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", מִטַּעַם זֶה יֵצְאוּ שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה', וְנַתְחַלְקוּ לְאַרְבָּעָה, כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ שֶׁהַקַּב"ה רָצָה לְשָׂרוֹף אֶת כָּל אַרְבַּעַת בְּנֵי אֶהְרֹן, אֲבָל בְּזִכּוֹת תְּפִילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה נִצְלוּ שְׁנֵי בָנָיו שֶׁל אֶהְרֹן – אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר, וְנִשְׂרָפוּ רַק שְׁנֵי בְנֵי אֶהְרֹן, וְלֹא כָּל הָאַרְבָּעָה.

אֲמָנָם רְאוּי לְהַתְּבוּנָן מַה שְּׁגִילוּ לָנוּ חוֹז"ל בְּמִדְרַשׁ (וַיִּקְרָא רַבָּה כ', ו'): "לֹא מָתוּ בָּנָיו שֶׁל אֶהְרֹן אֲלֵא עַל שְׁהוּרוֹ הַלְּכָה בְּפָנֵי מֹשֶׁה רַבֵּן". מִבְּאוּר מִכָּאֵן, כִּי עִיקַר חֻטְאָם שֶׁל נָדָב וְאִבִּיהוּא הִיָּה עַל שְׁהוּרוֹ הַלְּכָה בְּפָנֵי רַבֵּם מֹשֶׁה. וְעַל-כֵּן רַמְזָה הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה: "וַיִּקְרִיבוּ (נָדָב וְאִבִּיהוּא)...אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם" – דְּהִינּוּ, שְׁמִשָּׂה רַבְּנוּ לֹא צִוָּה אוֹתָם עַל-כֵּן.

וְכֵן בְּגִמְרָא (עִירוּבִין סג'): "רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא מָתוּ בְּנֵי אֶהְרֹן – אֲלֵא עַל שְׁהוּרוֹ הַלְּכָה בְּפָנֵי מֹשֶׁה רַבֵּן, מֵאִי דְרוּשׁ? (= מַה דְּרִשׁוּ?) "וְנִתְּנוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל הַמְּזִבְחַ", אִף עַל פִּי שְׁהָאֵשׁ יוֹרְדַת מִן הַשָּׁמַיִם, מִצְוָה לְהַבִּיא מִן הַהֲדוּיֹט (=כֹּהֵן הַדְּיוּט)".

וְרְאוּי לְהוֹסִיף מַה שְּׁפָרַשׁ הַ"אוּר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ, שְׁנַפְשָׁם שֶׁל נָדָב וְאִבִּיהוּא יֵצְאָה מִגְּדֵל הַדְּבָקוֹת בַּה' יִתְבָּרַךְ, בְּבַחֲיִנַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ה', ו'): "נִפְשֵׁי יֵצְאָה בְּדַבְּרוֹ", וְכִפִּי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "אַחֲרֵי מוֹת...דָּבַר ה' לְמֹשֶׁה דֶּרֶךְ מִיתָתוֹ, שְׁהִיְתָה עַל זֶה הַדֶּרֶךְ בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי ה', פִּירוּשׁ שְׁנַתְּקִרְבוּ לִפְנֵי אוּר הָעֲלִיּוֹן בְּחִיבַת הַקֹּדֶשׁ, וּבְנוֹה מִתּוֹ, וְהוּא סוּד הַנְּשִׁיקָה, שְׁבָה מֵתִים הַצְּדִיקִים...".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִין זֶה. וְהָרִי לְמַדְּנוּ שְׁשֵׁנֵי בְנֵי אֶהְרֹן נִשְׂרָפוּ עַל-יְדֵי שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אֵשׁ שִׁיצְאוּ מִלִּפְנֵי ה', וּשְׂרָפוּם. וְאִיךְ מִבְּאֵר הַ"אוּר הַחַיִּים" הַקְּדוּשׁ, שְׁשֵׁנֵי בְנֵי אֶהְרֹן מָתוּ מִיַּת נְשִׁיקָה מִגְּדֵל דְּבָקוֹתָם בְּשִׁכְיָנָה הַקְּדוּשָׁה?

נִקְדִּים לְבִאֵר אֶת שִׁיחַ סוּד שְׂרָפֵי קֹדֶשׁ, אֶת הַשִּׁיחָה בֵּין הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, כְּאֲשֶׁר נִתְּגַלָּה לוֹ בְּסִנְיָה. וְכִפִּי שְׁכַתוּב: "וַיִּרָא מִלְּאֵךְ ה' אֵלָיו בְּלִבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיִּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בַּעַר בְּאֵשׁ וְהַסֵּנֶה אֵינְנוּ אֲכָל...".

וְצָרִיךְ בִּיאור עַל פְּלִיאָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, "מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה"? וְכִי יָד ה' תִּקְצֹר, שֶׁהַסֵּנֶה יִבְעַר מִבְּלֵי שִׁיתְכֹּלֶה? וּמִבּוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (שְׁמוֹ"ר ב', ב') שֶׁהִקְב"ה אָמַר לְמֹשֶׁה: "כִּי דַרְכֵי בָּאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, אֵשׁ אוֹכְלָה, אֵשׁ וְאֵינוּ מִכְלָה". דְּהֵינּוּ, הָאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה בְּשָׂמִים – כִּי דַרְכָּהּ לְהָאִיר, אֲךָ אֵינָה מִכְלָה אֶת הַחֶפֶץ שֶׁבוּ הִיא נֹאחֶזֶת.

וְכֵן מְצִינּוּ בְּמִדְרָשׁ תְּנַחֲמוּמָא (תְּרוּמָה): כֹּאֲשֶׁר צִוָּה הַקְּב"ה עַל מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת מִזְבֵּחַ עֲצֵי שִׁטִּים וּלְצַפּוֹתוֹ נְחוֹשֶׁת, כְּדֵי לְהִקְרִיב עָלָיו קוֹרְבָנוֹת, תָּמָה עַל-כֵּן מֹשֶׁה, שֶׁהָרִי כָּתוּב (וַיִּקְרָא ו', ו'): "אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה". וְהָרִי הַצִּיפּוּי שֶׁל נְחוֹשֶׁת נִתְּךָ מִן הָאֵשׁ, וְהָעֵץ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ נִשְׂרָף בָּאֵשׁ, וְאִיךָ יִתְקַיֵּם הַמִּזְבֵּחַ מִחַמַּת הָאֵשׁ? עַל-כֵּן הִשִּׁיב לוֹ הַקְּב"ה: "כִּי דַרְכֵי בָּאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, אֵשׁ אוֹכְלָה, אֵשׁ וְאֵינוּ מִכְלָה".

מַעֲתָה יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהִבִּין אֶת הַפְּתוּב, שֶׁהֵנָּה, כֹּאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה רַבְּנוּ שֶׁהַסֵּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ, וְהַסֵּנֶה אֵינּוּ אוֹכֵל, חָשַׁב לְתוּמוֹ, כִּי הָאֵשׁ הִיא אֵשׁ רִגִּילָה שֶׁל מֹטָה, שֶׁדַּרְכָּהּ לְשַׂרֹּף וּלְכַלּוֹת אֶת אֲשֶׁר הִיא נֹאחֶזֶת בּוֹ. וְלִכֵּן תָּמָה עַל-כֵּן וְשָׂאֵל "מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה"?

וְעַל-כֵּן גַּלְהָ לֹא הַקְּב"ה, שֶׁאֵין מְדוּבָר כֹּאֵן בָּאֵשׁ שֶׁל מֹטָה, שֶׁהוּדְלָקָה עַל-יְדֵי בֶּשֶׂר וְדָם. אֲלֹא בָּאֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, שְׂאֵמָנָם הִיא שׂוֹרְפֶת, אֲךָ הִיא אֵינָה מִכְלָה אֶת אֲשֶׁר הִיא נֹאחֶזֶת בּוֹ.

וּבִאוּתוֹ דִּיבּוּר הַזֹּהִיר הַקְּב"ה אֶת מֹשֶׁה "אֵל תִּקְרַב הָלֵם". דְּהֵינּוּ, אֵל תִּתְקַרֵּב יוֹתֵר מִיָּדִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִצָּא נַפְשְׁךָ כְּדֶרֶךְ שִׁקְרָה לְנֹדֵב וּלְאִבִּיהוּא "בְּקִרְבָּתְךָ לִפְנֵי ה' וַיִּמְתּוּ".

לִכֵּן, כֹּאֲשֶׁר הִבִּין מֹשֶׁה אֶת כּוֹנֵת הַקְּב"ה, מִיָּד "וַיִּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו... – נִתְלַבֵּשׁ בִּירְאָה וּפְחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִצָּא נַפְשׁוֹ מִגְדֹּל הַדְּבָקוֹת.

מַעֲתָה יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין אֶת דְּבָרֵי הַ"אֹר הַחַיִּים", שֶׁבְּנֵי אֶהֱרֵן הִכְהֵן, נִדְּב וְאִבִּיהוּא, מֵתוּ לֹא מִחַמַּת שֶׁנִּשְׂרָפוּ בָּאֵשׁ, אֲלֹא מֵתוּ בְּמִיתַת נְשִׁיקָה, בְּבַחֲיִנַת "בְּקִרְבָּתְךָ לִפְנֵי ה'" – שֶׁנִּפְשָׁם יִצָּא מִגְדֹּל קִירְבָּתְךָ וְהַדְּבָקוֹת בְּשִׁכְיָנָה הַקְּדוּשָׁה.

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁשְׁנֵי הַחוּטִים שֶׁל אֵשׁ שִׁיִּצְאוּ מִקֹּדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, הָיוּ בְּבַחֲיִנַת אֹר ה', שֶׁמִּשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ בְּקֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים. עַל-כֵּן, כֹּאֲשֶׁר נִתְקַרְבוּ בְּנֵי אֶהֱרֵן לְהִיכָנֵס לְקֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, כְּדֵי לְהִדְבֹּק בָּהּ, יִצְאוּ שְׁנֵי חוּטִים שֶׁל אֵשׁ, הִיא אֵשׁ שֶׁל מַעְלָה, שֶׁאֵינָה מִכְלָה, וְעַל-יְדֵי כֵּן דְּבָקָה נִשְׁמָתָם בָּאֵשׁ זוֹ (כְּמוֹ נֵר שֶׁמִּתְבַּטֵּל בְּפָנָי הָאֲבוּקָה), וּמִיָּד פְּרָחָה נִשְׁמָתָם מִגּוּפָם. (ע"פ "אֹרְהָ שֶׁל תוֹרָה" לְהַרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"כֹּל הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן"

עַל הַפְּתוּב, "כֹּל הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן", אוֹמְרִים חַז"ל (הַמְּאִירִי, קִידוּשֵׁין ל'): "לְעוֹלָם) רִגִּיל (הָאָדָם אֶת) עֲצָמוֹ בְּלִימוּד (הַתּוֹרָה), עַד שִׁיְהִיו אֲפִילוֹ (הַפְּרָטִים הַדְּקִים שֶׁבַּתּוֹרָה סְדוּרִים לוֹ. (וְלִכֵּן) לֹא נִקְרָאוּ (הַ)רְאשׁוֹנִים 'סוּפְרִים', אֲלֹא (עַל) שֶׁהִיוּ מוֹנִינִין (=סוּפְרִים) כֹּל אוֹתִיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, וְהִיוּ אוֹמְרִים: "י" שֶׁל גַּחוּן - חֲצִי הַתּוֹרָה בְּאוֹתִיוֹת". כְּלוּמָר, אִם נִסְפּוֹר אֶת כֹּל אוֹתִיוֹת הַתּוֹרָה, הִי" שֶׁל "גַּחוּן" הִיא אֲמָצָא כֹּל הָאוֹתִיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה. וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנָן זֶה. שֶׁכֵּן, עַל מָה זָכָה "הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן", שֶׁנִּרְמָז שְׁמוֹ בְּדִיוֹק בְּאֲמָצָע אוֹתִיוֹת הַתּוֹרָה? ה"מִקְדָּשׁ לוֹי" מְבָאֵר, שֶׁלְעַנְנֵן זֶה שֶׁל "הוֹלֵךְ עַל גַּחוּן" יֵשׁ מִשְׁמַעוֹת חֲשׂוּבָה מְאֹד, וּמִמֶּנָּה אָנוּ יְכוּלִים לְלַמּוֹד, שֶׁאֶחָד הַתְּנָאִים הָעִיקָרִיִּים כְּדֵי לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה - הוּא מִידַת הָעֲנָנָה.

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהַהֲלִיכָה עַל "גַּחוּן", הַרְוּמָזַת לְעֲנָנָה, אֲשֶׁר מִתְקַבְּלַת דּוֹקָא בְּנִקּוּדַת הַחֲצִי שֶׁל הַתּוֹרָה בְּאוֹתִיוֹת, בָּאָה כְּדֵי לְהַדְגִּישׁ לָנוּ אֶת מַעֲלַת הָעֲנָנָה, שֶׁהִיא תְּנָאִי הַכְּרָחִי לְקַנְיֵן הַתּוֹרָה. וְלִכֵּן, כְּמוֹ שְׁנִקּוּדַת הַמְּרָכָז שֶׁל גִּזַּע הָעֵץ הֵינָה הַנִּקּוּדָה הַמְּרָכָזִית וְהַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר בְּכֹל הַגִּזַּע (וּלְמַעֲשֵׂה בְּכֹל הָעֵץ) - כִּי גַם בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, נִקּוּדַת הָאֲמָצָע שֶׁל הַתּוֹרָה, הַמִּתְקַבְּלַת בְּמִלָּה "גַּחוּן" (הַרְוּמָזַת לְעֲנָנָה), הִיא הַנִּקּוּדָה הַמְּרָכָזִית וְהַחֲזָקָה בְּיוֹתֵר בַּתּוֹרָה, אֲשֶׁר מַעֲנִיקָה לְלוּמֵד (בַּתּוֹרָה) אֶת קַנְיֵן הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

"וַיִּשָּׂא אֶהֱרֵן אֶת יָדוֹ אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם" (ט', כב')

כְּשֶׁשָּׂאֵלוּ פִּעַם אֶת ה"חֶפֶץ חַיִּים", אִיךָ הוּא זֹכָה שֶׁכֹּל הַבְּרָכוֹת שֶׁלוֹ מִתְקַיְּמוֹת, עֲנָה לָהֶם שְׁזֶה פְּשׁוּט, וְכֹל אֶחָד יְכוּל... אָדָם שֶׁשׂוֹמֵר אֶת פִּיו כֹּל הַזְּמָן, וְלֹא מוֹצִיא מִפִּיו דְּבַר שִׁקְרָה, אֲזִי כִּשְׁהוּא מְבָרֵךְ, מִשְׁמִים דּוֹאֲגִים לְקַיֵּם אֶת מָה שֶׁהוּא אוֹמֵר, הָיוֹת וּמִידָה כְּנִגְדַּת מִידָה, גַּם הֵם שׂוֹמְרִים שֶׁלֹּא יִשְׁקֹר.

בְּעַנְיָן זֶה מְסוּפֵר, שֶׁפִּעַם נִתְקַל הַגְּאוּן רַבִּי אֶלְחָנָן וְסָרְמֵן ה"י"ד בִּיהוּדִי אֶחָד מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר בְּרַנוּבִּיץ, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם אָדָם פְּלוֹנִי, אֲךָ אוֹתוֹ אָדָם הִשְׁתַּמֵּט מִהִסִּיבָה שֶׁ... "אֵין לִי כַח...".

לְאַחַר זְמַן מָה נִפְגַּשׁ ר' אֶלְחָנָן עִם אוֹתוֹ אָדָם, וּמִצָּא אוֹתוֹ בְּמִצְבַּע שֶׁל חוּסֵר אוֹנִים מוּחְלָט, תְּשׁוּשׁ וְעִיף. כְּשֶׁסָּפַר אֶת צְרוּתָיו לְרַבִּי אֶלְחָנָן, וְשָׂאֵל עַל מָה וְלָמָּה עָשָׂה לוֹ אֶלְקִים כֵּן, הִשִּׁיב לוֹ ר' אֶלְחָנָן: הָרִי אֶתָּה בְּעֲצָמְךָ, בְּמוֹ פִּיךָ, הַבְּאֵת עֲלֶיךָ אֶת הַחֹלִי הַזֶּה! כְּשֶׁבִקִּשְׁתִּי מִמֶּךָ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם פְּלוֹנִי, סָרַבְתָּ בְּתִירוּץ שֶׁל "אֵין לִי כַח". אֲזִי בְּשָׂמִים הָיוּ חֲבִיבִים לְמִלָּא אֶת מוֹצָא פִּיךָ, וְלִהְיוּצִיא מִמֶּךָ אֶת הַמּוֹגֵלוּבִין... וְלִהְבִּיאָךָ לְמִצְבַּע שֶׁל חוּסֵר אוֹנִים... (רַחֲמָנָא לִיצְלָךְ)

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל! לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כָּל דֹּאסֵר לָן רַחֲמָנָא, שָׂרָא לָן כְּוֹתִיָּה" (=כָּל מָה שְׂאָסֵר לָנוּ הַקִּב"ה, הַתִּיר לָנוּ אֶת טַעַמָּם בְּדָבָר הַמוֹתֵר).

יְדוּעַ מָה שְׂמִבּוּאָר בְּסַפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, וּמוּבָא גַם בְּדַבְרֵי הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר הַמִּצְוֹת פֶּר' עֶקֶב), שֶׁהַקִּב"ה בְּרָא אֶת הָאָדָם כְּךָ, שְׂלֵא יוֹכֵל לַחֲיּוֹת לֹלֵא אֲכָל, כִּדֵי שַׁעַל-יָדַי הָאֲכִילָה יוֹכֵל הָאָדָם לְהַעֲלוֹת אֶת הַמֵּאֲכָלִים שֶׁהוּא אוֹכֵל לְמַעַלְהָ, לְדַרְגַת אָדָם. שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נַחֲלָק לְאַרְבַּעַה סוּגִים - זֶה לְמַעַלְהָ מִזֶּה: דּוּמָם, צוּמָח, חֵי, מְדַבֵּר (=הָאָדָם). הַצּוּמָח גִּיזוֹן וַיּוֹנֵק אֶת חַיּוֹתוֹ מִן הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא דּוּמָם. וְאוֹתוֹ כַּח שֶׁהִיא בְּאֲדָמָה נִהַפֵּךְ לְחֵלֶק בְּלִתֵי נִפְרָד מִהַצּוּמָח, וְעַל-יָדַי כְּךָ עוֹלָה אוֹתוֹ הַכַּח שֶׁהִיא בְּדוּמָם לְמַדְרַגַת צוּמָח. וְכֵן גַּם הַחֵי: כָּל אוֹתָם בְּעַלִי-חַיִּים, הַגִּיזוּנִים מִן הַצּוּמָח, כְּאֲשֶׁר הֵם אוֹכְלִים אֶת הַצּוּמָח - הֵרִי בְּכַךְ הֵם מַעֲלִים אֶת הַצּוּמָח לְמַדְרַגַת חֵי. וְכֵן אֲשֶׁר הַמְדַבֵּר (=הָאָדָם) אוֹכֵל אֶת בֶּשֶׂר בְּעַלִי-חַיִּים הַכְּשֵׁרִים, שְׁנִשְׁחַטוּ פְּרָאוּי, הֵרִי שֶׁהוּא מַעֲלָה, עַל-יָדַי אֲכִילָתוֹ, אֶת כָּל הַשְּׁלֵשָׁה (הַדּוּמָם, הַצּוּמָח וְהַחֵי) לְמַדְרַגַת אָדָם.

אוֹלָם כָּל זֹאת, נִכּוֹן רַק אִם הָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְעִבּוּדָתָהּ בְּאוֹפֵן שֶׁהוּא מְשַׁתְּמֵשׁ עִם הַכַּח שֶׁקִּבֵּל מֵאֲכִילָתוֹ לְעִבּוּד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ. שְׂכֵן, רַק אִזּוּ יֵשׁ עֲלֶיהָ לְ-ג' הַמְדְרָגוֹת - דּוּמָם, צוּמָח, חֵי - לְעִלוֹת לְמַדְרַגַת מְדַבֵּר. אֲבָל, אִם הָאָדָם הוּא רָשָׁע, וְאִינוּ עוֹבֵד אֶת ה', נִמְצָא שֶׁהוּא מְשַׁתְּמֵשׁ עִם הַכַּח שֶׁל הַמֵּאֲכָלִים כִּדֵי לְעִשׂוֹת עוֹנוֹת. וְלָכֵן, לֹא רַק שֶׁהוּא אִינוּ מַעֲלָה וּמִתְקַן אֶת שְׁלִשַׁת הַמְדְרָגוֹת (דּוּמָם, צוּמָח, חֵי), אֲלֵא אֲדַרְבָּא, הוּא עוֹד מְקַלְקֵל וּמוֹרִיד אוֹתָם לְבֵאֵר-שַׁחַת. (וְלָכֵן אָמְרוּ חַז"ל (פְּסָחִים מ"ט): "רַבִּי אוֹמֵר: עִם הָאֲרִיז, אָסוּר (לוֹ) לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר, שְׁנִיאָמַר: 'זֹאת תּוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף'. כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה - מוֹתֵר (לוֹ) לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר בְּהֵמָה וְעוֹף, וְכָל (מִי) שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה - אָסוּר (לוֹ) לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר בְּהֵמָה וְעוֹף".

שְׂכֵן, עִם הָאֲרִיז, שְׂאִינוּ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, וְאִינוּ מְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, יוֹתֵר טוֹב שְׂלֵא יֵאָכֵל בֶּשֶׂר בְּהֵמָה, שֶׁהֵרִי לֹא רַק שְׂאִינוּ יוֹכֵל לְהַעֲלוֹת אֶת הַמְדְרָגוֹת הַנְּמוּכוֹת שְׂבֵה (=דּוּמָם, צוּמָח, חֵי), אֲלֵא הוּא עוֹד מוֹרִיד אוֹתָם לְבֵאֵר-שַׁחַת. וְלָכֵן, רַק תְּלִמִיד חָכֵם שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מוֹתֵר לוֹ לְאָכּוֹל בֶּשֶׂר, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּאִמּוּר מִתְקַן וּמַעֲלָה בְּכַךְ אֶת **נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה** שֶׁבְּבֶשֶׂר לְרִיחַ נִיחוּחַ לַה' יִתְבָּרֵךְ.

וְעַתָּה, בֵּא וּרְאֵה יְסוּד גְּדוֹל שֶׁלְמַדְנּוּ מִמִּשְׁנֵתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל בַּעַל הַ"קְּדוּשָׁת לִוִי" (לִיקוּטִים "אֲמָרָה לִיָּה"), עַל הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (חולין קט'): "אֲמָרָה לִיָּה יִלְתָּא לְרַב נַחֲמָן: מְכַדִּי, כָּל דֹּאסֵר לָן רַחֲמָנָא, שָׂרָא לָן כְּוֹתִיָּה". דְּהֵינּוּ, כָּל מָה שְׂאָסֵר הַקִּב"ה בְּמֵאֲכָלִים, הַתִּיר לָנוּ מְשֵׁהוּ שְׁטַעֲמוֹ דּוּמָה לְטַעַם הָאִיסוּר.

הִנֵּה, אָסֵר לָנוּ לְאָכּוֹל אֶת הַדָּם, אִךְ הַתִּיר לָנוּ כְּבֵד, שְׂיֵשׁ לוֹ טַעַם הַדָּם. אָסֵר לָנוּ לְאָכּוֹל חֵלֶב בְּהֵמָה, אִךְ הַתִּיר לָנוּ חֵלֶב חִיָּה (=אֵיל צְבִי) אָסֵר לָנוּ לְאָכּוֹל חֲזוּר אִךְ הַתִּיר לָנוּ לְאָכּוֹל מַח שֶׁל דָּג הַשְּׁבוּטָא, שְׂיֵשׁ לוֹ טַעַם שֶׁל חֲזוּר. וְתָמָּה עַל-כֵּן הַ"קְּדוּשָׁת לִוִי" וְשָׂאֵל: אִם הַתּוֹרָה אָסְרָה עָלֵינוּ לְאָכּוֹל מֵאֲכָלִים אֵלוּ, בְּשִׁבִיל מָה בְּרָא הַקִּב"ה בְּרִיאָה מִיּוֹחֲדַת שֶׁל הֵיטֵר, שְׂיֵשׁ לָהּ הַטַּעַם שֶׁל הַמֵּאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים?

אֲלֵא, מִבְּאֵר הַ"קְּדוּשָׁת לִוִי" וְאוֹמֵר, שְׂצָרִיךְ לְדַעַת, שְׂגַם בְּמֵאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים טְמוּנִים **נִיצוּצֵי קְדוּשָׁה** שְׂצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָם. שֶׁהֵרִי הַקִּב"ה בְּרָא אֶת כָּל הַנְּבִרָאִים, טוֹב וְרַע, וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אֶת **נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה**, הַשְּׁבוּיִם בְּתוֹךְ הָרַע, לְשׁוֹרְשָׁם, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (יְשַׁעִיָּה מ"ה, ז'): "וַיִּצַּר **אוֹר** וּבִוְרָא חֹשֶׁךְ עֲשָׂה שְׁלוֹם וּבִוְרָא רַע אֲנִי ה' עֲשָׂה כָּל אֵלֶּה". אֲמָנָם, מֵאַחַר וְהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה אָסְרָה עָלֵינוּ לְאָכּוֹל אֶת אוֹתָם מֵאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים, לְכַאוּרָה אֵינן לָנוּ אֲפִשְׁרוּת לְהַעֲלוֹת מֵהֵם **נִיצוּצֵי קְדוּשָׁה**.

אוֹלָם, אוֹמֵר הַ"קְּדוּשָׁת לִוִי", כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלֹא אוֹכֵל אֶת אוֹתָם מֵאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים, הִנֵּה בְּכַךְ הוּא מַעֲלָה אֶת **נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה** מֵהֵם לְרִיחַ נִיחוּחַ לַה' יִתְבָּרֵךְ.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאִין הָאָדָם אוֹכֵל מֵאֲכָלוֹת הָאִיסוּרִים אֵלוּ, בְּחֻמַּת שְׁטַעֲמָן אִינוּ עָרֵב לוֹ. עַל-כֵּן בְּרָא הַקִּב"ה בְּרִיאָה מִיּוֹחֲדַת שֶׁל הֵיטֵר, שְׂיֵשׁ בָּהּ הַטַּעַם שֶׁל הָאִיסוּר, כִּדֵי שְׂיִכִּיר הָאָדָם בְּטֵיב טַעַם הָאִיסוּר, וְעַל-יָדַי שְׂיִמְנַע עַצְמוֹ

מְלֹאכּוּל אוֹתָם, הָרִי כֶּךָ הוּא מַעֲלָה אֶת **נִיצוּצֵי הַקְּדוּשָׁה** שֵׁישׁ בָּהֶם לְרִיחַ נִיחוּחַ לֵה' יִתְבָּרֵךְ.
וּכְפִי דְבָרֵי קוֹדְשׁוֹ שֶׁל ה' קְדוּשַׁת לִוִי": "הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא כָּל הַעוֹפוֹת וּבַהֲמוֹת וְחַיּוֹת טְהוֹרוֹת כְּדִי לְהַעֲלוֹת
נִיצוּצוֹת, אֲשֶׁר בִּהֶן כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אוֹכֵל אוֹתָהּ... (וְגַם) חַיּוֹת טְמֵאוֹת, מִחֲמַת שְׂאִישׁ יִשְׂרָאֵל אִינוֹ אוֹכֵל
אוֹתָם... זֶה הוּא עֲלִיּוֹת **נִיצוּצוֹת** שֶׁל הַטְּמָאִים.

רַק שֶׁכֵּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁמַּעוֹלָם לֹא אָכַל הַבְּרִיּוֹת הַטְּמָאוֹת, הִנֵּה, אִינוֹ יוֹדֵעַ הַטַּעַם שֶׁלָּהֶן. נִמְצָא מֵהֵיכָן הוֹכַחָה
שְׂאִינוֹ אוֹכֵל אוֹתָם מִחֲמַת מִצּוֹת ה' עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא לְאָכוּל? (או) שְׂמָא אִינוֹ אוֹכֵל אוֹתָם מִחֲמַת שְׂאִינָם טוֹבִים בְּטַעַם
אֲכִילָתָן... (על-כֵּן בְּרָא הַקַּב"ה בְּרִיאָה מִיּוֹחֶדֶת שֶׁל הֵיטֵר, שֵׁישׁ לֵה טַעַם שֶׁל הַמְּאָכְלוֹת הָאֲסוּרִים). נִמְצָא, (ש) יוֹדֵעַ
כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַטַּעַם שֶׁל הַטְּמָאִים, שְׂטוֹב טַעַם (יֵשׁ) לָהֶם. נִמְצָא, כְּאֲשֶׁר אִישׁ יִשְׂרָאֵל מוֹנֵעַ (עֲצָמוֹ) (מ) לְאָכוּל
אוֹתָם בְּטוֹב טַעַם שֶׁלָּהֶם, מִחֲמַת מִצּוֹת ה', זֶה הוּא עֲלִיּוֹת נִיצוּצוֹת (הַקְּדוּשָׁה) שֶׁלָּהֶם". (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרֵּה"ק פִּינְחָס
פְּרִידְמָן)

"וַיִּקְרְבוּ כָּל הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי ה' "

יָדוּעַ כִּי הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ (שַׁעַר הַפְּנוּנוֹת בְּרִכּוֹת הַשַּׁחַר) קִבַּע אֶת הַמְּנַהֵג הַנְּפוּץ לומר בְּכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה: "הֲרִינִי מִקַּבֵּל
עֲלֵי מִצּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאֶהְבֵּת לְרַעְךָ כְּמוֹךְ".

וְנִרְאָה כִּי הַנְּהַגָּה זֹאת נִרְמָזת בְּפִסּוּק שֶׁלִּפְנֵינוּ "וַיִּקְרְבוּ כָּל הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי ה'": הִנֵּה תַחֲלָה "וַיִּקְרְבוּ כָּל הָעֵדָה"
יִתְאַחֲדוּ בְּקִרְוֵי לְבָבוֹת מְחֻלָּט, וְלֵאחֲרַי מִכֵּן "וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי ה'" לְתַפְלָה, כְּמֵאֲמָרָם (בְּרִכּוֹת ו ב:) "אֵין עֲמִידָה אֶלָּא
תְּפִלָּה". (וְכָל נִמְאָמִינִים)

פְּרִשְׁתׁ שְׂמִינִי

בְּפְרִשְׁתׁ שְׂמִינִי צ"א (=91) פְּסוּקִים בְּגִימַטְרִיָּה שֶׁל "אֲמֵן" (=91). מְלֻבֵּד זֹאת, פְּרִשָׁה זֹאת מְסַתֵּימֶת בְּהַלְכוֹת הַנוֹגְעוֹת
לְכַשְׁרוֹת הַמְּאָכְלִים, וְאֵף "מְאָכַל" בְּגִימַטְרִיָּה "אֲמֵן" (=91) לְלַמְּדֵנוּ שְׂאִין דִּי שְׁנַסְתַּפֵּק בְּבִרְכָּה עַל הָאֲכִילָה אֶלָּא עֲלֵינוּ
לְהַשְׁתַּדֵּל שֶׁתְּמִיד יִהְיֶה מִי שִׁיעֲנָה אֲמֵן אַחֲרַי בְּרִכְתָּנוּ.

וְנִתֵּן לְהוֹסִיף עוֹד: הַסִּימָן שֶׁנִּתְּנָנוּ בְּמִסוּרָה לְמַנִּין הַפְּסוּקִים הוּא "עֲבָדְיָה" (=91) כְּלוֹמֵר שֶׁהַמְּקַפֵּיד עַל עֲנִית "אֲמֵן"
מִתְחַזְקֶת אֲמוּנָתוֹ וְנִהְיֶה עֶבֶד י-ה. (וְכָל נִמְאָמִינִים)
"וַיִּשָּׂא אֶהֱרֵן אֶת יָדוֹ אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם" (ט', כב')

כְּשֶׁשָּׂאֵלוּ פַעַם אֶת ה'"חֲפֵץ חַיִּים", אֵיךְ הוּא זוֹכֵה שֶׁכֵּל הַבְּרִכּוֹת שֶׁלוֹ מִתְקִימוֹת, עֲנָה לָהֶם שְׁזֵה פְּשׁוּט, וְכָל אֶחָד
יְכוּל...אָדָם שֶׁשׁוֹמֵר אֶת פִּי כָּל הַזְּמַן, וְלֹא מוֹצִיא מִפִּי דְבַר שָׂקָר, אֲזִי כְּשֶׁהוּא מְבָרֵךְ, מְשַׁמֵּים דוֹאגִים לְקַיֵּם אֶת מָה
שֶׁהוּא אוֹמֵר, הַיּוֹת וּמִיָּדָה כְּנֶגֶד מִיָּדָה, גַּם הֵם שׁוֹמְרִים שֶׁלֹּא יִשְׁקֵר.

סֵפֶר אֶחָד מִתְלַמִּידֵי הַגְּדוֹלִים שֶׁל הַגְּאוֹן וְהַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרַאדִּין, בַּעַל ה'"חֲפֵץ חַיִּים" זִיע"א: בְּהַיּוֹתֵי מְקוֹרֵב
אֵלָיו, הַיְתֵה לִי הַזְּכוּת לְהִיפְנֵס לְבִיתוֹ פְּעָמִים רַבּוֹת, וְלִשְׂוַחַח אִתּוֹ בְּלִימוּד, וְלְהַצִּיעַ בְּפִנּוּי אֶת שְׂאֵלוֹתֵי בְּכָל מִינֵי
עֲנִינִים. בְּאַחַת הַפְּעָמִים, הִיָּה זֶה בְּשִׁנּוֹתֵי הָאֲחֵרוֹנוֹת, בַּעַת שֶׁהִיָּה בְּגִיל 83 בְּעֶרְךָ, נִכְנַסְתִּי לְבֵיתוֹ, וְלִמְרוֹת הַחוּלְשָׁה
שֶׁפָּקְדָה אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, רַבְּנוּ הִיָּה אֲזִי בַעַת רַצּוֹן מִיּוֹחֶדֶת בְּמִינָה, וְהַדְּבַר נִיכָר עֲלָיו. מִחֲמַת הַחוּלְשָׁה שֶׁכָּב רַבְּנוּ
בְּמִיטָתוֹ, וְלִפְתַּע הוּא הוֹרָה לִי לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו, וּבִקְשָׁה...אֶפְתַּח אֶת פִּי!!

הַיְתֵי נִרְעַשׁ וְנִפְחָד! לֹא רַק שֶׁלֹּא הַבְּנֵי כָּל מָה ה'"חֲפֵץ חַיִּים" רֹצֵה לְהַשִּׁיג בְּכֶךָ, אֶלָּא שֶׁגַם לֹא יָדַעְתִּי כִּיצַד אֶעֱזֵר
לְצִיָּת לְהוֹרָאָה שְׂכֹזוּ...לְפַתּוּחַ אֶת פִּי שֶׁל ה'"חֲפֵץ חַיִּים"!!! מִי מוֹכֵן לְהִיפְנֵס אֶל תּוֹךְ לוֹעַ הָאָרֶץ...?! אֲבָל לֹא עָזַר לִי
מֵאוּמָה. ה'"חֲפֵץ חַיִּים" הוֹרָה לִי בְּשִׁנִּית לְפַתּוּחַ אֶת פִּי. בְּלִית בְּרִירָה וּבְחוּסָר אוֹנִים מוֹחֲלֵט הַתְּקַרְבָּתִי אֵלָיו וּפְתַחְתִּי
אֶת פִּי הַקְּדוֹשׁ. לְפָנַי נִגְלוּ שְׁתֵּי שׁוֹרוֹת שִׁינָיִים צְחוּרוֹת כְּשֶׁלֶג, מְסוּדָרוֹת וּמְתוֹקְנוֹת כְּדַבְעִי, מִשָּׁל הִיָּה זֶה יֶלֶד קֶטָן
שֶׁעוֹד לֹא הִסְפִּיק לְפָגוּם אֶת הַשִּׁינָיִים שֶׁקָּבַל מֵהַקַּב"ה. בְּעוֹד אֲנִי נִתּוֹן בְּסַעֲרַת חוֹשִׁים שְׂאִי-אֶפְשָׁר לְתַאֵר, פּוֹנֵה אֵלֵי
ה'"חֲפֵץ חַיִּים" וּמִבְּקֵשׁ דְּבַר נוֹסֵף. "תְּסַפּוּר נָא כְּמָה שִׁינָיִים יֵשׁ בְּפִי"!! וְאֲנִי חֲשַׁבְתִּי לְהַתְּעַלֵּף...!. כְּדִי לְמַנּוֹת אֶת
מְסַפֵּר הַשִּׁינָיִים, צְרִיךְ כְּבָר לְהִיפְנֵס עֲמוּק אֶל תּוֹךְ פִּי הַמְּסוּלָּא בְּקְדוּשָׁה שֶׁל גְּדוֹל הַדּוֹר. כִּיצַד אוֹכֵל לַעֲשׂוֹת זֹאת?!
אֲבָל, גַּם הַפַּעַם לֹא אֶפְשָׁר לִי רַבְּנוּ לְחַשׁוֹב הַרְבֵּה, וְהַאִיץ בִּי לְסַפּוֹר אֶת שִׁינָיו. מָה אוֹמֵר וּמָה אֲדַבֵּר, הַחִילוּתִי
בְּמִשְׁימָה הַקְּשָׁה, וּבְסִיּוּמָה הַגְּעֵתִי לְמַסְפֵּר 32, בְּדִיוֹק כְּמַסְפֵּר הַשִּׁינָיִים שֶׁבְּרָא הַקַּב"ה בְּאָדָם. שֵׁן אַחַת לֹא חֲסָרָה וְלֹא
נִפְגְּמָה!! כָּל הַשִּׁינָיִים הֵיוּ בְּרִיאוֹת וְחֻזְקוֹת כְּבִיּוֹם נִתְּיָנוּ!! לְמוֹתָר יִהְיֶה לְצִיּוֹן, שֶׁבְּגִיל מְבוֹגֵר שְׂפָזָה, שְׁבוּ הִיָּה ה'"חֲפֵץ
חַיִּים" בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה, אֵין הַרְבֵּה קְשִׁישִׁים שְׂזוּכִים לְמַתְנָה שְׂכֹזוּ...

לְאַחַר שֶׁעֲשִׂיתִי אֶת מָה שֶׁבִקֵּשׁ, לָקַח ה'"חֲפֵץ חַיִּים" אֶת יָדִי, וְאָמַר בְּחִיּוֹךְ מִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא אוֹכֵל לְשִׁכּוּחַ לְעוֹלָמִים: "אֲנִי
שְׂמַרְתִּי עַל הַפֶּה שֶׁהַקַּב"ה נָתַן לִי, וְהַקַּב"ה שָׁמַר עַל הַפֶּה שֶׁלִּי...!!!".

צְרִיךְ גַּם לְדַעַת, שְׂאֵם חֶסֶד וְחִלְלֵה יוֹצֵאִים דִּיבּוּרִים רָעִים מִפִּי שֶׁל הָאָדָם, הִנֵּה, עַל-יָדֵי כֶּךָ בּוֹרָא הָאָדָם מְלֹאכִים
וּמְשַׁחִיתִים רָעִים, הַמְּקַטְרְגִים עֲלָיו, וּמִבְּקָשִׁים לְהַזִּיקוֹ. שְׂפֹן, אוֹמְרִים חֲז"ל (מוֹעֵד קָטָן יח'), (ש) "בְּרִית כְּרוּתָה
לְשַׁפְּתַיִם" - דְּהִינּוּ, יֵשׁ כַּח בְּשַׁפְּתַיִם/בְּפֶה - לְטוֹב אוֹ לְרַע חִלְלֵה.

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אל תשקצו את נפשתיכם... (יא' מג')

על איסור המאכלים שאסרה התורה, כותב הפרשן הספרדי רבי יצחק אברבנאל: רבים חושבים, שהתורה אסרה מאכלים אלו מפני בריאות הגוף ורפואתו. אולם, ברור שאסור להאמין בכך. שכן, ספר התורה האלקי איננו ספר של רפואות. ומה עוד, אומר רבי יצחק אברבנאל, שגם עינינו רואות, כי האומות, האוכלות את בשר החזיר, **השקץ והעכבר**, ושאר בעלי-החיים הטמאים – הן כולן חזקות.

אלא, צריך לדעת, שהתורה האלקית לא באה לרפא את הגוף ולדאוג לבריאותו – אלא לדאוג לבריאות הנפש, ולרפא את תחלואיה. לכן, אסרה התורה את המאכלים, לפי שהם מתעבים ומשקצים את הנפש הטהורה.

מוסיף על-כך רבי יצחק בן משה ארמה, בספרו "עקידת יצחק": כשם שהפפרי אוכל מאכלים גסים והוא בריא, ואילו בן-העיר לא הורגל במאכלים אלה, והם מזיקים לו – כך אנו, בני ישראל: לפי זוד (=זכות) נפשותינו, שהן נאצלות מתחת לכסא הכבוד, לא נוכל לסבול את **הטומאות**. שכן, הן מזיקות לנו. אולם, לא כן הגויים – בשבילם הכל טוב, כי נפשם מגושמת, ולא איכפת להם **טומאות** העולם הזה.

וזהו שדרשו חז"ל על הכתוב (ויקרא יא, מג'): "אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ השרץ ולא **תטמאו** בהם ונטמתם בהם": (שכן) "עבירה **מטמטמת** לבו של אדם" ("אוטמת וסותמת (את מוחו) מכל חכמה", רש"י), שנאמר: "ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם". אל תקרי, "ונטמתם", אלא, "**ונטמתם**" (לשון **טמטום**) (יומא לט').

ועוד אמרו חז"ל (שבת קמה'): "מפני מה עובדי פוכבים מזהמים? מפני שאוכלים שקצים ורמשים". כלומר, מה שמבדיל את ישראל מאומות העולם הוא, שאין אנו אוכלים מאכלות אסורות, כיון שמאכלות אסורות **מטמטמות** את המח ואת הלב עד שקשה לאדם לדעת מה טוב ומה רע.

וכן מצינו עוד בגמרא (חולין ה'): "השתא, ומה בהמתן של צדיקים, אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם – (על) צדיקים עצמם, לא כל – שכן?!". וכתבו ה"תוספות" שם, שדוקא בענין של אכילה אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים, שכן גנאי הוא לצדיק שאוכל דבר אסור, שהרי המאכלות האסורות **מטמטמות** את מוחו ולבו של האדם.

ובענין המאכלות האסורות ראוי לציין כאן את היונים הרשעים, שבקשו להשפית מִיִּשְׂרָאֵל תורה ומצות, כפי שאנו אומרים בנוסח על הנסים: "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיתם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך". ודקדקו המפרשים, איך יתכן להשפית דבר מאדם בפה? הלא שכחה איננה דבר התלוי בידי אחר, אלא בידי האדם עצמו.

אלא, ידוע שהיונים חפשו כל מיני דרכים על מנת **לטמטם**, חס וחלילה, את מוחם של ישראל, כדי שיהיה להם יותר קל להעבירם על מצות ה'. שכן, כל זמן שהאדם מודע לכך שאין הוא הולך בדרך הנכונה, הרי יש לו תקנה, שבזמן מן הזמנים יתעורר וישפר את דרכיו. אולם, כאשר מוחו ולבו סתומים ו**מטומטמים** ממאכלות אסורות, הוא כבר כלל אינו מרגיש שהוא הולך בדרך המקולקלת, וממילא יותר קשה להתחזירו לדרך הישרה.

וזהו שכתוב: "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשפיתם תורתך". וזאת, על-ידי שיאכילו אותם בדברים האסורים, **המטמטמים** וסותמים את מוחו ולבו של האדם, ועל-ידי כך, ממילא יוכלו בלי שום קושי "להעבירם מחקי רצונך". כי ישראל כבר לא ירגישו ולא יחושו שהם הולכים בדרך **הטומאה**, רחמנא ליצולן.

וראוי להוסיף כאן מה שכתוב בגמרא (סוטה מט'): "כשצרו מלכי בית חשמונאי זה על זה, היה הורקנוס מבחויץ (שהיה צר על ירושלים עם תילי רומי), ואריסטובלוס מבפנים (בתוך ירושלים). (ו) בכל יום ויום היו משלשלין דינרים בקפה (=בסל), ומעלין להן תמידים (אלו שבפנים שלשלו כסף לרומאים שמחויץ לחומה, ובתמורה העלו

לָהֶם הָרוּמָאִים כְּבָשִׁים לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן תְּמִיד). הִיָּה שֵׁם זֶקֶן אַחַד, שֶׁהָיָה מִפִּיר בַּחֲכָמָה יוֹנִית. לָעוֹ לָהֶם בַּחֲכָמָה יוֹנִית. אָמַר לָהֶן: כָּל זְמַן שְׁעוֹסְקִים (יִשְׂרָאֵל) בְּעִבּוּדֵת (הַקּוֹרְבָנוֹת), אֵין נִמְסָרִין בִּידְכֶם. לְמַחֵר שֶׁלְשָׁלוֹ לָהֶם דִּינָרִים בְּקַפָּה (כְּמוֹ בְּכָל פְּעַם), וְהֵעֵלוּ לָהֶם **חֲזוֹר** (בְּמָקוֹם כְּבֶשׂ). כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ (**הַחֲזוֹר**) לְחֲצֵי חוֹמָה, נָעַץ צַפְרָנְיוֹ בַּחוֹמָה, וְנִדְעָזְעָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה...". וְצָרִיךְ לְהִבִּין, מִדּוּעַ "נִדְעָזְעָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה"? וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁאוֹתוֹ זֶקֶן נָתַן עֲצָה לְרוֹמִיִּים לְכַבּוֹשׁ אֶת יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי **הַחֲזוֹר**, הַמְסַמֵּל אֶת שֵׁי אֲשֶׁר **הַטּוֹמָאָה**. וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר נָעַץ **הַחֲזוֹר** אֶת צִיפּוֹרְנֵיו בַּחוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם, "נִדְעָזְעָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה...". שְׂכּוֹן יָדְעָה הָאֶרֶץ, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהִמַּח וְהִלֵּב הִיהוּדִי אֵינוֹ **מִטְמָטֵם** בְּמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, יֵשׁ אֲפֻשְׁרוֹת בְּקָלוֹת לְהַחֲזוֹר אוֹתוֹ לְדַרְךָ הַטּוֹבָה וְהַיִּשְׁרָה. אֲךָ אִם **הַחֲזוֹר** יִטְמָטֵם אֶת מוֹחָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הֵרִי שֶׁלְמֵרוֹת שֶׁשְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה תְּמִיד פְּתוּחִים, הִנֵּה קָשָׁה מְאֹד יִהְיֶה לְפָתוּחַ אֶת לְבוֹ וּמוֹחוֹ שֶׁל **הַטּוֹמָטֵם** בְּמֵאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת, רַחֲמָנָא לִיצְלוֹן.

וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁנִּדְעָזְעָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה, כְּנֶגֶד קְלִיפַת **עֵשׂוֹ**, שֶׁאַרְבַּע מֵאוֹת קְלִיפּוֹת מִשְׁנֵה קְשׁוּרוֹת עֲמוֹ, כְּפִי שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ל'ג' א'): "וְהִנֵּה **עֵשׂוֹ** בָּא, וְעָמוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ". (קְלִיפַת **עֵשׂוֹ/אָדוֹם** רוֹמְזֵת **חֲזוֹר**, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב בְּמִדְרָשׁ (וַיִּקְרָא רַבֵּה יג'): "וְאֵת הַחֲזוֹר - זוֹ (גְלוֹת) **אָדוֹם**...". וְכּוֹתֵב הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת" **"חֲזוֹר"** בְּגַמְטְרִיָּה "קְלִיפָה"). בְּשִׁלְחֹן יוֹרָה דְעָה (ס' פ"א, סז) פּוֹסֵק הַרמ"א, שֶׁלֹּא לְתַת לְתִינוּק לְאֲכוּל דְּבָרִים אֲסוּרִים, כִּי זֶה יִזְיק לוֹ לְכַשִּׁיגְדֵל. וּמִבְּאֵר שֵׁם הַש"ךְ, שֶׁאֶף-עַל-פִּי שֶׁמְעִיקֵר הַדִּין אֵין הָאֵב מְצוּהָ לְהַפְרִישׁ קֶטֶן מֵאֲכִילַת דְּבָרִים הָאֲסוּרִים מִדְּרַבְנָן, בְּכָל זֹאת יֵשׁ לְמִנּוּעַ אֶת הַקֶּטֶן מֵלֶאֱכוּל דְּבָרִים אֵלֶּה, מִשּׁוּם "**שְׁמִטְמָטֵם** אֶת הַלֵּב, וְגוֹרְמִים לוֹ טֵבַע רַע". בְּסִפּוֹר "יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה" מְסוּפָּר עַל נֶעַר בֶּן חֲמֵשׁ-עֶשְׂרֵה, שֶׁהָיָה תַלְמִיד מְצַטִּין בְּלִימוּדֵי חוּל, אֲבָל בְּמִקְצוּעוֹת הַקֹּדֶשׁ לֹא קָלַט מֵאוֹמָה, וְכֵאֵילוֹ הָיָה מוֹחוֹ אֲטוֹם. וְהָיָה הַדְּבָר לְפָלֵא. שְׂכּוֹן, כִּיִּצַּד יִתְכֵן שֶׁבִשְׂאֵר הַמִּקְצוּעוֹת הַצִּטִּין, וְלַעֲוִמַת זֹאת בְּלִימוּד גְּמָרָא, מִשְׁנֵה, מְקַרָּא וְהִלְכוֹת הָיָה תַלְמִיד חָלֵשׁ בְּיוֹתֵר. הַפְּלִיאָה הַלְכָה וְגִדְלָה לְאוֹר הָעוֹבְדָה שֶׁשְׂאֵר אַחֲיוֹ הַצִּטִּינוֹ בְּלִימוּדֵיהֶם בְּקִדְשׁ. הַהוֹרִים הַמוֹדָאִים הַשִּׁיחוּ אֶת לִבָּם בְּנוֹשֵׂא זֶה לְפָנָי גְּאוֹן הַדּוֹר, הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֵר זצ"ל. כְּאֲשֶׁר שָׁמַע הַגְּאוֹן אֶת כָּל פְּרִטֵי הָעֵנִין, אָמַר, שֶׁכְּפִי הַנִּרְאָה אֲכַל הַנֶּעַר בְּיַלְדוּתוֹ אֲכַל לֹא כָּשֵׁר, וְזֶה טְמָטֵם אֶת לְבוֹ וּמוֹחוֹ, עַד שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְקַלוֹט וְלְהִבִּין דְּבָרֵי תוֹרָה. אֶת דְּבָרָיו בְּסֵס עַל דְּבָרֵי הַש"ךְ מִהַגְּמָרָא. תַּחֲלִילָה תִּמְהוּ הַהוֹרִים, וְסִבְרוּ, שֶׁלֹּא יִתְכֵן שֶׁהֵאֲכִילוֹ אֶת יַלְדָם בְּמֵאֲכִילֵי טְרִיפָה. אוּלַם, לְאַחַר שֶׁהֵעֵנִין נִבְדָּק בִּיסוּדִיוֹת, הַתְּבַרֵר, שֶׁבְהִיּוֹתוֹ יֵלֵד קֶטֶן, נִקְלַע הַנֶּעַר לְמָקוֹם מְסוּיָם, שֶׁבּוֹ פִיתוֹ אוֹתוֹ לְאֲכוּל מֵאֲכַל לֹא כָּשֵׁר. מִשְׁנַתְּבַרֵר הָעֵנִין, יַעֲץ לָהֶם הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֵר זצ"ל, שֶׁיִּשְׁלַחוּ אֶת הַנֶּעַר לְלִמּוּד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיָּתָה שְׂרוּיָה בְּאוֹתָם יָמִים בְּעוֹנֵי. וְאֲכֹן, בְּיִשְׂרָאֵל הַנֶּעַר הַשְּׂקִיעַ אֶת עֲצָמוֹ בְּלִימוּדִים, וְלְאַחַר זְמַן מָה רָאָה בְּרָכָה בְּעַמְלוֹ וְהִצְלִיחַ.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֵן קָרֵב אֵל הַמִּזְבֵּחַ... וְכִפַּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם" (ט' ז')

הַאֲדַמוֹ"ר רַבִּי מֵאִיר הַלּוֹי מֵאַפְטָא הָיָה מִמְתַּנַּגְדֵּיו שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים מִפְּשִׁיטָה, וּבְכָל פְּעַם קָרָא תִיגֵר עַל דְּרָכּוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים בַּחֲסִידוֹת. כְּשֶׁנִּפְגְּשׁוּ פְּעַם שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים, שָׂאֵל הַאֲדַמוֹ"ר מֵאַפְטָא אֶת רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים: יָמִים רַבִּים מְנַקֵּרֵת בְּמוֹחֵי תְּמִיָּה גְדוּלָה: אֵיךְ יָכוֹל מֵר לְשִׁמֵשׁ מוֹרָה-דְּרָךְ לְצֵאן מְרַעִיתוֹ, וְלַעֲוֹרֵר לֵב הַרְבִּים לְתְּשׁוּבָה שְׁלִימָה לֵה? הֵרִי יְדוּעַ בְּצִיבּוֹר, שְׁמֵר הַתְּגוּרֵר זְמַן רַב בְּבְרָלִין, בִּירַת אֲשַׁכְּנּוּ, וְשָׁהָה שֵׁם בְּסִבִּיבָה שֶׁל חוּטָאִים וְחֻטָאִים?

הַשִּׁיב רַבִּי שְׁמַחָה בּוֹנִים לְרַבִּי מֵאַפְטָא: הִיא הַנּוֹתֶנֶת: הִנֵּה, אָנוּ קוֹרְאִים בְּפִרְשַׁת "שְׁמִינִי", שֶׁבִּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְמִילּוּאִים אוֹמֵר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן: "קָרֵב אֵל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חֲטָאתְךָ וְאֵת עֲלֹתְךָ וְכִפַּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם". מֹשֶׁה רִבְּנוֹ מְדַגִּישׁ, אֲפּוֹא, בְּאוֹזְנֵי אֶהֱרֵן, שֶׁתַּחֲלִילָה יְכַפֵּר הַקֶּרֶבֶן בְּעֵדוֹ, וְאַחַר-כֵּן יְכַפֵּר גַּם בְּעַד הָעָם, כִּי קִים כָּלֵל גְּדוּל בְּהַלְכָה, שְׁמִי שְׂאֵינוֹ מְחוּיָב בְּמִצְוָה, אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוֹבָתָם. וְהוּא הַדִּין בְּהַדְרַכַת הַרְבִּים לְדַרְךָ שְׁמִירַת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. מִי שֶׁלֹּא רָאָה בְּמוֹ עֵינָיו עֲבִירוֹת וְעוֹבְרֵי עֲבִירָה, אֵינוֹ מְסוּגֵל לְהוֹצִיא אַחֲרֵים מִהַבּוֹץ הַרוֹחֲנֵי לְתוֹכוֹ שְׁקֵעוֹ. רַק זֶה שֶׁהָיָה קָרוֹב לְהַבְלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכִּיר פְּנִים אֵל פְּנִים אֶת חוֹלְשַׁת הָאָדָם, מוֹצִיא מִקְרָבוֹ כּוֹחוֹת נְפִשִׁים לְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ וְאֵת הַזּוּלַת תִּיקוֹן אֲמִיתִי.

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן: קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתֶךָ, וְכִפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם" (ט' ז')

עַל דְּבַרֵי מֹשֶׁה לְאֱהֲרֹן, "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתֶךָ, וְכִפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם", מִפְּרֶשֶׁת רש"י זצ"ל: "...שֶׁהָיָה אֱהֲרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא (=מִתְבַּיֵּשׁ וּמִפְחָד) לְגִשְׁתָּ. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לָמָּה אַתָּה בּוֹשֵׁ? לָכֵךְ נִבְחַרְתָּ."

וְדִקְדָּקוֹ הַמְּפָרְשִׁים בְּעֵגְוִן: הֲלֹא אֱהֲרֹן הָיָה בּוֹשׁ וַיִּרְא מְלֻגְשֵׁת, בְּגִלְל שְׁגָרָם **לְחַטָּא הָעֵגְל**, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת לִב, ב-ד'): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֱהֲרֹן: פָּרְקוּ גִזְמֵי הַזֹּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשִׂיכֵכֶם... וַיִּקַּח מִיָּדָם, וַיִּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרֹט, וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסֵּכָה". אִם כֵּן, מִדּוּעַ מְשִׁיב לוֹ מֹשֶׁה: "לָמָּה אַתָּה בּוֹשֵׁ? לָכֵךְ נִבְחַרְתָּ?" וְכִי בְּגִלְל שְׁאֱהֲרֹן גָּרַם **לְחַטָּא הָעֵגְל** הוּא נִבְחַר לְגִשְׁתָּ אֶל הַמִּזְבֵּחַ, וְלִהְיוֹת קָרְבָּנֹת, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?

נִקְדָּיִם לְבָאָר מָה שְׁאָמַר הַקֹּב"ה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, לְאַחַר חַטָּא הָעֵגְל (שְׁמוֹת לִב, לִד'): "וּבִיּוֹם פְּקֻדֵי, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵהֶם (אֶת) חַטָּאתָם", וּפְרֶשֶׁת רש"י זצ"ל: "תְּמִיד כְּשֶׁאֶפְקֹד עֲלֵיהֶם עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵיהֶם מְעַט מִן הָעוֹן הַזֶּה עִם שְׂאֵר הָעוֹנוֹת, וְאִין פּוֹרְעָנוֹת (=גְּזִירָה) בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל, שְׂאִין בֵּה קָצַת מִפְּרַעוֹן **עוֹן הָעֵגְל**".

וְנִתְגַּעַו כָּל הַמְּפָרְשִׁים לְבָאָר, מָהוּ הַקָּשָׁה בֵּין חַטָּא הָעֵגְל לְבֵין שְׂאֵר הָעוֹנוֹת – מִדּוּעַ כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל עוֹשִׂים, חָס וְחִלְיָה, עֲוֹנוֹת מִתְעוֹרָר עֲלֵיהֶם תְּמִיד **חַטָּא הָעֵגְל**?

יִתְכַּן לְבָאָר עִמָּךְ עֵגְוִן זֶה עַל-פִּי מָה שְׁאָמְרוּ חו"ל (עֲבוּדָה זָרָה ד'): "אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל – אֵלָא (כְּדֵי) לְתַת פְּתַחוֹן-פֶּה לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה" (=שְׁאֶפְּלוּ עַל חַטָּא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה ה' יִתְבַּרְךָ סוּלַח). וּפְרֶשֶׁת רש"י: "כְּלוּמַר, גִּבּוּרִים וְשְׁלִיטִים בִּיצְרָם הָיוּ (יִשְׂרָאֵל)... אֵלָא גְזִירַת הַמֶּלֶךְ (הַקֹּב"ה) הִיָּתָה לְשִׁלוֹט בָּהֶם, כְּדֵי לִיתֵן פְּתַחוֹן-פֶּה (=אֶפְשָׁרוֹת) לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה (לְחֻזּוֹר בְּתְּשׁוּבָה). שְׂאִם יֹאמֶר הַחוּטָא: לֹא אָשׁוּב, שְׁלֹא יִקְבְּלֵנִי (=כִּיּוֹן שְׁבֻטָּה לֹא יִקְבְּלֵנִי ה') – (אֲזִי) אֹמְרִים לוֹ: צֵא וּלְמַד מִמַּעֲשֵׂה הָעֵגֶל – שְׁכַפְּרוּ (יִשְׂרָאֵל) בֵּה' (בְּחַטָּא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה), (וּבְכָל זֹאת) וְנִתְקַבְּלוּ בְּתְּשׁוּבָה".

וְהִנֵּה, בְּעַל "תּוֹרַת חַיִּים" מִתְפָּלֵא מְאֹד עַל פְּרוּשׁ זֶה שֶׁל רש"י, וְשׁוֹאֵל: וְכִי אֵיךְ שִׁיךְ לֹמַר, שְׁגִזִּירַת הַמֶּלֶךְ (=הַקֹּב"ה) הִיָּתָה שִׁיעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל, וַיַּעֲבְדוּ **עֲבוּדָה זָרָה**? הֲרֵי דְבַר זֶה נוֹגֵד אֶת הַכֹּלֵל הַיְדוּעַ, שֶׁהִבְחִירָה נִתְּנָה לְאָדָם, כְּדֵי שְׁיִוְכַל לְבַחֹר בֵּין הַטוֹב לְבֵין הָרַע.

וּמִתְרַץ ה' תּוֹרַת חַיִּים" אֶת פְּלִיאָתוֹ עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (סוּכָה נב'): "אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: יִצְרוּ שֶׁל הָאָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וּמִבְּקָשׁ לְהִמִּיתוֹ... וְאֵלְמֵלֵא הַקֹּב"ה עוֹזְרוֹ (=עוֹזֵר לְאָדָם) – אִין (הָאָדָם) יְכוּל לוֹ (=לִיצֵר הָרַע)...". אִם כֵּן, אֹמֵר ה' תּוֹרַת חַיִּים", פְּשׁוּט הַדְּבָר, שֶׁהַסִּיּוּעַ מְשֻׁמִּים כְּנִגְדַּת הַיִּצָּר הָרַע תְּלוּי בְּמִדְרַגַּת הָאָדָם לְמִטָּה. אִם הָאָדָם מִתְאַמֵּץ בְּכָל כּוּחוֹ לְעִבּוֹד אֶת ה', אֲזִי יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר סִיּוּעַ מִלְּמַעְלָה, אִךְ אִם אֵינוֹ מִתְאַמֵּץ כְּלָל, אִין לוֹ עֲזֵרַת שְׁמַיִם לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְעַל-כֵּן הוּא יְכוּל לִיפּוֹל, חִלְיָה, בְּרֶשֶׁת הַיִּצָּר הָרַע.

וּלְפִי זֶה, אֹמֵר ה' תּוֹרַת חַיִּים", בְּחַטָּא הָעֵגֶל לֹא הָיָה לְיִשְׂרָאֵל אֶת הַסִּיּוּעַ הַמִּיּוֹחֵד, הַבָּא מִשְׁמַיִם כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, וְלָכֵן לֹא יְכוּלוּ לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, וּנְכַשְׁלוּ בְּחַטָּא הָעֵגֶל.

וְעַתָּה נִבִּין אֶת כּוֹנֵת חו"ל, שְׁאִמְנָם לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לַעֲשׂוֹת אֶת הָעֵגֶל, וּבְאִמַּת גִּבּוּרִים וְשְׁלִיטִים הָיוּ בִּיצְרָם, כְּדְבַרֵי רש"י. וְגַם מִצַּד עֲבוּדָתָם וְהִתְאַמְצוּתָם לְמִטָּה הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים שִׁיעֲזוּר לָהֶם הַקֹּב"ה מִלְּמַעְלָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם, אֵלָא ש' גְזִירַת הַמֶּלֶךְ (=הַקֹּב"ה) הִיָּתָה לְשִׁלוֹט בָּהֶם". כְּלוּמַר, גְזִירַת הַקֹּב"ה הִיָּתָה שְׁלֹא לְעֻזּוֹר לָהֶם מִלְּמַעְלָה לְהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרָם. וְכֵן הִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם הַיִּצָּר הָרַע מִלְּמַטָּה, וּנְכַשְׁלוּ בְּחַטָּא הָעֵגֶל. וְכָל זֹאת, כְּאֹמַר, "לְתַת פְּתַחוֹן-פֶּה לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה" (=כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים).

וּמַעַתָּה יִתְבָּאָר הַיֵּטֵב הָעֵגְוִן שֶׁל "וּבִיּוֹם פְּקֻדֵי, וּפְקֻדָּתֵי עֲלֵהֶם (אֶת) חַטָּאתָם". שְׁהַרִי, חַטָּא הָעֵגֶל שִׁיעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָיָה רַק כְּדֵי לְתַת פְּתַחוֹן-פֶּה לְבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה, שְׁאֶפְּלוּ עַל חַטָּא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה ה' יִתְבַּרְךָ סוּלַח, וְיִכּוּלִים וַיִּצְרִיכֵם הֵם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. וְעַל כֵּן נִמְצָא שְׁבִכָּל **חַטָּא וְעוֹן** שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל, מִתְעוֹרָר תְּמִיד חַטָּא הָעֵגֶל – לְטוֹב

או לרע, חס וחלילה: אם עושים ישראל תשובה על מה שחטאו, מתגלה אז שאכן למדו הם מחטא העגל, שאפשר וצריך לעשות תשובה, ועל-ידי כך, לא רק שיש להם כפרה על מה שחטאו, אלא גם חטא העגל מתבטל לגמרי (שהרי מתגלה שבחטא העגל היתה תועלת גדולה, בכך שנתמלא כאן רצונו של ה' יתברך, להורות תשובה לרבים).

לעומת זאת, אם חס וחלילה ישראל לא עושים תשובה על עונותיהם, לא רק שמגיע להם ענש על מה שחטאו, אלא מגיע להם ענש גם על חטא העגל. שהרי, לא למדו ממנו לעשות תשובה, ואם כך, לא היתה בו שום תועלת. נמצא אפוא, שכאשר ישראל אינם עושים תשובה על חטאיהם, מתעורר חטא העגל מחדש, והם (=ישראל) נענשים עליו, וזהו שאמר הקב"ה למושה: "וביום פקדי, ופקדתי עליהם (את) חטאתם", ופרש רש"י זצ"ל: "תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות".

ומעתה מובן היטב, מדוע סבב הקב"ה כך, שדוקא אהרן, הכהן הגדול, יגרום לחטא העגל. שהרי תכלית חטא העגל היתה כאמור כדי להורות תשובה לרבים, ועל-ידי כך יחזרו ישראל בתשובה, והקב"ה יכפר להם על חטאיהם. וכן, גם עבודת אהרן, הכהן הגדול, היא להקריב קרבנות, כדי לכפר על בני ישראל. אם כך, דוקא נאה לאהרן להיות השליח שיגרום לחטא העגל – כדי להורות תשובה לרבים.

וזהו שפרש רש"י: "...שהיה אהרן בוש וירא (=מתבייש ומפחד) לגשת" – מחמת שגרום לחטא העגל – "אמר לו משה: למה אתה בוש? לך נבחרת" – דוקא בגלל שאתה גרמת לחטא העגל, כדי להורות תשובה לרבים, הנה, אין לך סימן גדול מזה שזאת היא עבודתך, להיות הכהן הגדול, ולכפר על בני ישראל – ולכן "קרוב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עלתך, וכפר בעדך ובעד העם".

כדרך של תורה הנדרשת בשבעים פנים נראה לבאר מה שפרש רש"י: "...שהיה אהרן בוש וירא (=מתבייש ומפחד) לגשת" – מחמת שגרום לחטא העגל – ו"אמר לו משה: למה אתה בוש? לך נבחרת", על-פי מה ששנינו בגמרא (ברכות לד): "דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין – צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר (ישעיה נז): "שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו". לרחוק ברישא (=קודם נאמר "שלום" לרחוק מה), והדר לקרוב" (=ולאחר-מכן לקרוב אל ה').

וצריכים אנו להבין, על מה ולמה זכו בעלי התשובה לךך, שמעלתם גדולה יותר ממעלת צדיקים גמורים? נקדים להביא מה שאמרו חז"ל, והוא יסוד גדול וחשוב בעבודת ה', שצריך פל אחד ואחד לעבוד את ה' בשבע המידות: **חסד**, **גבורה**, **תפארת**, **נצח**, **הוד**, **יסוד**, **מלכות**. וצריך פל איש ישראל לתקן ולקדש מידות אלו (דהיננו, לעשות חסד עם הזולת, לא להתנהג עם הסובבים אותו במידת **הגבורה/דין** וכו').

וזהו ענין ימי ספירת העמר, שבהם אנו סופרים שבעה שבועות, שכן שבעת השבועות הם כנגד שבע המידות שהבאנו – וזאת, כדי להגיע לחג השבועות (זמן מתן תורתנו) ולקבל את התורה, כשאנו מתוקנים ומזוככים בשבע המידות הנ"ל. ומאחר ושרש כל המידות, שטבועות בכל אדם (כעס כבוד קנאה וכו'), הוא משבע מידות אלו, לכן, בכל שבוע יש לתקן מידה אחת – בשבוע הראשון של ימי ספירת העמר יש לתקן את מידת **החסד**, בשבוע השני את מידת **הגבורה**, וכן הלאה.

והנה, פותב המגיד מקוונניץ בספרו "עבודת ישראל", שמידת ה"הוד", שהיא המידה החמישית, היא מלשון הודאה, והיא רומזת על בעל תשובה שחטא והכחיש את השגחת ה' ומצותיו, ואחר-כך הודה שחטא ושב בתשובה לבורא עולם. ואילו מידת ה"נצח", שהיא המידה הרביעית, רומזת על הצדיק שלא חטא מעולם. שכן, "נצח" הוא מלשון "מנצח", שזהו הצדיק המנצח תמיד את היצר הרע.

ויש לומר, שלבעל התשובה יש יצר רע יותר גדול ממה שיש לצדיק. שכן, בעל התשובה הורגל בעבירות, והוא פרוץ בסבך היצר, בבחינת "עבירה גוררת עבירה". ולכן, לאחר ששב בתשובה, ובא לכלל מידת ה"הוד", שהיא בבחינת הודאה שחטא והכחיש את ה' יתברך, הנה, צריך הוא גם להיות בבחינת מידת ה"נצח" – דהיננו, לנצח ולהתגבר על היצר הרע.

מכל זה נמצא, שהצדיק הוא בבחינת "נצח" בלבד, מפיון שלא שיך לו בחינת ה"הוד" (שהיא הודאה), שהרי הוא מעולם לא הכחיש את ה' יתברך ואת תורתו. אך בעל התשובה הוא בבחינת שתי המידות "נצח והוד" גם יחד. שכן, בתחילה הוא עובד את ה' בבחינת ה"הוד" – דהיננו, מודה על חטאיו ועל שהכחיש את ה' יתברך, ועתה הוא מודה שה' הוא אדון הכל. ולאחר-מכן חייב הוא לעבוד את ה' בבחינת מידת ה"נצח" – לנצח ולהתגבר על יצרו

הָרַע. וַיֵּשׁ עוֹד לּוֹמֵר מָה שְׁכָתוּב בַּסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים, כִּי "נִצָּחַ וְהוֹד" הֵם בְּבַחֲיַנַּת שְׁתֵּי רִגְלָיִם, שְׁעָלִיהֶן עוֹמְדַת קוֹמַת הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בַּמֶּאֱמָר "פְּתִיחַת אֱלֹהֵינוּ": "נִצָּחַ וְהוֹד תְּרִין שׁוֹקִין" (=נִצָּחַ וְהוֹד הֵן שְׁתֵּי הַשׁוֹקִים/רִגְלָיִם). אִם כֵּן, נִמְצָא כִּי הַצְּדִיק עוֹבֵד אֶת ה' רַק בְּרִגְלָאֵחַת, שֶׁהִיא מִידַת הַ"נִצָּחַ". וְאֵילוּ בְּעַל הַתְּשׁוּבָה עוֹבֵד אֶת ה' בְּשְׁתֵּי הַרְגְלָיִם – "נִצָּחַ וְהוֹד".

וּמַעֲתָה, מְדוּיָקִים לְהַפְלִיא הֵם דְּבָרֵי חו"ל: "מְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִין – צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין". שָׁכַן, הַצְּדִיקִים עוֹבְדִים אֶת ה' כְּאִמּוֹר בְּבַחֲיַנַּת רִגְלָאֵחַת ("נִצָּחַ"), וְאֵילוּ בְּעָלֵי תְשׁוּבָה הֵם עוֹבְדֵי ה' בְּבַחֲיַנַּת שְׁתֵּי רִגְלָיִם – "נִצָּחַ וְהוֹד", וְעַל-כֵּן נֶאֱמָר "מְקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִין – צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין" – שָׁכַן, בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה עוֹמְדִים עַל בַּחֲיַנַּת "שְׁתֵּי רִגְלָיִם", וְאֵילוּ הַצְּדִיקִים "עוֹמְדִים" רַק עַל רִגְלָאֵחַת.

וְעַל-כֵּן אָמַר הַחֶכֶם מִכָּל אָדָם (קהלת ד', ט'): "טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד". דְּהֵינּוּ, בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׁעוֹבְדִים אֶת ה' עִם שְׁתֵּי הַבַּחֲיָנוֹת ("נִצָּחַ וְהוֹד"), הֵם טוֹבִים יוֹתֵר מֵהַצְּדִיקִים, שְׁעוֹבְדִים אֶת ה' רַק בְּבַחֲיַנַּת אֶחַת – "נִצָּחַ".

עַל-פִּי הָאֱמּוּר יוֹבֵן לָנוּ מָה שְׁדָרְשׁוּ חו"ל בְּגִמְרָא (בְּרִכּוֹת נח): "לֵךְ ה' הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּחַ וְהַהוֹד – וְהַהוֹד זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, וְכִי מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין מִידַת הַהוֹד לְבֵין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ?

אֵךְ לְפִי הָאֱמּוּר יֵשׁ לּוֹמֵר, שֶׁהָרִי דְיוּעַ, שְׁתַּכְלִית בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא לְהַקְרִיב קוֹרְבָנוֹת, כְּמוֹ שְׁכָתוּב הַרַמְבַּ"ם (רִישׁ ה' בֵּית הַבְּחִירָה): "מִצְוֹת עֲשֵׂה לְעֲשׂוֹת בֵּית לַה' מוֹכֵן, לְהִיּוֹת מְקַרְבִּים בּוֹ הַקוֹרְבָנוֹת".

עַל-כֵּן נִמְצָא, שְׁתַּכְלִית בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא הַתְּשׁוּבָה, שִׁיחֻזֹּר הָאָדָם בְּתְשׁוּבָה וַיִּבֵּא קָרְבָן כְּדֵי לְכַפֵּר עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים. וְלָכֵן יִפָּה דָרְשׁוּ חו"ל: "וְהַהוֹד זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ". שָׁכַן, עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא בְּבַחֲיַנַּת "הוֹד", מְלִשׁוֹן הוֹדָאָה, שְׁיָבוֹא הַחוּטָא וְיִוְדָה שְׁחָטָא וְהִכְחִישׁ אֶת הַשְּׁגָחַתוֹ שֶׁל בּוֹרָא עוֹלָם, וַיִּבֵּא קָרְבָן לְכַפֵּר עַל חֲטָאֵיו, וּמַעֲתָה יוֹדָה שֶׁה' יִתְבָּרַךְ הוּא אֲדוֹן הַכֹּל, וְאִין עוֹד מְלַבְדּוּ.

כִּיּוֹן שְׁבָאֲנוּ לְיַדֵּי כֵּן, יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין מָה שְׁסַבֵּב הַקַּב"ה כֵּן, שְׁחָטָא הַעֲגָל (שֶׁהִיָּה כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְיִשְׂרָאֵל) נַעֲשֵׂה דוֹקָא עַל-יַדֵּי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן. שָׁכַן, עַל-פִּי הַדְּיוּעַ, שְׁבַעַת הָרוּעִים – שֵׁהֵם: אַבְרָהָם, יִצְחָק, יַעֲקֹב, מֹשֶׁה, אֶהְרֹן, יוֹסֵף, דָּוִד – מְכֻנָּסִים כְּנֶגֶד שְׁבַע הַמִּיּוֹדוֹת: אַבְרָהָם כְּנֶגֶד מִידַת הַחֶסֶד, יִצְחָק כְּנֶגֶד מִידַת הַגְּבוּרָה, יַעֲקֹב כְּנֶגֶד מִידַת הַתְּפָאֶרֶת, מֹשֶׁה כְּנֶגֶד מִידַת הַנִּצָּחַת, אֶהְרֹן כְּנֶגֶד מִידַת הַהוֹד, וְכו'.

נִמְצָא מִכָּאן, שֶׁאֶהְרֹן הַכֹּהֵן – שֶׁהוּא כְּנֶגֶד מִידַת הַ"הוֹד", שֶׁהִיא כְּאִמּוֹר מִידַת בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׁמוּדִים שְׁחָטָאוּ וְהִכְחִישׁוּ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, וְעַתָּה מוֹדִים שֶׁהוּא אֲדוֹן הַכֹּל.

וְעַתָּה מוֹבֵן הַיָּטֵב, מְדוּעַ סַבֵּב הַקַּב"ה כֵּן, שְׁדוֹקָא אֶהְרֹן, הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, יִגְרוּם לְחָטָא הַעֲגָל. שֶׁהָרִי תַכְלִית חָטָא הַעֲגָל הִיָּתָה כְּאִמּוֹר כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, וְעַל-יַדֵּי כֵּן יָבוֹאוּ יִשְׂרָאֵל לְיַדֵּי הוֹדָאָה שְׁחָטָאוּ וַיִּחְזְרוּ בְּתְשׁוּבָה. וּמֵאַחַר וְעֲבוֹדַתוֹ שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל (שֶׁהוּא כְּאִמּוֹר מִידַת הַ"הוֹד") הִיא לְהַקְרִיב קוֹרְבָנוֹת, לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ שְׁגָם הוּא בְּבַחֲיַנַּת "הוֹד" (כְּפִי שֶׁהִבְאֵנוּ בְּרִכּוֹת נח) "וְהַהוֹד זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ", עַל כֵּן דוֹקָא לוֹ נֶאֱדָה לְהִיּוֹת הַשְּׁלִיחַ שְׁיִגְרוּם לְחָטָא הַעֲגָל.

וְזֶהוּ מָה שְׁפָרַשׁ רש"י: "... שֶׁהִיָּה אֶהְרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא (=מִתְבַּיֵּשׁ וּמִפְחָד) לְגִשְׁתָּ. אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לְמָה אַתָּה בּוֹשׁ? לְכֹךְ נִבְחַרְתָּ". שָׁכַן, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, הוּא הָרַבִּיעִי מִשְׁבַּעַת הָרוּעִים וְהוּא מְכֻנָּס כְּנֶגֶד מִידַת הַ"נִצָּחַת", בְּהִיּוֹתוֹ צְדִיק גְּמוּר, שְׁנִצָּחַת אֶת הַיָּצָר הָרָע וְלֹא חָטָא מֵעוֹלָם. וְאֵילוּ אֶהְרֹן הַכֹּהֵן, שְׁמִידַתוֹ כְּאִמּוֹר "הוֹד", בְּבַחֲיַנַּת בְּעָלֵי הַתְּשׁוּבָה, הִיָּה גַם בְּבַחֲיַנַּת "נִצָּחַת", בְּהִיּוֹתוֹ תְלַמִּידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְלָמַד מִמֶּנּוּ אֵיךְ לְנִצָּחַת אֶת הַיָּצָר הָרָע. עַל כֵּן אָמַר מֹשֶׁה לְאֶהְרֹן – "קָרֵב אֵל הַמִּזְבֵּחַ" – דְּהֵינּוּ, שִׁיקְרַב אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּשְׁתֵּי רִגְלָיו, בְּבַחֲיַנַּת "נִצָּחַת וְהוֹד", כְּדֵי לְעַבֹד אֶת ה'. "וְעֲשֵׂה אֶת חֲטָאתְךָ וְאֶת עֲלֹתְךָ, וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם" – כִּי עֵיקַר עֲבוֹדַתְךָ הִיא לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שֶׁאַתָּה בְּבַחֲיַנַּת "נִצָּחַת וְהוֹד", ו"לְכֹךְ נִבְחַרְתָּ". (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

תְּבוֹא אֱמוּ, וְתִקְנַח אֶת הַצּוֹאָה (=וְתִנְקָה אֶת הַלְּכָלוּף) " (מִילַתא דְּבַדִּיחוֹתא) מַעֲשֵׂה בְּאִשָּׁה אֶחַת, שְׁבַקְשָׁה מִבְּעַלָּה שִׁיחֲלִיף לְבָנָם הַקָּטָן, שְׁטַנְף עֲצָמוּ בְּצוֹאָה. סָרַב הַבַּעַל, וְאָמַר: זֶה תִּפְקִיד הָאִשָּׁה לְקַנַּח אֶת צוֹאֵת בְּנָה. זַעְמָה עָלָיו אֲשֶׁתוֹ וְאָמְרָה: מִנֵּן לָךְ? אֵיפָה זֶה כְּתוּב? הַשִּׁיב לָהּ הַבַּעַל: לְמַדְנוּ בַּמִּדְרָשׁ, שְׁכָל הַקוֹרְבָנוֹת הֵם זְכָרִים, מְלַבֵּד פָּרָה אֲדוּמָה, שְׁחִיבַת לְהִיּוֹת נִקְבָה. וְנִשְׂאֵלַת הַשְּׂאֵלָה, מְדוּעַ חִיבַת פָּרָה אֲדוּמָה לְהִיּוֹת נִקְבָה? אֲלָא, לְמַדְנוּ עֲנִין זֶה מִרַבִּי מֹשֶׁה הַדְּרָשׁוֹן, שֶׁהַסִּיבָה לְמִצְוֹת פָּרָה אֲדוּמָה הִיָּתָה כְּדֵי לְכַפֵּר עַל עוֹן חָטָא הַעֲגָל, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּ-רש"י: "מִשְׁלַל לָבֵן שְׁפָחָה, שְׁטַנְף פְּלִטְיוֹ (=שְׁלַכְלָךְ אַרְמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אָמְרוּ: תְּבוֹא אֱמוּ, וְתִקְנַח אֶת הַצּוֹאָה (=וְתִנְקָה אֶת הַלְּכָלוּף)". מִכָּאן לְמַדְנוּ – אָמַר לָהּ בְּעַלָּה – קִינּוּחַ הַבֵּן הוּא תִּפְקִיד שֶׁל הָאֱמָא ... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת?"

עַל הַכְּתוּב, "וְאֵת שְׁעֵיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף", מְפָרֵשׁ רַש"י: "שְׁלֹשָׁה שְׁעִירֵי חֲטָאוֹת קָרְבוּ בּוֹ בַּיּוֹם: שְׁעִיר עֲזִים, שְׁעִיר נְחֹשֶׁן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וּמִכְּלָן לֹא נִשְׂרָף, אֲלָא זֶה (=שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ)...". דְּהִינּוּ, אֶהֱרֹן וּבְנָיו הִקְרִיבוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם (שְׁהִיָּה רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִסָּן) שְׁלֹשָׁה שְׁעִירִים: שְׁעִיר עֲזִים, שְׁעִיר נְחֹשֶׁן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ. אֲלָא שְׂאֵת שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שָׂרְפוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו, וְלֹא אָכְלוּ מִבְּשָׂרוֹ, כְּפִי שְׁנַטְצָוּ. וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכֵן, מִדּוּעַ נִשְׂרָף שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וְלֹא נֶאֱכַל עַל-יַדֵּי הַכֹּהֲנִים/אֶהֱרֹן וּבְנָיו? (כְּפִי שְׂגָם מֹשֶׁה שָׂאֵל אֶת אֲלֻעָזָר וְאֵיתָמָר: "מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ"?).

וּבִבְאָר הַרְה"ק מְרוֹזֵין זִיע"א עֲנִין זֶה, עַל-פִּי מָה שְׂאֵמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (חולין ס'): "רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי רַמִּי (=הַקְּשָׁה): כְּתִיב (בְּרַאשִׁית א') 'וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים' (מִשְׁמַע מִכָּאן שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הָיוּ שְׁוִים). וְכְתִיב 'אֶת הַמְּאֹר הַגְּדֹל... וְאֶת הַמְּאֹר הַקָּטָן' (וּמִכָּאן מִשְׁמַע שְׁשִׁנְיָהֶם לֹא הָיוּ שְׁוִים). (וְאִיךְ זֶה יִתְכַּן?)

(אֲלָא), אִמְרָה יֵרַח לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֲפָשֶׁר לְשַׁנֵּי מַלְכִים שִׁישְׁתַּמְשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד? אִמְרָה לָהּ: לְכִי וּמַעֲטִי עֲצָמְךָ. אִמְרָה לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הוֹאִיל וְאִמְרָתִי לְפָנֶיךָ דָּבָר הֶגְוֵן, אֲמַעֲט אֶת עֲצָמַי... אִמְרָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: הִבִּיאוּ כְּפָרָה עָלַי, (עַל) שְׁמַעֲטַתִּי אֶת הַיֵּרַח. וְהִנּוּ, דְּאִמְרָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ: (עַל) מָה נִשְׁתַּנָּה (קָרְבָן) שְׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שְׁנֵאִמְרָה בּוֹ (בַּמְדָּבָר כח) "לָהּ" ("שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֲטָאִת לָהּ")? (אֲלָא) אִמְרָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: שְׁעִיר זֶה יֵהָא כְּפָרָה עַל שְׁמַעֲטַתִּי אֶת הַיֵּרַח.

עַל-פִּי הָאִמּוֹר נִשְׁכִּיל לְהִבִּין מַעֲט מוֹזְעִיר אֶת הַטַּעַם לְכַךְ שְׂצוּהָ הַקַּב"ה עַל יִשְׂרָאֵל לְהִבִּיא שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ כְּפָרָה, בְּאוֹמְרוֹ "שְׁעִיר זֶה יֵהָא כְּפָרָה עַל שְׁמַעֲטַתִּי אֶת הַיֵּרַח". שָׂכֵן, בְּמָקוֹם גְּדוּלְתוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, שָׂם אֶתָּה מוֹצֵא אֶת עֲנוּתָנוֹתוֹ, שֶׁהוּא כְּבִיכּוֹל מְצַטְעֵר עַל שְׁמַעֲט אֶת הַיֵּרַח וְגַרְם לְהִתְגַּבְּרוֹת יֵצֵר הָרַע וְכוּחֹתָיו.

וְעַל זֶה אִמְרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (בְּרֻכּוֹת ד', ו'), שְׂאֵחָד הַדְּבָרִים שֶׁהַקַּב"ה מִתְחַרֵּט עֲלֵיהֶם הוּא עַל שְׂבָרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, כְּפִי שְׂכְּתוּב בְּנִבְיָא (מִיכָה ד', ו'): "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי". וּפְרַשׁ רַש"י: "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי" - אֲנִי גִרְמַתִּי לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) (לְחֲטָא, עַל-יַדֵּי) שְׂבָרַתִּי יֵצֵר הָרַע...".

וּבִבְאָר הַרְה"ק רַבִּי נִפְתָּלִי מְרַאפְשִׁין זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "זֵרַע קֹדֶשׁ", שְׂכַאֲשֶׁר הָאָדָם שָׂב בְּתִשׁוּבָה, וּמִתְחַרֵּט מְאֹד עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים, אַז גַּם לְמַעְלָה בְּשָׁמַיִם הַקַּב"ה כְּבִיכּוֹל עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה, כְּפִי שְׂאֵמְרוּ חו"ל (בְּרֻכּוֹת לב'): הַקַּב"ה מִתְחַרֵּט עַל בְּרִיאַת יֵצֵר הָרַע, וְאוֹמֵר: "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי". שְׂכַבִּיכּוֹל הַקַּב"ה מְצַטְעֵר עַל שְׂבָרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וּבְגִלְלוֹ גַרְם צַעַר לְבָנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וּמִבִּיא הַרְה"ק רַבִּי נִפְתָּלִי מְרַאפְשִׁין מְשַׁל עַל-כֵּן: מְשַׁל לְאָב שְׁנַתָּן לְבָנוּ הַחֲבִיב סִכִּין לְשַׁחֵק בָּהּ. וּבְנוּ, בְּרוּב טְפִשׁוֹתוֹ, לֹא נִזְהָר, וְחַתָּךְ אֶת יָדוֹ, וְהָיָה לְבֵן צַעַר גְּדוּל. כְּשִׂרְאָה אָבִיו אֶת צַעַר בְּנוֹ, גַּם הוּא הַצִּטְעֵר מְאֹד עַל כָּאָב בְּנוֹ, וְהַצִּטְעֵר עוֹד יוֹתֵר עַל שְׁנַתָּן לְבָנוּ אֶת הַסִּכִּין, וְגַרְם בְּכַךְ לְפַצִּיעָתוֹ.

הַנִּמְשָׁל הוּא, שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע לְטוֹבַת הָאָדָם, כְּדִי שֶׁהָאָדָם יִתְגַּבֵּר עָלָיו, וַיִּקְבַּל שָׂכָר לְעוֹלָם הַבָּא. אֲלָא, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהִיזְהָר מְאֹד מִהַיֵּצֵר, כְּדִי שְׂזוּה לֹא יִחְטִיא. וְכַאֲשֶׁר הָאָדָם נוֹפֵל בְּרִשְׁת הַיֵּצֵר, וְנִעַנֵּשׁ עַל-כֵּן, מִתְחַרֵּט הַקַּב"ה עַל שְׂבָרָא אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וְאוֹמֵר "וְאֲשֶׁר הִרְעִיתִי" - מָה עֲשִׂיתִי שְׂבָרַתִּי דְּבַר כֹּזֵה, אֶת הַיֵּצֵר הָרַע, וְגִרְמַתִּי בְּכַךְ צַעַר לְבָנָי?

וְהִנֵּה, כְּאִמּוֹר, לֹא אָכְלוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת שְׁעִיר הַחֲטָאִת שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, כְּפִי שְׂכְּתוּב: "וְאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאִת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף, וַיִּקְצַף עַל אֲלֻעָזָר וְעַל אֵיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן... מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאִת (שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ)?" וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שָׂכֵן, עַל מָה וְלָמָּה קִצַּף מֹשֶׁה רְבוּנוּ?

ויש לומר, שהנה למדנו בגמרא, שאכילת הקרבן על-ידי הכהנים, מביאה פפרה לאדם **שחטא**, כפי ששינונו (פסחים גט): "ואכלו אתם אשר כפר בהם, מלמד שהכהנים אוכלים, ובעלים מתכפרין". דהינו כאשר הכהנים אוכלים מהקרבן, מתכפר "לבעלים" (=לאדם שהביא את הקרבן על **חטאיו**).

מכאן נמצא, שעל-ידי שאהרן ובניו היו אוכלים משעיר החטאת של **ראש חודש**, היה מתכפר לבעלים. ומאחר ושעיר **ראש חודש** הוא כפרה כביכול על הקב"ה, כפי שהוא יתברך אמר – "שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח" – נמצא, שאם אהרן ובניו היו אוכלים ממנו/משעיר **ראש חודש**, היה מתכפר כביכול להקב"ה על שמעט את הירח, והיו זוכים ישראל לתיקון השלם של אחרית הימים, שאז יהא אור הלבנה כאור השמש, כפי שמנבא הנביא (ישעיה ל, כו): "והיה אור הלבנה כאור החמה".

ומטעם זה קצף משה על אהרן ובניו על שלא אכלו משעיר **ראש החודש**. שכן, על-ידי אכילתו היו זוכים ישראל לתיקון השלם ולגאולה.

וכפי שמביא בענין זה גם ה"חתם סופר" (תנא דבי אליהו זוטא ר' קכ): "ואת שעיר החטאת (של **ראש חודש**)... והנה שרף... כי באמת, אילו ישראל היו ראויים **לאור הגדול**, היה הקב"ה מגדיל מאור החמה יותר, ולא היה בהכרח (צריך) למעט מאור הלבנה. אך, מפני שלא היו (ישראל) ראויים, הוצרך למעט (את) אור הלבנה, וזהו ענין ה'ביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח', ולא הגדלתי (את) אור החמה... והנה, לעתיד לבוא יתוקן פגימת הלבנה כמו שהיתה קודם מיעוטה... (כפי) משה רבנו עליו השלום, (ש)בראש חודש הראשון להקמת המשכן (ראש חודש ניסן), רצה לתקנה".

נפלא מה שמובא בספר "אהלי יעקב" להרה"ק רבי יעקב מהוסיאטין זצ"ל (בשם זקנו הרה"ק מרוזין זיע"א), על מה שאנו אומרים כל יום בתפילת השחר: "אלו ואלו נשרפין בבית הדשן: חטאת הצבור והיחיד" (זבחים גב). ואכן, אם נעין בהמשך המשנה נראה, שאמנם חטאת הצבור מפורשות שם, אך חטאת היחיד לא מפורשות... ומדוע?

ובאר הרה"ק מרוזין זיע"א, ואמר, שמה שהזכיר רבנו הקדוש (מסדר המשנה) "חטאת היחיד", התכוון בכך על הקב"ה, הוא "היחיד"/יחידו של עולם, שבקש מאתנו להביא לו שעיר חטאת כפרה על שמעט את הירח, וזהו "חטאת היחיד".

ועתה, בא וראה דבר נפלא ונורא, שכתוב ב"עירין קדישין", להרה"ק מרוזין (תנינא דף יד), שהסיבה שהקב"ה קבע את **יום הדין**, ראש השנה, בראש חודש, הוא בגלל מיעוט הלבנה.

ועל-כן אנו אומרים בעשרת ימי התשובה ובראש השנה בתפילה את "שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה' (תהילים קל), ושם כתוב: "אם **עונות** תשמר יה אדני מי יעמד כי עמך הסליחה למען תורא". דהינו, "אם **עונות** תשמר יה" – רבונו של עולם, אם חלילה תעמוד בתוקף הדין בלי לסלוח לנו **ביום הדין**, "אדני מי יעמד" – אין שום בריה שיכולה לעמוד בעומק **הדין**. אולם, "כי עמך הסליחה", דהינו זכור לנו אבינו אב הרחמן, שגם אתה ה', צריך **סליחה** כביכול, על שמעטת את הירח. כפי שאמרת "שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח", על-כן אנא סלח לנו **ביום הדין**, בראש השנה. ולכן, בכונה תחילה קבע הקב"ה את יום הדין לראש השנה, שהוא ראש חודש, כדי לעזור מליצה טובה זו לישראל. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "והוא גרה לא יגר **טמא** הוא לכם" (יא ז')

הצדיק רבי מאיר'ל מפרימישילן נהג לחזר בעצמו על פתחי נדיבים, ולהתרימם למען עניים ונצרכים. פעם הגיע רבי מאיר'ל לביתו של גביר אחד, שהיה תלמיד חכם ומדקדק במצות, אך ידו היתה קפוצה לכל דבר שבצדקה. כשראה האיש את רבי מאיר'ל עומד בפתח ביתו, הבין שבא להתרימו לדבר מצוה, ומיד החל מתנצל בדברי חסידות מעושים: "הלא רואה אדוני, שאין שעתי פנויה עתה! אני ממחר לבית המדרש לשיעור הקבוע בתורה ולתפילה בציבור!" ובעודו מדבר, נטל האיש בידו את כובעו ומעילו, והחל צועד בחופזה אל מחוץ לפתח הבית. מהר אחריו רבי מאיר'ל, ואמר לו: עליך ועל שפמותך כבר אמרה התורה: "כי מפריס פרסה הוא... והוא גרה לא יגר" (כתוב זה נאמר, על החזיר), ופירוש הפסוק הוא: מה היתרון שיש לפרסות צעדיו של אדם, בהליכתו למקום תורה ותפילה – אם "גרה לא יגר" – אם הוא אינו מנדב לעניים את ה"גרה" – (גרה מלשון מטבע, כמו שכתוב: "עשרים גרה השקל").

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

אָפֵר מָה תּוֹלַעַת, רְאִישֵׁי תִיבוֹת "אַמֶּת" (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהוֹק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

יְדוּעִים דְּבָרֵי חוֹ"ל בְּגִמְרָא בְּמִסְכַּת חוֹלִין (פּט, עב'): "אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, חוֹשְׁקֵי בְּכֶם, שְׂאֵפְלוּ בְשָׁעָה שְׂאֵנִי מְשַׁפֵּיעַ לָכֶם גְּדֻלָּה, אַתֶּם מְמַעֲטִין (את) עֲצֻמְכֶם לְפָנַי – נִתְתִּי גְדֻלָּה לְאַבְרָהָם, אָמַר לְפָנַי (בְּרֵאשִׁית יח'): 'וְאֲנֹכִי עֶפֶר וְאָפֵר'. (נִתְתִּי גְדֻלָּה) לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, אָמְרוּ (שְׁמוֹת טז'): 'וְנַחֲנוּ מָה'. (נִתְתִּי גְדֻלָּה) לְדָוִד, אָמַר (תְּהִלִּים כב'): 'וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ'. אֲבָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, אֵינָם כֵּן. נִתְתִּי גְדֻלָּה לְנִמְרוֹד, אָמַר (בְּרֵאשִׁית יא'): 'הִבֵּה נִבְנָה לָנוּ עִיר'."

וְהִנֵּה, כְּאִשֶּׁר נִתְבַּוְּנָן נִרְאֶה, שְׂבִמְאָמַר זֶה נִזְכְּרוּ שֶׁלֹּשׁ מִדְּרָגוֹת שֶׁל עֲנוּה: הָאֲחַת, מִדְּרַגַּת אֲבִירָה אֲבִינוּ, שְׂאֵמַר 'וְאֲנֹכִי עֶפֶר וְאָפֵר'. הַשְּׁנִיָּה, מִדְּרַגַּת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׂאֵמְרוּ 'וְנַחֲנוּ מָה'. וְהַשְּׁלִישִׁית, מִדְּרַגַּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שְׂאֵמַר 'וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת'. וְשֶׁלֹּשׁ מִדְּרָגוֹת אֵלוֹ **אָפֵר מָה תּוֹלַעַת**, הֵם רְאִישֵׁי תִיבוֹת "אַמֶּת". וְזֶהוּ שְׂאֵמַר הַנְּבִיא, בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, "תּוֹרַת אַמֶּת הִיִּתָּה בְּפִיהוּ". כִּיּוֹן, שְׁעַל-יָדַי שְׁחָטָא בְּעַגְלָה, קָנָה אַהֲרֹן "אַמֶּת", אֵת ג' הַמִּדְּרָגוֹת הַלָּלוּ שֶׁל הָעֲנוּה, שְׁסִימְנָן "אַמֶּת" – **אָפֵר מָה תּוֹלַעַת**.

עַל-פִּי הָאֵמוּר, יֵאִיר לָנוּ אֵת דְּבָרֵי הַ"חֲתָם סוֹפֵר" הָאוֹמֵר, שְׂאֵהֲרֹן הַכֹּהֵן נִכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְנָה בְּנַפְשׁוֹ אֵת מִידַת הַכְּפִינְיָה. וְהָרִי, לְכַאוּרָה, אֵיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת, שְׂאֵהֲרֹן צָרִיךְ לְהִיכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְנָה אֵת מִידַת הַהִכְנָעָה וְהָעֲנוּה. וְכִי לֹא הִיִּתָּה לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֵת מִידַת הָעֲנוּה?

וְהָרִי, עַל הַכְּתוּב (שְׁמוֹת ו' כו'): "הוּא אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה... הֵם הַמְּדַבְּרִים אֶל פְּרַעֲה... הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן", פֶּרַשׁ רַש"י: "יֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׂמֻקְדִים אַהֲרֹן לְמֹשֶׁה, וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׂמֻקְדִים מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן. לֹאֲמַר לָךְ, שְׂשִׁקוּלִין כְּאֶחָד". וְהִנֵּה, מֵאַחַר וְעַל מֹשֶׁה מַעֲיֵדָה הַתּוֹרָה, "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה", וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שְׂקוּלִין הֵם, אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לֹאֲמַר שְׁחִסְרָה לְאַהֲרֹן מִידַת הָעֲנוּה, עַד שֶׁהִיָּה צָרִיךְ לְחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיכְנַע לְבוֹ?

אֵלָּא, יֵשׁ לֹאֲמַר, שְׂאֵהֲרֹן מְצַד עֲצֻמוֹ, בְּגִדְלֵ קְדוּשָׁתוֹ, וְדָאִי שְׁלֹא הִיָּה צָרִיךְ לְבוֹא לְמִידַת הָעֲנוּה, עַל-יָדַי שִׁיכְשַׁל בְּחָטָא כָּל-כֶּךָ חֲמוּר שֶׁל עוֹן הָעַגְלָה. אֵךְ הִיִּתָּה וְתַפְקִידוֹ בְּקִדְשׁ הִיָּה לְהִיִּתָּה הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, שְׂעוֹמֵד וּמְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הָרִי צָרִיךְ לְהִיִּתָּה מְחויָב מֵעֵין הַחָטָא שְׁחָטָאוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי אָמְרוּ חוֹל (ר"ה כט') "כָּל שְׂאִינוּ מְחִיב בְּדָבָר, אֵינוּ מוֹצִיא אֵת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבְתָן" – אֵינוּ יְכוֹל לְהוֹצִיא אֵת יִשְׂרָאֵל "יְדֵי חוֹבְתָן", מִתְּחִיבוֹת וּמִתְּחִיבוֹת שֶׁנִּתְחַיְבוּ בָהֶם. עַל-כֵּן סִבַּב הַקַּב"ה, שְׁגָם אַהֲרֹן יִכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְבַּל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה מִחַמַּת עוֹן חֲמוּר זֶה, וְעַל-יָדַי כֶּךָ יֵהָא בְּכוּחוֹ לְהַשְׁפִּיעַ עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁגָם הֵם יִקְבְּלוּ לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה מִחָטָא הָעַגְלָה, וְיִתְקַרְבוּ יוֹתֵר אֶל הַקַּב"ה. עַל-פִּי הָאֵמוּר יוֹמַתֵק לָנוּ לְהַבִּין אֵת דְּבָרֵי רַש"י זצ"ל בְּפֶרֶשׁה (וַיִּקְרָא ט, ו'): "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן, קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ...". וּפְרַשׁ שֵׁם רַש"י: "שְׁהִיָּה אַהֲרֹן הִיָּה בְּשׁ(=מִתְבַּיֵּשׁ) וַיֵּרָא מְלַגְשֵׁת (אֶל הַמִּזְבֵּחַ, שְׁהָרִי הוּא גֵרַם לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת אֵת הָעַגְלָה). אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לְמָה אַתָּה בֹשׁ? לָכֶךָ נִבְחַרְתָּ!".

כְּלוּמַר אֹמֵר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, הֲלֹא זֹהִי הַסִּיפָה שֶׁנִּכְשַׁלְתָּ בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שֶׁתְּבַיֵּשׁ וְתִקְבַּל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה, וְעַל-יָדַי כֶּךָ תוּכַל לְהַשְׁפִּיעַ עַל יִשְׂרָאֵל שְׁגָם לָהֶם יִהְיֶה לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה. וְלָכֵן, נִמְצָא, שְׁהַבּוּשָׁה שֶׁלָּךְ הִיא הַסִּיפָה לְכֶךָ שְׂאֵתָה רְאוּי לְגָשֵׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ, לַעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ.

וְעַתָּה, בֹּא וְרֵאֵה שְׁכָל זֶה נִרְמָז בְּדְבָרֵי הַנְּבִיא מְלֹאכִי: "תּוֹרַת אַמֶּת הִיִּתָּה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו, בְּשִׁלּוֹם וּבְמִישׁוֹר הֶלֶךְ אֵתִי וְרַבִּים הִשִּׁיב מֵעוֹן... כִּי מִלֶּאךְ ה' צְבָאוֹת הוּא."

הִנֵּה, "תּוֹרַת אַמֶּת הִיִּתָּה בְּפִיהוּ", כְּפִירוֹשׁ הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שְׁנִכְשַׁל בְּחָטָא הָעַגְלָה, כְּדֵי שִׁיקְנָה בְּנַפְשׁוֹ אֵת שֶׁלֹּשׁ מִדְּרָגוֹת הָעֲנוּה, שְׁסִימְנָן "אַמֶּת" – **אָפֵר מָה תּוֹלַעַת**. וְעַל-כֵּךָ מְקַשֶּׁה הַנְּבִיא וְשׂוֹאֵל: וְהָרִי "וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו, בְּשִׁלּוֹם וּבְמִישׁוֹר הֶלֶךְ אֵתִי" – אֵיךְ אֲפֹשֶׁר לֹאֲמַר שְׂאֵהֲרֹן הִיָּה צָרִיךְ לְחָטָא הָעַגְלָה כְּדֵי לְקַנּוֹת אֵת מִידַת הָעֲנוּה וְהַהִכְנָעָה?

ועל-כך משיב הנביא מלאכי בעצמו: "ורבים השיב מעון" – שצריך היה לחטא העגל, כדי להיות "מחויב בדבר", להשיב "רבים... מעון" (את ישראל מעון העגל). וכיון שחטא בעגל, וקנה לב נשבר ונדכה, השפיע על ישראל את מידת הענוה וההכנעה, שיהיה גם לבם נשבר ונכנע. אבל, אומר הנביא, שאהרן, מצד עצמו, לא היה צריך לכל זה – "כי מלאך ה' צבאות הוא".

בדרך זו נעלה במסילה להבין את הטעם שפרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, כפי שכתוב בפרשת "חקת": "דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה". והביא רש"י, בשם רבי משה הדרשן, שהסיבה למצות פרה אדומה היתה כדי לכפר על עון חטא העגל, כמו שכתוב ברש"י: "משל לבן שפחה, שטנף פלטיין (=שלקלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנח את הצואה (=ותנקה את הלכלוך). כך תבוא הפרה (=מצות פרה אדומה), ותכפר על העגל (=על חטא העגל של ישראל).

ומובא בספר ה"בעל שם טוב" (חקת), בשם הבעש"ט זי"ע, שתכלית מצות פרה אדומה היא כפרה על קליפת הנאווה. (פרה הוא גם מלשון פרה ורבה, שמפרה ומגדיל את דעת האדם להחשיב את עצמו).

ומדוע הפרה צריכה להיות גם אדומה? אלא שאדום רומז על העונות, כמו שכתוב בנביא (ישעיה א, ח): "אם יהיו חטאיכם כשנים (=אדומים כשושנים), כשילג ילבינו". לכן צוה הקב"ה לשרוף את הפרה (הרומזת לנאווה) עד אפר, כדי לבטל את קליפת הנאווה, עד שיהיה האדם בבחינת "ואנכי עפר ואפר".

וזהו שכתוב (במדבר יט, ו): "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה". ופרש רש"י, בשם רבי משה הדרשן (שם כב): "ארז הוא הגבוה מכל האילנות, ואזוב (הוא) הנמוך מכלם. סימן, שהגבוה שנתגאה וחטא, ישפיל עצמו כאזוב וכתולעת, ויתכפר לו". הנה, מבואר מכאן, כי מצות פרה אדומה היא כפרה על חטא הנאווה.

וראו להוסיף מה ששנינו בגמרא (חולין פט): "אמר רבה: בשכר (=בגלל) שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר ואפר', זכו בניו ל-ב' מצות: אפר פרה ועפר סוטה".

הרי לנו דברים ברורים, כי "אפר" הוא בזכות מידת ענותנותו של אברהם, שאמר "ואנכי עפר ואפר". ולפי דברי הבעש"ט מתאים ענין זה להפליא עם עבודת הפרה אדומה, שמכפרת על מידת הנאווה. ועתה, בא וראה דבר פלא. הרי כבר למדנו מדברי ה"חתם סופר" על שלש המדרגות – אפר מה תולעת, ראשי תיבות "אמת" – שעל-כך נאמר על אהרן "תורת אמת היתה בפיהו".

ולכן, כאשר נתבונן בעבודת הפרה האדומה (שהיא כאמור כפרה על הנאווה), נראה שכל שלש מידות הענוה – אפר מה תולעת – נזכרות בה. הא כיצד?

הנה, בפסוק, "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה", מבואר, שהשליכו את ה"תולעת" אל שריפה הפרה, שהפכה לאפר, כמו שכתוב (במדבר יט, ט): "ואסף איש טהור את אפר הפרה". הרי לנו בחינת תולעת ואפר. ובחינת "מה" נשלמה מהצווי שנצטוו משה (שאמר "ונחננו מה"): "וידבר ה'... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה". ופרש רש"י: "לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר...". (ויש להוסיף שכל שלש מידות הענוה – אפר מה תולעת, ראשי תיבות "אמת", נרמזות בכתוב: "פרה אדמה תמימה")

"להבדיל בין הקדש ובין החל ובין הטמא ובין הטהור" (ע"פ סנהדרין עח)

מעשה שהיה באחד ממלכי אומות העולם, שפנה לרבי תנחום, ואמר לו: "הבה ונהיה עמי ועמך לעם אחד!" השיב לו ר' תנחום: "טוב ויפה! אך אנו היהודים הננו כבר נימולים, על-כן לא נוכל להיות כמוכם, הגויים, כי איך נחזיר את העורלה חזרה? על-כן, הימולו אפוא אתם, ותהיו כמונו, יהודים". ירד המלך לסוף פונתו של ר' תנחום, הבין את הפקחות שבתשובתו, ואמר לו: "אכן נצחתני בדבריך. אולם, דע לך, שעל-פי החק, מי שמנצח את המלך מושלך הישר לגוב האריות". מיד קרא למשרתיו, והלכו אִמְנָם השליכו את היהודי אל גוב האריות. וראה זה פלא: האריות נצבו ליד ר' תנחום, הביטו בו, אך לא נגעו בו לרעה!

באותו מעמד נכח מומר אחד, שהתרעם על הנס שארע ליהודי. בנעמו הרב פנה אותו מומר אל המלך, ואמר לו: "נראה לי שאין האריות רעבים עתה, ועל-כן לא נגעו לרעה ביהודי". "אם כך" – אמר המלך – "הבה נערוך נסיון, ונכח אם רעבים האריות, אם לאו". מיד קרא המלך למשרתיו, וצוה עליהם להשליך את המומר אל גוב האריות. והנה, אך הושלך המומר לגוב האריות, ובאחת (=מיד) התנפלו עליו האריות, ואכלו את בשרו לתיאבון... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּשֶׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם" (ט', כב')

עַל הַכְּתוּב "וַיֵּשֶׂא אֶהָרֶן אֶת יָדוֹ אֶל הָעַם וַיְבָרְכֵם", פָּרַשׁ רש"י: "וַיְבָרְכֵם", (שִׁבְרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ בְּרָכוֹת שֶׁל) בְּרַכַּת הַכֹּהֲנִים: 'בְּרַכְךָ (ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ), יָאֵר (ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ), יֵשֶׂא (ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם)". וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שָׁכֵן, מָה רָאָה אֶהָרֶן הַכֹּהֵן לְבָרַךְ דּוֹקָא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּבְרַכַּת הַכֹּהֲנִים? נִקְדִּים תַּחֲלִילָה מָה שְׁכַתוּב בְּפִרְשַׁת "בְּלֶק" (כב', כח): "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעֵם מָה עָשִׂיתִי לְךָ כִּי הִכִּיתַנִּי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים". וּפְרַשׁ רש"י: "זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים" – רָמַז לּוֹ (=הַקַּב"ה לְבַלְעֵם): אֶתָּה מְבַקֵּשׁ לְעַקוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּשָׁנָה!?"

הִנֵּה, לוֹמְדִים אָנוּ מִכָּאן, שְׁזֹכוֹת מִצְוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים עֲמֻדָה לְיִשְׂרָאֵל לְהַצִּילֵם מִקְלַל בְּלַעַם הַרְשָׁע. וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שָׁכֵן, מִדּוּעַ עֲמֻדָה זְכוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹת? בְּסִפּוֹר "בְּנֵי אֲרִיאֵל" (בְּלֶק) הוּא מְפָרֵשׁ עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי הַכְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כד', א'): "וַיֵּרָא בְּלַעַם כִּי טוֹב בְּעֵינַי ה' לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הֵלֶךְ כְּפַעַם בְּפַעַם לְקִרְאֵת נְחֻשִׁים, וַיֵּשֶׂת אֶל הַמְדַּבֵּר פָּנָיו". וּפְרַשׁ שֵׁם אוֹנְקְלוֹס: "וְשׁוּי לְקַבֵּל עֲגָלָא דְעַבְדוֹ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא". דְּהִינּוּ, בְּלַעַם הַרְשָׁע שָׁת/שֵׁם פָּנָיו אֶל הַמְדַּבֵּר כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת חֲטָא הַעֲגָלָא, בְּחוּשְׁבוֹ שָׁכָף יוֹתֵר לוֹ לְקַלֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאוּלָּם, שְׁכַפִּי שֶׁהַבְּאֵנוּ, זְכוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים עֲמֻדָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּפִי שְׂאוֹמֵר הַפִּיטָן הָאֱלֹקִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַקַּלִּיר (פִּיטָן לַחַג הַפֶּסַח): "...אֱלֹהֵי אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר תַּעֲזוּ בְלַעְדִּי, יִכְפֹּר...בְּאֵלֹהֵי הֵם מוֹעֲדֵי". דְּהִינּוּ, מָה שְׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֲגָלָא, וְאָמְרוּ (שְׁמוֹת לב', ד'): "אֱלֹהֵי אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל", יִכְפֹּר עַל-יְדֵי (וַיִּקְרָא כג', ב') "אֱלֹהֵי הֵם מוֹעֲדֵי".

מִעֲתָה מְבוֹאֵר הֵיטֵב מָה שְׂרַמְזָה הָאֲתוֹן לְבַלְעַם, בְּאוֹמְרָה אֵלָיו: "כִּי הִכִּיתַנִּי זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים", וּפְרַשׁ רש"י: "זֶה שְׁלֹשׁ רַגְלִים" – רָמַז לוֹ, אֶתָּה מְבַקֵּשׁ לְעַקוֹר אוֹמָה, הַחוּגְגַת שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּשָׁנָה!?" כְּלוּמָר, הֲלֹא עַל-יְדֵי שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים לַחְגוֹג אֶת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים בְּכָל שָׁנָה, יִתְכַפֵּר לָהֶם חֲטָא הַעֲגָלָא, וְאֵיךְ אֶתָּה רוֹצֵה לְקַלֵּלם בְּגִלְלַת חֲטָא הַעֲגָלָא?

וְנִרְאָה לְבָאֵר עֲנִיָּן זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת (שְׁקִיּוּם מִצְוֹת שְׁלֹשׁ הַרְגָלִים הִיא כְּפָרָה עַל חֲטָא הַעֲגָלָא), עַל-פִּי מָה שְׂאָמַר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ לְאַחַר חֲטָא הַעֲגָלָא (שְׁמוֹת לב', יג'): "זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם כִּי תִדְבַר אֲלֵהֶם אַרְבֵּה אֶת זְרַעְכֶם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲתָן לְזְרַעְכֶם וְנָחְלוּ לְעַלְמִם". וְדַרְשׁוּ חו"ל עַל-כֵּךְ בְּמִדְרַשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה מִד', ה'): "זָכַר לְאַבְרָהָם" – לְמָה מְזַכֵּיר כָּאֵן (מֹשֶׁה אֶת) שְׁלֹשֶׁת (הַ)אֲבוֹת? אָמַר מֹשֶׁה: אִם שְׂרִיפָה הֵם (=יִשְׂרָאֵל) תְּיָבִים, זָכַר לְאַבְרָהָם שֶׁנִּתֵּן נַפְשׁוֹ לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ, לְהַשְׂרִיף עַל (קְדוּשַׁת) שְׁמֶךָ, וְתִצְאָ (=וְתַחֲשַׁב) שְׂרִיפָתוֹ לְשְׂרִיפַת בְּנָיו (=כְּאֵילוֹ נִשְׂרָפוּ בְּנָיו). וְאִם הַרִיגָה הֵם (=יִשְׂרָאֵל) תְּיָבִים, זָכַר לְיִצְחָק אֲבִיהֶם, שֶׁפָּשַׁט צְוָאָרוֹ עַל גְּבִי הַמְּזוּבָח, לְהַשְׁחִט עַל שְׁמֶךָ וְתִצְאָ (=וְתַחֲשַׁב) הַרִיגָתוֹ לְהַרִיגַת בְּנָיו. וְאִם גָּלוּת הֵם תְּיָבִין, זָכַר לְיַעֲקֹב אֲבִיהֶן, שֶׁגָּלָה מִבֵּית אָבִיו לְחָרָן, וַיִּצְאֹ אֵלָיו בְּאֵלוֹ. הוּי (=וְזָהוּ שְׁכַתוּב) "זָכַר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל".

וְרְאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן מָה שְׂמוּבָא בְּמִדְרַשׁ, שְׁשִׁלְשַׁת הַרְגָלִים הֵם כְּנֻגַד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים – אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב – וְכַפִּי שְׁכַתוּב שֵׁם (שְׁמוֹת רַבָּה לָא, ב'): "כְּתִיב, 'שְׁלֹשׁ רַגְלִים תַּחֲג לִי בְשָׁנָה' – הַקַּב"ה קָבַע שְׁלֹשׁ רַגְלִים בְּתוֹרָה, בְּזֹכוֹת הָאֲבוֹת".

עֲנִיָּן זֶה מְבוֹאֵר בִּיתֵר הַרְחֵבָה בְּדַבְרֵי ה"טוֹר" (או"ח סימָן תִּיז'), בְּשֵׁם אַחִיו הַרַב יְהוּדָה, הָאוֹמֵר, "שֶׁהַמוֹעֲדִים נִתְקַנּוּ כְּנֻגַד הָאֲבוֹת: פֶּסַח כְּנֻגַד אַבְרָהָם, דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יח', ו'): 'לוֹשִׁי וְעָשִׂי עוֹגוֹת', וּפֶסַח הִיָּה. שְׁבוּעוֹת כְּנֻגַד יִצְחָק, שְׁתַּקִּיעַת שׁוֹפָר שֶׁל מִתֵּן תוֹרָה הִיָּה בְּשׁוֹפָר מְאִילוֹ שֶׁל יִצְחָק. סְכוֹת כְּנֻגַד יַעֲקֹב, דְּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית לג', יז'): 'וַיַּעֲקֹב נָסַע סְכוֹתָהּ וַיָּבִין לוֹ בֵּית וּלְמִקְנָהּוּ עָשָׂה סְכוֹת'".

הנה כי כן מבוואר היטב מה שאמרה האתון לבלעם, שבקש לקלל את ישראל בגלל **חטא העגל**, "אתה מבקש לעקור אומה, החוגגת שלש רגלים בשנה?". שהרי, שלש רגלים אלו מכונים כנגד שלשת האבות, אשר זכותם עמדה לישראל לכפר על **חטא העגל**, כפי שאמר משה בתפילתו לפני הקב"ה: "זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך".

וצריך לדעת, שקודם שחטאו ישראל בעגל לא היו צריכים כלל את ברכת הנהנים. שכן, צינורות השפע נמשכו להם ישירות מאת הקב"ה, ולא על-ידי שליח. אולם, לאחר שחטאו ישראל בעגל, פגמו באותם צינורות השפע, ועל-פני צוה הקב"ה את הנהנים משבט לוי, שהיו השבט היחיד שלא חטא בעגל, שימשיכו הם את הברכה לבני ישראל. והנה כבר למדנו שהכפרה של חטא העגל היא בזכות שלש הרגלים/שלשת האבות, ועל פני הדבר רמזו בברכת הנהנים, כדי שבזכות הרגלים והאבות יזכו הנהנים להמשיך את הברכות לעם ישראל:

1. מטעם זה יש בברכת הנהנים שלשה פסוקים – כנגד שלשת האבות, שהם כנגד שלש הרגלים, המכפרים בקדושתם על חטא העגל.
2. מטעם זה יש בברכת הנהנים 15 תיבות, כנגד 15 ימים שיש בשלש הרגלים.
3. מטעם זה יש בברכת הנהנים ששים אותיות – כדי לרמז על שלש מאות וששים השעות שיש בשלש הרגלים, המבטלות בששים (=פ"י ששים) את שש השעות של חטא העגל. ולכן ברך אהרן הכהן את העם בברכת הנהנים, אשר יש בה רמז נפלא על כפרת חטא העגל ב-ג' פסוקים, טו' תיבות וששים אותיות. (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פ"נחס פרידמן) "כל הולך על גחון"

על הכתוב, "כל הולך על גחון", אומרים חז"ל (המאירי, קידושין ל'): "(לעולם) ירגיל (האדם את) עצמו בלימוד (התורה), עד שיהיו אפילו (ה)פרטים הדקים שבתורה סדורים לו. (ולכן) לא נקראו (ה)ראשונים 'סופרים', אלא (על) שהיו מונין (=סופרים) כל אותיות שבתורה, והיו אומרים: **ו** של גחון – חצי התורה באותיות".

כלומר, אם נספור את כל אותיות התורה, ה-**ו** של "גחון" היא אמצא כל האותיות שבתורה. וצריך להבין ענין זה. שכן, על מה זכה "הולך על גחון", הוא **הנחש**, שנרמז שמו בדיוק באמצע אותיות התורה? בספר "ומתוק האור" מובא הסבר נאה על-פי דברי הגאון מוילנא זיע"א, שמפרש את דברי הגמרא (בבא קמא כג'), האומרת: "**א**רס נחש – בין שיניו הוא עומד".

והביא הגאון רמז על-כך ואמר, שאם נציב את האותיות "**שטן**" תחת האותיות "**נחש**":

נ ח ש
ש ט נ

נקבל את האותיות "**שן**" מימין ו-"**שן**" משמאל, ובאמצע את האותיות "**חט**". ועל-כך רמזה הגמרא, באומרה "ארס נחש – בין שיניו הוא עומד". דהיינו, "הארס של הנחש" הוא ה-**חטא** (א) העומד בין שיניו של **הנחש**, הוא **השטן**, הוא **יצר הרע**, שמסית את האדם לחטא. וצריך לדעת (ספ"ה נב), "שכל הגדול מחברו – **יצרו** גדול הימנו". ולכן, ככל שהאדם גדול יותר בתורה, כך נטפל עליו **יצר הרע** ביתר עז וחוזקה, ומנסה להסיתו. ולכן, דוקא באמצע/ב"עומקה" של התורה, במקום שבו נגלית גדולתה ועומקה של התורה הקדושה, שם נמצא **הנחש**, הוא "ההולך על גחון". ולכן צריך האדם לדעת ולהיזהר, וגם כשהוא גדול בתורה ובקי בכל הפרטים הדקים של התורה, וצולל בעומקה של התורה, דע לך, שההולך על הגחון, הוא **הנחש**, הוא **יצר הרע**, אורב לך שם. "ואת החזיר"

פעם נתכנסו בוילנא רבני העיר והסביבה, כדי לדון בעניני השעה, ולתקן כמה תקנות נחוצות. אורח הכבוד היה רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, הלא הוא ה"חפץ חיים", שהיה מנהיג חרדי נערץ בקהילות ישראל שבאירופה. בכל מקום בואו הטיף ה"חפץ חיים" לשומעיו להיזהר ולהשמר מאיסורי לשון הרע ומרכילות, שהם אבי-אבות הטומאה. גם הפעם פנה ה"חפץ חיים" בדברים נרגשים באזני הרבנים הנאספים, והציע להם לצאת בקול קורא להמוני בית ישראל נגד העוברים על איסורי לשון הרע, החמורים, ולהדגיש שהמדבר לשון הרע - כאילו אוכל חזיר. בתום דבריו הנרגשים של ה"חפץ חיים", קם רבי חיים עוזר, ובקש מהאורח הנערץ, שיסיר את ההצעה שהציע זה עתה, וכך אמר לו: אם נפרסם קול קורא בקהילות ישראל, כפי שהצעת, שבו נשנה את איסורי לשון הרע לאכילת חזיר (למרות שכן הדבר) - התוצאה מן תהיה, שלא נצמצם באורח ממשי את העבירות של רכילות ולשון הרע, ולעומת זאת נחליש בעיני הקמונים את חומרת האיסור של אכילת בשר החזיר..... שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהְרֹן: קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתֶךָ, וְכַפֵּר בְּעֲדָךָ וּבְעֵד הָעָם" (ט' ז')

עַל דְּבַרֵי מֹשֶׁה לְאֶהְרֹן, "קָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֲלֹתֶךָ, וְכַפֵּר בְּעֲדָךָ וּבְעֵד הָעָם", מִפְּרָשׁ רַש"י זצ"ל: "...שְׁהִיָּה אֶהְרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא (=מִתְבַּיֵּשׁ וּמִפְחָד) לְגִשְׁת (אֶל הַמִּזְבֵּחַ). אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לָמָּה אַתָּה בּוֹשׁ? לָכֶּךָ נִבְחַרְתָּ". וְדַקְדְּקוּ הַמְּפָרְשִׁים בְּעֵגְוִן: הֲלֹא אֶהְרֹן הָיָה בּוֹשׁ וַיִּרְא מְלַגֶּשֶׁת, בְּגִלְל שְׁגָרָם לְחַטָּא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לִב, ב'–ד'): "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶהְרֹן: פָּרְקוּ גִזְמֵי הַזֹּהֵב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשִׁיכֶם... וַיִּקַּח מִיָּדָם, וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרֹט, וַיַּעֲשֵׂהוּ עֵגֶל מִסֹּכָה". אִם כֵּן, מִדּוּעַ מְשִׁיב לוֹ מֹשֶׁה: "לָמָּה אַתָּה בּוֹשׁ? לָכֶּךָ נִבְחַרְתָּ"? וְכִי בְּגִלְל שְׁאֶהְרֹן גָּרַם לְחַטָּא הָעֵגֶל הוּא נִבְחַר לְגִשְׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ, וְלִהְיֶיב קֹרְבָנֹת, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?

וְעוֹד צְרִיכִים אֲנִי לְהַבִּין, מִדּוּעַ סָבַב מְסוּבָב כָּל הַסִּיבּוֹת, הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שְׁחַטָּא הָעֵגֶל יַעֲשֵׂה דוֹקָא עַל-יַדֵי שִׁיתּוּפוֹ שֶׁל אֶהְרֹן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְהֲלֹא כְּתוּב (מְשִׁלֵי יב, כא): "לֹא יֵאָנֶה לְצַדִּיק כָּל אֹן?"

כְּדֵי לְבַאֵר כָּל זֹאת, נִקְדִּים לְהַבִּיא הַקְּדָמָה נִפְלְאָה מִהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ (הַבְּעַש"ט) זִיע"א, הַמְּבַאֵר בְּדֶרֶךְ רַמְזוֹ אֶת מֵאֲמָר חו"ל (ראש השנה כט'): "זֶה הַכֶּלֶל, כָּל שְׂאִינוֹ מְחֻיָּב בְּדָבָר, אֵינּוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יַדֵי חוֹבְתָן". הַפְּשֻׁט הוּא, שְׁכָל מִי שְׂאִינוֹ חָיִב בְּמִצְוָה מְסוּיָמָת, אֵינּוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יַדֵי חוֹבְתָם (כְּגוֹן: חֲרַשׁ, שׁוֹטֵה וְקָטָן, הַפְּטוּרִים מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה, וְלִכֵּן הֵם אֵינָם רְאוּיִים לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפָר, כְּדֵי לְהוֹצִיא אֶת הַצִּיּוֹר יַדֵי חוֹבְתָם).

וּבְדֶרֶךְ הַרְמִזוֹ אֹמֵר הַבְּעַש"ט, הִנֵּה תְּכַלִּית עֲבוֹדַת הַצַּדִּיק בְּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְהַחְזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה עַל חַטָּאֵיהֶם, וְלִקְרַבָם לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים. אוֹלָם, אֹמֵר הַבְּעַש"ט, כָּלֵל גָּדוֹל הוּא בִּידֵינוֹ, שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן אֶת יִשְׂרָאֵל מִחַטָּאֵיהֶם, רַק אִם יֵשׁ לוֹ יְרִידָה קִצָּת, (לְהִיּוֹת מְחֻיָּב בְּדָבָר שֶׁפָּגְמוֹ בּוֹ יִשְׂרָאֵל). וְעַל-יַדֵי זֶה שֶׁהוּא עוֹלָה וּמִתְעַלָּה כְּדֵי לְתַקֵּן אֶת עֲצָמוֹ, הוּא מַעֲלָה וּמִתְקַן עִמּוֹ גַם אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר שֶׁחָטְאוּ בּוֹ.

וְזֶהוּ מָה שְׂרוּמֹזֹת הַמִּשְׁנָה: "כָּל שְׂאִינוֹ מְחֻיָּב בְּדָבָר" – צַדִּיק, הַנִּמְצָא לְמַעֲלָה, וַאֲיִנּוֹ מְחֻיָּב בְּדָבָר שֶׁפָּגְמוֹ בּוֹ יִשְׂרָאֵל – "אֵינּוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יַדֵי חוֹבְתָן" – אֵינּוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל "יַדֵי חוֹבְתָן", מִהַחוּבוֹת וּמִהַעֲוֹנוֹת שֶׁלָּהֶם. לְפִי זֶה יֵשׁ לֹאמֵר, כִּי מָה שֶׁסָּבַב הַקֶּב"ה, שְׁאֶהְרֹן הַכֹּהֵן יִהְיֶה שׁוֹתֵף לְעִשְׂתֵי הָעֵגֶל, הוּא כִּיּוֹן שְׁאֶהְרֹן עֲתִיד לְהִיּוֹת כְּהֵן גָּדוֹל, שְׂיָבִיא קֹרְבָנֹת לְכַפֵּר עַל חַטָּא הָעֵגֶל, שֶׁהוּא שְׂרַשׁ כָּל הַחַטָּאִים, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת לִב, ד'): "וּבְיוֹם פְּקֻדֵי, וּפְקֻדְתֵי עֲלֵהֶם (אֶת) חַטָּאתָם", וּפְרַשׁ רַש"י זצ"ל: "תְּמִיד כְּשֶׁאֶפְקֹד עֲלֵיהֶם עֲוֹנוֹתֵיהֶם, וּפְקֻדְתֵי עֲלֵיהֶם מַעֲט מִן הָעוֹן הַזֶּה עִם שְׂאֵר הָעוֹנוֹת. וַאֲיִן פּוֹרְעָנוֹת (=גְּזִירָה) בָּאָה עַל יִשְׂרָאֵל, שְׂאִין בָּהּ קִצָּת מִפְּרַעוֹן עוֹן הָעֵגֶל". לָכֵן דוֹקָא אֶהְרֹן הוּא זֶה שֶׁהָיָה צְרִיף לְהַשְׁתַּתֵּף בְּחַטָּא הָעֵגֶל – כְּדֵי לְהִיּוֹת מְחֻיָּב בְּדָבָר, כְּדֵי שְׁעַל-יַדֵי כֵּן יוֹכֵל לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל "יַדֵי חוֹבְתָן" (עוֹן הָעֵגֶל).

וּמַעֲתָה יִתְבַּאֵר הֵיטֵב פִּירוּשׁ חו"ל, שֶׁהָיָה אֶהְרֹן בּוֹשׁ וַיִּרְא לְגִשְׁת אֶל הַמִּזְבֵּחַ בְּגִלְל שֶׁהוּא גָרַם לְחַטָּא הָעֵגֶל. וְעַל-כֵּן אָמַר לוֹ מֹשֶׁה: לָמָּה אַתָּה בּוֹשׁ? הֲלֹא "לָכֶּךָ נִבְחַרְתָּ" – אֲדַרְבְּא, בְּגִלְל שֶׁהַשְׁתַּתֵּפְתָּ בְּחַטָּא הָעֵגֶל, הִנֵּה זֶה מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁתִּהְיֶה מְחֻיָּב בְּדָבָר, כְּדֵי שֶׁתּוֹכֵל לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יַדֵי חוֹבְתָן – לְהַחְזִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים.

וְהִנֵּה, יְדוּעַ שְׁאֶהְרֹן הַכֹּהֵן, מְלַבֵּד הַקֹּרְבָנֹת שֶׁהָיָה מְקַרֵּב כְּדֵי לְכַפֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה "אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה". כִּפִּי שְׂאוּמְרִים חו"ל: כְּשֶׁהָיָה רוֹאֵה אֶהְרֹן שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הַשׁוֹנְאִים זֶה אֶת זֶה, הָיָה הוֹלֵךְ לְאַחַד מֵהֶם, וְאוֹמֵר לוֹ: בְּנִי, רֵאֵהוּ חֲבֵרְךָ מְטַרֵף אֶת לְבוֹ (=מִתְבַּלְבֵּל מְרֹב צַעַר), וְתוֹלֵשׁ שְׁעֵרוֹתָיו וְצוּעֵק: 'אוּי לִי! אֵיךְ אֲשָׂא עֵינַי אֶל חֲבֵרִי? מִתְבַּיֵּשׁ אֲנִי מִמֶּנּוּ, שְׂאֲנִי הוּא שְׁחַטָּאתִי לוֹ! וְכֵן הָיָה יוֹשֵׁב אֲצִלוֹ, עַד שֶׁמְסִיר קִנְיָהּ וְשִׁנְאָה מִלְּבוֹ. אַחַר הָיָה הוֹלֵךְ לְחֲבֵרוֹ, וּמְסַפֵּר לוֹ אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁסִּפֵּר לְרֵאשׁוֹן. וְכִשְׁנִפְגְּשׁוּ שְׁנֵי שׁוֹנְאִים אֱלֹהִים, הֵיוּ מִתְחַבְּקִים וּמְנַשְׁקִים זֶה לְזֶה בְּאַהֲבָה רַבָּה. וְעָלְיוֹ אוֹמֵר הַכְּתוּב (מְלָאכִי ב, ו'): "תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ... בְּשְׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הֵלֵךְ אִתִּי וְרַבִּים הִשִּׁיב מֵעוֹן".

ועל מעלה זו של אהרן, ש"רבים השיב מעון" – שהיה מזכה את הרבים ומחזירם לאביהם שבשמים – אומר הזוהר הקדוש (תרומה קכט), "אין שיעור וערך לגדל שכר האדם המזכה נפשות ומקרבן לעבודתו יתברך...". שכן, הקב"ה רוצה מאד שיחזירו אליו את פושעי ישראל, כפי שרומז הכתוב בתורה: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה" – דהינו, שצריך ל"הקריב" (=לקרב) אדם לה' "מן הבהמה" – מאנשים שדומים לבהמה, ולהחזירם בתשובה לאביהם שבשמים.

ומוסיף על-כך ואומר ה"אור החיים" הקדוש: הנה, פתוב בתורה "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים... מהם השב תשיבם לאחיך". "לא תראה את שור אחיך" אלה הם בני אדם, שנמשלו לבהמות, והם צאן קדוש, אולם הם "נדחים", מפיון שהעובר על-פי ה' נקרא נידח. לכן מצוה אותנו ה' יתברך לבל נתעלם מהם, אלא "השב תשיבם" – צריך להשיבם אל ה' בתשובה.

ועל מזכי הרבים, המוציאים "יקר מזולל" (=המוציאים את הטוב מתוך הרע), אומר הזוהר הקדוש (מתורגם ללשון הקודש), "(ש)כרוז יוצא בקול (בשמים), ואומר: עליונים ותחתונים העידו עדות, מי הוא זה הבורא נפשות ומזכה לחוטאים שישובו לה'? ההוא שכתר של מלכות על ראשו, והוא ראוי לעלות עכשיו לפני הקב"ה ושכינתו.

אז מזמנים שני עדים, מלאכים, שנקראים "עיני ה'", והם המשוטטים בכל העולמות, ועומדים מאחורי הפרגוד, ומעידים ואומרים: אנחנו מעידים על פלוני בן פלוני, שמזכה את הרבים ומסירם מדרך המקולקלת, אשרי לו ואשרי חלקו... (ו)גם אביו נזכר לטובה, והקב"ה שמח בשבילו, ו(יש) שמחה וחדוה גדולה למעלה. ובשעה זו מזדמן ממונה אחד, שהוא הגזבר על דורות הצדיקים. ורומז לו הקב"ה, ואז... הממונה מביא צורת זה האדם, שמכניס ומקרב בני אדם לעבודתו יתברך, ומעמיד צורה שלו לפני הקב"ה. ובאותה שעה מוסרים לצורת אדם זה... שבעים מפתחות של אוצרות המלך.

והקב"ה מברך לצורה ההיא בכל הברכות שברך לאברהם, שהיה מגיר גרים, ומקרבן תחת כנפי השכינה. ורומז הקב"ה לארבע כיתות העליונים, ונוטלים צורת האדם והולכים עמו, והוא עולה לשבעים עולמות גנוזים, שאין בן אדם זוכה להם – (אלא) רק מי שמזכה (את) (ה)חוטאים. ואילו היו יודעים בני האדם תועלת ומעלת ענין זה, היו רודפים אחר פעולה זו. והיא מצוה יותר (גדולה) ממי שעושה צדקה לעניים, (כיון) שגורם שיתעלה הקב"ה על כסא כבודו, וגורם הכנעת הסטרא אחרא – אשרי לו ואשרי חלקו". (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש... אש זרה אשר לא צוה אתם... ותצא אש... וימתו"

על האסון של שריפת שני בני אהרן, אומר "כסא הרחמים", שבניו של אהרן הכהן, נדב ואביהוא, מתו על חמשה דברים, שסימנם "אש זרה": א', אשה, שלא היו להם נשים. ש', שתויי יין היו. ז', זרע בנים לא היו להם. ר', רחיצת ידים ורגלים לא קימו. ה', הורו הלכה לפני רבם. ועל כל אלה נתחייבו מיתה.

ומוסיף "כסא הרחמים", שפאשר היו משה ואהרן מהלכים בדרך, ונדב ואביהוא מהלכין אחריהם, וכל ישראל אחריהם. אמר לו נדב לאביהוא: אימתי ימותו שני זקנים הללו, ואני ואתה ננהיג את הדור? אמר להן הקדוש ברוך הוא: נראה מי קובר את מי! (עפ"י סנהדרין נב). ומכיון ששתק אביהוא, נענשו שניהם. וזהו שכתוב: "ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו". "מחתתו" – אותיות תחת משה ואהרן (שחתרו תחת משה ואהרן). "וינתנו בהן אש" – אש ראשי תיבות איבה שגאה. ועל-כך אמר התנא רבי אלעזר הקפר: "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם". ה' יצילנו ממידות אלו, אמן.

"ויקברו וישאם בכתנתם אל מחוץ למחנה"

כאשר בקשה ממשלת רוסיה לבנות מסילת ברזל על שטח בית העלמין היהודי בעירה בעלזא, לא היתה ברירה, אלא להוציא את עצמות הנפטרים מבית העלמין הישן. אבל, מפיון שעדין לא קדשו את בית העלמין החדש, הורה מרן מהר"ש מבבלזא זיע"א להעלות את כל עצמות הנפטרים לעזרת הנשים של בית הכנסת, עד שיגמרו להכין את בית העלמין החדש. לאחר כמה ימים הבחינו התושבים שעצמות הנפטרים, שנמצאות בעזרת הנשים, לא נחות, אלא נדות כל הזמן בחסר מנוחה. מיד הלכו והודיעו למרן מהר"ש זיע"א. כאשר שמע כך האדמו"ר, רצה לגזור תענית על הציבור. אולם, לאחר ששקע בשרעפי קדש, הודיע שאין צורך להתענות על-כך. וזאת, כיון שמסרו לו מן השמים, שאותן העצמות הללו הן של הנפטרים שגרו בעירה בעלזא בתקופת הב"ח (הרב הקדוש יואל סירקיס, בעל "בית החדש"). ומכיון שהם מררו את חיינו, ולא נתנו לו מנוח בעולם הזה – נגזר עליהם, מידה פנגד מידה, שגם הם לא ינוחו בשלום על משכבם, ולא תהיה לעצמותיהם מנוחה. שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ, וַיְרֹא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'" (ט' ו')

סֵפֶר רַבִּי מֹשֶׁה אֲלֵיכֶם מְקוּוֹנֵינִי: מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי זוֹשָׁא מְאֻנִּיפּוֹלִי, שֶׁהִגִּיעַ פַּעַם לְפָרֶשֶׁת דְּרָכִים, וְלֹא יָדַע לָאֵן לְפָנוֹת, עַד שֶׁהִבִּיט עַל אִיזוֹ דֶּרֶךְ מְרַחֵף שֵׁם ה' הַקְּדוֹשׁ (י-ו-ה), לְנוֹכַח עֵינָיו, וְאָז לְאוֹתָהּ דֶּרֶךְ שֵׁם אֶת פְּעָמָיו. וְכִף צָרִיף לְגִהוּג כָּל אָדָם וְאָדָם – הַפְּטִיר הַרְבִּי מְקוּוֹנֵינִי – כַּאֲשֶׁר מִתְעוֹרֵר בְּלִבּוֹ רְצוֹן לַעֲשׂוֹת פְּעוּלָה כְּלִשְׁהִי – וּמִנְקָר בְּלִבּוֹ הַסֶּפֶק, הָאֵם זֹהִי מִצְוָה, אוֹ חֲלִילָה עֲבִירָה, שֶׁהֵיכָר הָרַע "צוֹבֵעַ" אוֹתָהּ שֶׁתִּרְאֶה כְּמִצְוָה – יִתְבּוֹנֵן הָאָדָם וַיִּבְדּוֹק אִם "כְּבוֹד ה'", כַּעֲיֵן שֵׁם ה', מְרַחֵף מֵעַל מַעֲשָׂהוּ אוֹ לֹא. וְכֵן יִחְשׁוּב בְּלִבּוֹ, הָאֵם תּוֹצְאוֹת מַעֲשָׂהוּ זֶה יִגְרְמוּ לְהִרְבוֹת כְּבוֹד שְׁמַיִם, אוֹ חֵס וְחֲלִילָה לְהִיפֵךְ. וְתִצָּא אִשׁ מִלְּפָנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם וַיִּמְתּוּ לְפָנֵי ה'" (י' ב')

אָמְרוּ חו"ל: בְּשִׁבִיל אַרְבָּעָה דְּבָרִים (=חֲטָאִים) מִתּוֹ בְּנֵי שֶׁל אֶהְרֵן, נִדְּב וְאֲבִיהוּא, וּבְכֻלָּם כְּתוּב מִיְתָה: (א) בְּגִלְל שְׁנִכְנְסוּ שְׁתוּיֵי יֵינ לְמִקְדָּשׁ (=לֹאֲהֵל מוֹעֵד שְׁבַמְשָׁכֵן), וְעַל זֶה נִאָּמַר: "יֵינ וְשִׁכְר אֵל תִּשָּׂא אֶתָּה וּבְנֵיךָ אֶתָּךְ בְּבִאָּכֶם אֶל אֲהֵל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ" (וּרְמֹז לְכָךְ, שְׁשֵׁנִי בְּנֵי אֶהְרֹן מִתּוֹ בְּגִלְל שְׁשֵׁתוֹ יֵינ, נִמְצָא בְּכַתוּב (טו' א'): "וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אֶהְרֹן בְּקָרְבָּתָם לְפָנֵי ה' וַיִּמְתּוּ". הִנֵּה רְמֹז הַכְּתוּב, דּוֹקָא בְּסוֹפֵי הַתִּיבוֹת עַל הַיֵּינ ("שְׁשֵׁנִי בְּנֵי אֶהְרֹן") לֹאֲמַר לָךְ שְׁסוֹפִים וְקִיצִים בָּא, מִחֲמַת שְׁשֵׁתוֹ יֵינ כַּאֲשֶׁר שְׁרַתוֹ בְּקוֹדֶשׁ).

(ב) בְּגִלְל שְׁנִכְנְסוּ לֹאֲהֵל מוֹעֵד בְּלִי רַחֲיִצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם, שְׁנִאָּמַר: "בְּבִאָּם אֶל אֲהֵל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מֵיִם וְלֹא יִמְתּוּ".
(ג) בְּגִלְל שְׁנִכְנְסוּ מִחוֹסְרֵי בְּגָדִים (=לֹא לְבָשׁוּ מֵעִיל תְּכֵלֶת בְּשַׁעַת הָעֲבוּדָה, שְׁנִאָּמַר: "וְהָיָה עַל אֶהְרֹן לְשֵׁרֶת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקְּדֹשׁ לְפָנֵי ה'... וְלֹא יָמוּת".
(ד) בְּגִלְל שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם נָשִׁים, וְלֹא הָיוּ לָהֶם יְלָדִים (=לֹא קִיְמוּ מִצְוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה), שְׁנִאָּמַר: "וַיִּמַּת נְדָב וְאֲבִיהוּא לְפָנֵי ה'... וּבְנִים לֹא הָיוּ לָהֶם".

אָמַר רַבִּי ל׳וֹי: שְׁחֲצָנִים (=גֵּאִים) הָיוּ נְדָב וְאֲבִיהוּא. הַרְבֵּה נָשִׁים הָיוּ יוֹשְׁבוֹת עֲגוּנוֹת (=בְּלֹא בַעַל) וּמִמֵּתִינּוֹת לָהֶם, וּמָה נְדָב וְאֲבִיהוּא הָיוּ אוֹמְרִים? אַחֵי אֲבִינוּ, מֹשֶׁה – מִלָּךְ. אַחֵי אֲמִנּוּ – נָשִׂיא (נִחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינְדָב, נָשִׂיא שֶׁבֶט יְהוּדָה). אֲבִינוּ, אֶהְרֹן – כֹּהֵן גְּדוֹל, וְאִילּוֹ אָנוּ, סַגְיָה כֹּהֲנֵה אָנוּ – אִם כֶּף אִיזוֹ אֲשֶׁה רְאוּיָה לָנוּ? וְשׁוֹר וְאִיל לְשִׁלְמִים לְזִבְחַ לְפָנֵי ה'... כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם" (ע"פ "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ כּוֹתֵב (תַּעֲנִית, דְּרוֹשׁ לְהַסְפֵּד צְדִיקִים): "יְדוּעַ, כִּי הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹמֶטָה מְכּוֹן (כ) נִגְדָה (ה) מִמִּקְדָּשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה. עַל-כֵּן, כְּשֶׁנִּתְחַנְּנָה (=נִחְנָנָה) הַמְשָׁכֵן לְמִטָּה, רָצָה הַקֹּב"ה לְחַנּוּךְ גַּם כֵּן (אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) שְׁלֹמֶעֱלָה. וְלִקַּח אֶת נְדָב וְאֲבִיהוּא, שֶׁהָיוּ הַיּוֹתֵר מִקְּדוֹשִׁים, וּבְזֶה נִתְחַנְּנָה (=נִחְנָנָה) (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) (ש) לְמַעֲלָה. כִּי הֵם (=נְדָב וְאֲבִיהוּא) לֹא מִתּוֹ מִחֲמַת חֲטָא, כְּמוֹבֵן בְּפִשְׁטָן שֶׁל דְּבָרִים, רַק אֲדַרְבָּא, נִכְנְסוּ בְּהַשְׁגָּה גְּדוֹלָה וּמוֹפְלָאָה, וְנִשְׁאַרוּ נִשְׁמַתָּם דְּבוּקָה לְמַעֲלָה... וְאָז נִתְחַנְּנָה (=נִחְנָנָה) הַמְשָׁכֵן שְׁלֹמֶעֱלָה. כִּי, כְּמוֹ שִׁישׁ לְמִטָּה כֹּהֵן גְּדוֹל, (הוּא) אֶהְרֹן, כֵּן (יש) לְמַעֲלָה כֹּהֵן גְּדוֹל, הוּא מִיכָאֵל, הַמִּקְרִיב נִשְׁמַתָּם שֶׁל צְדִיקִים בְּמִזְבֵּחַ שְׁלֹמֶעֱלָה, כְּנִרְמֹז בְּפִסּוּק: 'כִּי הַיּוֹם ה' נִרְאָה אֲלֵיכֶם'. (נִרְאָה אֲלֵיכֶם) הֵם אוֹתִיוֹת 'אֶהְרֹן מִיכָאֵל'".

וּבַעֲנֵינִי זֶה כּוֹתֵב הַר"ק פִּינְחָס מְקוּרִיץ זִיע"א בְּסִפְרוֹ "אֲמַרֵי פִינְחָס": בְּכָל בְּקָר יָכוֹל הָאָדָם לְהִבְחִין אִם תּוֹרָתוֹ וְעֲבוּדָתוֹ שְׁעֵבֵד בְּמִשְׁךָ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם הֵיְתָה רְצוּיָה לְפָנֵי ה' יִתְפָּרֵךְ. וּמִסְבִּיר עֲנִינִי זֶה הַר"ק מְקוּרִיץ, וְאוֹמֵר: צָרִיף לְדַעַת, שְׁכַאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹבֵד אֶת ה' בְּמִשְׁךָ הַיּוֹם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, הִנֵּה, מַעֲבוּדָתוֹ זֹאת נַעֲשֶׂה לְבוֹשׁ לְנִשְׁמַתּוֹ. וְהָיָה וְאִם אוֹתָהּ עֲבוּדָה שֶׁל הָאָדָם הֵיְתָה כְּרָאוּי, בְּדַחֲלִיו וּרְחִימוֹ, אִזּוֹ בְּתוֹם אוֹתוֹ הַיּוֹם, בְּלִילָה, נִשְׁמַתּוֹ "פְּרָחָה לְעֵילָא" – פּוֹרְחַת וְעוֹלָה, מְלוּבֶשֶׁת עִם אוֹתוֹ לְבוֹשׁ לְשׁוֹרְשָׁה לְמַעֲלָה. וְהִנֵּה, כַּאֲשֶׁר מְגִיעָה הַנִּשְׁמָה לְמַעֲלָה, מִיַּד לּוֹקַח אוֹתָהּ הַמְלָאָךְ מִיכָאֵל (שֶׁהוּא הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל שֶׁל מַעֲלָה) וּמִקְרִיבָה עַל

מזבַּח לְרִיחַ נִיחּוּחַ לְפָנֵי ה'.

אָבֵל – אוֹמֵר הַרְהֵ"ק מְקוֹרֵיץ – אִם תּוֹרַתוֹ וְעִבּוּדָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּמִשְׁךְ אוֹתוֹ יוֹם לֹא הָיוּ כְּרֵאוּי, אִזּוֹ אֵין נִשְׁמָתוֹ "פְּרָחַת לְעֵילָא" – לֹא עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ בְּלִילָה לְשָׁמַיִם, כִּיּוֹן שָׂאִין לָהּ לְבוֹשׁ רֵאוּי, וּמְמִילָא הִיא אֵינְנָה מוֹקְרֶבֶת עַל מִזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה (שְׁהָרֵי כְּתוּב בַּתּוֹרָה (וַיִּקְרָא כֹא, יח'–כג'): "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב. וְאֵל..הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ"). אִם כֵּן, נִשְׁאֲלֵת הַשְּׁאֵלָה, מִנֵּיִן יְכוּל הָאָדָם לְדַעַת אִם עָלְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּלִילָה, וְנִקְרְבָה עַל הַמִּזְבֵּחַ לְרִיחַ נִיחּוּחַ לְפָנֵי ה' יִתְבָּרַךְ?

עַל-כֵּן, אוֹמֵר הַרְהֵ"ק מְקוֹרֵיץ, יֵשׁ סִימָן מוֹבְהָק. אִם בִּבְקָר, כַּאֲשֶׁר הָאָדָם מֵתְעוֹרֵר וַיֵּשׁ לוֹ מִיד **אֵשׁ** הַתְּלַהּבוֹת לְעִבּוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ – זֶהוּ סִימָן **נִשְׁמָתוֹ** הֵיטָה קָרָבָן בְּלִילָה עַל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה, וּמֵאוֹתָהּ **אֵשׁ** שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ נִשְׁאָר **נִיצוּץ** בְּתוֹךְ **נִשְׁמָתוֹ**, אֲשֶׁר בִּבְקָר מְלַהֵיב אֶת לְבוֹ שֶׁל הָאָדָם לְעִבּוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ.

וְעַנְיָן זֶה, אוֹמֵר הַרְהֵ"ק מְקוֹרֵיץ, נִרְמָז בַּתּוֹרָה בְּפִרְשַׁת "צו", בְּכַתוּב: "זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר, וְ**אֵשׁ** הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ". דְּהֵינּוּ, "זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה" – זֹאת הִיא הַתּוֹרָה "הָעֹלָה" (=שֵׁישׁ לָהּ עֹלָה לְמַעְלָה). אִם "הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה" – אִם נִשְׁמָתוֹ עָלְתָה עַל מוֹקְדָה בְּלִילָה, עַל הַמִּזְבֵּחַ – שְׁמֹזָה מוֹכַח שֶׁגַּם תּוֹרַתוֹ עָלְתָה (מִכִּיּוֹן שֶׁתּוֹרַתוֹ הִיא לְבוֹשׁ לְנִשְׁמָתוֹ).

אָךְ, אֵיךְ יֵדַע הָאָדָם אִם **נִשְׁמָתוֹ** עָלְתָה עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּלִילָה? – אִם "**אֵשׁ** הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ" – אִם בְּהַתְעוֹרְרוֹ בִּבְקָר יוֹקֵדַת בּוֹ **אֵשׁ** הַמִּזְבֵּחַ, וְלְבוֹ בּוֹעֵר בְּשִׁלְהֶבֶת **אֵשׁ** לָהּ יִתְבָּרַךְ, סִימָן הוּא שֶׁנִּשְׁמָתוֹ נִקְרְבָה עַל-גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ שֶׁל מַעְלָה קָרָבָן לָהּ. וּמֵאוֹתָהּ **אֵשׁ** נִשְׁאָר **נִיצוּץ** אֶחָד בְּתוֹךְ **נִשְׁמָתוֹ**, שֶׁמִּמֶּנּוּ בּוֹעֵר לְבוֹ לָהּ, כַּאֲשֶׁר הוּא מֵתְעוֹרֵר בִּבְקָר. "אֶת הַגִּמְלָה כִּי מַעְלָה גֵּרָה הוּא וּפְרָסָה אֵינְנּוּ מִפְּרִיס... " (י'א' ד')

שׂוֹאֵל ה' "כְּלֵי יָקָר": מְדוּעַ פּוֹתַחַת הַתּוֹרָה דוֹקָא בְּסִימָן הַטְּהָרָה בְּבִהֲמוֹת הַטְּמֵאוֹת, וְלֹא בְּסִימָן הַטּוֹמְאָה שְׁבִהֵן, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "אֶת הַגִּמְלָה כִּי מַעְלָה גֵּרָה הוּא" (הַגִּמְלָה, שֶׁהוּא בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲמָנָם מַעְלָה גֵּרָה, שְׂזֵהוּ סִימָן טְהָרָה, אִךְ אֵינּוּ מִפְּרִיס פְּרָסָה, שְׂזֵהוּ סִימָן טּוֹמְאָה), "וְאֶת הַשֶּׁפֶן כִּי מַעְלָה גֵּרָה הוּא", "וְאֶת הָאֲרֵנְבֶת כִּי מַעְלַת גֵּרָה הוּא... " וְכֵן "וְאֶת הַחֲזִיר כִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא"? (הַחֲזִיר מִפְּרִיס פְּרָסָה, שְׂזֵהוּ סִימָן טְהָרָה, אִךְ אֵינּוּ מַעְלָה גֵּרָה).

וְעוֹנָה ה' "כְּלֵי יָקָר", שְׂדַבֵּר זֶה בָּא לְלַמְדֵנוּ, שֶׁסִּימָן הַטְּהָרָה הָאֶחָד שֵׁישׁ בְּבִהֲמוֹת הַטְּמֵאוֹת הָאֵלֶּה מוֹסִיף עַל טּוֹמְאָתָן. שְׂכֵן, דוֹקָא מְשׁוּם שֵׁישׁ בְּהֵן סִימָן טְהָרָה, הֵן מְסוּכָנוֹת יוֹתֵר, שְׂכֵן, יְכוּלוֹת הֵן לְפָשׁוּט אֶת טְלַפְיָהֵן, וְלוֹמֵר: "רֵאוּ! אֲנִי מִפְּרִיס פְּרָסָה – טְהוֹר אֲנִי!", אוֹ לְפַתּוּחַ אֶת פִּיהֵן וְלוֹמֵר: "רֵאוּ! אֲנִי מַעְלָה גֵּרָה – טְהוֹר אֲנִי!" וְהָרִי זֶה מְסוּכָן מְאֹד, כִּי הַצְּבוּעַ הַמַּעֲמִיד פְּנִים, מְסוּכָן שְׁבַעֲתִים, מְשׁוּם שֶׁמְכַרְזוֹ הוּא עַל עֲצָמוֹ בְּמִרְמָה שֶׁהוּא טְהוֹר! "וְאֶת הַחֲזִיר כִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא וְשִׁסַּע וְשִׁסַּע פְּרָסָה וְהוּא גֵּרָה לֹא יִגֵּר טְמֵא הוּא לָכֵם" (י'א' ז')

הַצְּדִיק רַבִּי מֵאִיר'ל מְפָרְשׁוֹן נֶהֱג לְחַזֵּר בְּעֲצָמוֹ עַל פְּתָחֵי גְדִיבִים, וְלִהְתְּרִימָם לְמַעַן עֲנִיִּים וְנִצְרָכִים. פְּעַם הִגִּיעַ רַבִּי מֵאִיר'ל לְבֵיתוֹ שֶׁל גְּבִיר אֶחָד, שֶׁהָיָה תַלְמִיד חָכֵם וּמְדַקְדָק בְּמִצְוֹת, אִךְ יָדוֹ הֵיטָה קְפוּצָה לְכָל דָּבָר שֶׁבְּצַדְקָה. כְּשֶׂרָאָה הָאִישׁ אֶת רַבִּי מֵאִיר'ל עוֹמֵד בְּפֶתַח בֵּיתוֹ, הִבִּין שֶׁבֵּא לְהִתְרַיְמוֹ לְדַבֵּר מִצְוָה, וּמִיד הִחַל מִתְנַצֵּל בְּדַבְרֵי חֲסִידוֹת מְעוֹשִׂים: "הֲלֹא רוּאָה אֲדוֹנֵי, שָׂאִין שְׁעֵתִי פְּנוּיָה עֵתָה! אֲנִי מְמַהֵר לְבֵית הַמְדַרְשׁ לְשִׁיעוּר הַקְּבוּעַ בַּתּוֹרָה וְלִתְפִילָה בְּצִיבוּר!" וּבְעוֹדוֹ מְדַבֵּר, נָטַל הָאִישׁ בְּיָדוֹ אֶת כּוּבְעוֹ וּמְעִילוֹ, וְהִחַל צוֹעֵד בְּחוּפְזָה אֶל מַחוּץ לְפֶתַח הַבַּיִת. מֵהָר אַחֲרָיו רַבִּי מֵאִיר'ל, וְאָמַר לוֹ: עֲלִיךָ וְעַל שְׂכָמוֹתֶךָ כִּבֵּר אֶמְרָה הַתּוֹרָה: "כִּי מִפְּרִיס פְּרָסָה הוּא...וְהוּא גֵּרָה לֹא יִגֵּר" (כְּתוּב זֶה נֶאֱמַר, עַל הַחֲזִיר), וְפִירוּשׁ הַפְּסוּק הוּא: מָה הֵיטְרוֹן שֵׁישׁ לְפָרְסוֹת צְעָדָיו שֶׁל אָדָם, בְּהִלְכָתוֹ לְמָקוֹם תּוֹרָה וְתִפִּילָה – אִם "גֵּרָה לֹא יִגֵּר" – אִם הוּא אֵינּוּ מְנַדֵּב לְעַנְיִים אֶת ה'גֵּרָה" – (גֵּרָה מְלִשׁוֹן מְטִבֵּעַ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "עֲשִׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל").

"וַיִּשְׁמַע מִשָּׁה, וַיִּיטֵב בְּעֵינָיו"

מְסוּפֵר עַל "הֵיחֻדִי" הַקְּדוּשׁ מִפְּשִׁיחָא זצ"ל, שֶׁהָיָה מְלַמֵּד בִּימֵי נְעוּרָיו, בְּכַפֵּר אֶצֶל בַּעַל בֵּית אֶחָד. בְּמִשְׁךְ הַזְּמַן, כְּשֶׁכָּבַר נִתְפָּרַס "הֵיחֻדִי" לְצְדִיק גְּדוֹל, חָלָה בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בַּעַל הַבַּיִת, בְּעֵינָיו, וְאוֹתוֹ בַּעַל הַבַּיִת דָּרַשׁ בְּרוֹפְאִים, וְלֹא הוֹעִיל מְאוּמָה, וְכִבֵּר נִתְעוֹר בְּנוֹ לְגַמְרֵי. וְהֵנָּה שְׁמַע הוּא, שְׂאוֹתוֹ אָדָם שֶׁהָיָה מְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ, מִשָּׁה, נִתְגַּלָּה כְּרַבִּי קְדוּשׁ. וּמִיד נָסַע אֵלָיו עִם בְּנוֹ הַחוּלָה, כְּדִי שִׁיבְרַךְ אוֹתוֹ בְּכִרְכַּת רְפוּאָה שְׁלָמָה. כְּשֶׁבֵּא לְשֵׁם, הִתְחִיל הֵיחֻדִי הַקְּדוּשׁ לְדַבֵּר עִם בְּנוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, וְשָׂאֵל אוֹתוֹ: מִשָּׁה! הַשּׁוֹמֵעַ אֶתָּה? – וְעַנָּה הֵבִין: "כֵּן, שׁוֹמֵעַ אֲנִי". אָמַר לוֹ הֵיחֻדִי הַקְּדוּשׁ מִפְּשִׁיחָא: כְּתוּב בַּתּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוּשָׁה (וַיִּקְרָא י', כ'): "וַיִּשְׁמַע מִשָּׁה, וַיִּיטֵב בְּעֵינָיו... " וְרָאָה זֶה פֶּלֶא – מִיָּד הִתְחִיל הֵבִין לְרֵאוֹת בְּעֵינָיו, וְנִתְרַפֵּא... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וּתְצֵא אִישׁ מִלִּפְנֵי ה' וּתְאָכַל אוֹתָם וַיִּמְתּוּ לִפְנֵי ה'" (י' ב')

עַל הָאָסוֹן שֶׁל שְׁרִיפַת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרָן, אָמְרוּ חו"ל, שֶׁבְּנָיו שֶׁל אֶהֱרָן הִכְהֵן, נָדָב וָאֲבִיהוּא, מִתּוֹ עַל שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם נָשִׁים, וְלֹא הָיוּ לָהֶם יְלָדִים, וּמִמִּילָא גַם לֹא קִיְּמוּ מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ג', ד'): "וַיִּמְתּוּ נָדָב וָאֲבִיהוּא לִפְנֵי ה'... וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם".

וּצְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ מִתּוֹ בְּנֵי אֶהֱרָן דּוֹקֵא בְּשְׁרִיפָה, וְלֹא לְמַשֵּׁל בַּחֲנֻק אוֹ בַּעֲוֹנֵשׁ אַחֵר? וְנִרְאֶה לְהִבִּין זֹאת, עַל-פִּי מָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל בְּעִנְיַן זְיוּגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל: "אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׂכִינָה בִּינֵיהֶם (יח). לֹא זָכוּ – אִשׁ אוֹכְלָתָם" (אִשׁ אִשָּׁה). כְּלוּמָר, כְּאֲשֶׁר הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה זֹכִים לְהִתְחַתֵּן, וְלִהְיוֹת לְעוֹר אֶחָד לְשֵׁנִי, אָזִי מִתְמַתְקִים הַדִּינִים וְהַשְּׂכִינָה בִּינֵיהֶם. אֵךְ, אִם לֹא זָכוּ – אִשׁ אוֹכְלָתָם ("לֹא זָכוּ" גִּימְטְרִיקָה "דִּין" ר' מֹשֶׁה יִבְנִיאֵלִי). יוֹצֵא, אִפּוּא, מִכָּאן, שֶׁבְּנֵי אֶהֱרָן מִתּוֹ דּוֹקֵא בְּשְׁרִיפָה מִלִּפְנֵי ה' (וְלֹא בַּעֲוֹנֵשׁ אַחֵר), מִפְּנֵי שֶׁ"לֹא זָכוּ" – לֹא זָכוּ לְהִתְחַתֵּן, כְּדִי שֶׁתִּשְׁרַף בִּינֵיהֶם לְבִין נִשְׁוֵתִיהֶם הַשְּׂכִינָה – וְלָכֵן נַעֲנִשׁוּ דּוֹקֵא בְּשְׁרִיפָה, רַחֲמָנָא לִיִּצְלָן.

"שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח אוֹמֵר: הֲוֵי מְרַבֵּה לְחַקוֹר אֶת הָעֵדִים" (פְּרָקִי אֲבוֹת א' ט')

בַּסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ "פְּרִי חַיִּים" לַהֲרַהֲ"ק בַּעַל "אוֹרֵחַ חַיִּים", מְבוֹאֵר מֵאֲמַר שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח – "הֲוֵי מְרַבֵּה לְחַקוֹר אֶת הָעֵדִים" – בְּדֶרֶךְ נִפְלְאוֹה. וְהִיּוֹת וְרַעֲיוֹן קְדוֹשׁ זֶה נוֹגֵעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיתָנוּ מִיַּדִּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, נֶרְחִיב כָּאֵן אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוּרִים.

הִנֵּה יָדוּעַ וּמְפוֹרָסִם, כִּי בַּפְּסוּק "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", הָאוֹת ע של "שְׁמַע" וְהָאוֹת ד של "אֶחָד", הֵן אוֹתוֹת גְּדוּלוֹת, וְשִׁתִּיָּהֵן מִצְטַרְפוֹת יַחַד לְמַלְה "עַד". וְהַכּוֹנֵה הִיא, שְׁעַל-יַדֵּי "קְרִיאַת שְׁמַע", הָאָדָם הוּא בְּבַחֲיִנַת "עַד", שְׁמַעִיד עַל אַחַדוֹתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. וְהִנֵּה כְּאֲשֶׁר קוֹרְאִים אָנוּ אֶת "קְרִיאַת שְׁמַע" פְּעַמִּים בְּכָל יוֹם, בְּעֶרְבַּ וּבִבְקָר, אָנוּ בְּעֵצֶם מַעֲדִים בְּכָל יוֹם, עִם שְׁנֵי עֵדִים, עַל אַחַדוֹתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא אֶחָד, וְאִין מְלַבְדּוֹ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵט עַל כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָה, וְכָל דְּבַר הַמִּתְרַחֵשׁ בַּעוֹלָם וּבַבְּרִיאָה כְּלָה, הוּא מֵאִיתוֹ יִתְבָּרַךְ.

לָכֵן, צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת וְלִהְבִּין אֶת עִנְיַן הָאֲמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בְּאַחַדוֹתוֹ שֶׁל הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ. שָׁכֵן, אִם נִשְׁאֵל כָּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, הַשׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, הָאֵם הוּא מֵאֲמִין בְּאֲמֵת וּבְתַמִּים בְּאַחַדוֹת ה' יִתְבָּרַךְ? אִין סִפֵּק שְׁאוֹתוֹ אָדָם יִתְפַּלֵּא מֵאֵד עַל עֵצֶם הַשְּׁאֵלָה, וְיַעֲנֶה בְּ"הֵן" גְּדוּל, שְׁבָרוּר שֶׁהוּא מֵאֲמִין גְּדוּל בְּאַחַדוֹת ה'.

אוּלָּם, אִם יִרְצֶה הָאָדָם לְבַחֵן אֶת עֲצָמוֹ בְּאֲמֵת, הָאֵם הוּא מֵאֲמִין בְּאַחַדוֹת ה', אוֹ אִזּוֹ הוּא יִרְאֶה, שֶׁהוּא עֲדִין רַחוּק מִשְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה. שְׁהָרִי אִם הוּא בַּעַל אֲמוּנָה שְׁלֵמָה בַּה' יִתְבָּרַךְ, מִדּוּעַ הוּא כּוֹעֵס וְרוֹטֵן כְּאֲשֶׁר אִין הוּא מְצַלִּיחַ בְּעַסְקָיו? וְהִלָּא כָּל מָה שֶׁקוֹרֶה בַּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּאֲמוּר רַק מֵאֵת ה'. וְכָל אֶחָד יוֹדֵעַ אֶת מֵאֲמַר חו"ל (בִּיצֵה טז): "כָּל

מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל הָאָדָם קְצוּבִים לוֹ מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד רֵאשׁ הַשָּׁנָה". אִם כֵּן, וְהַכָּל קְצוּב לֹא מֵה' יִתְבָּרַךְ, עַל מָה הַכּוֹעֵס? וְכֵן, אִם יִתְבוֹנֵן הָאָדָם, אִיךָ הוּא כּוֹעֵס עַל כָּל דְּבַר שֶׁהוּא אִינוֹ מְצַלִּיחַ לְבַצֵּעַ, אוֹ עַל כְּבוֹד שֶׁחִבְרוּ מְקַבֵּל וְהוּא אִינוֹ מְקַבֵּל, וְכָל מִינֵי אִירוּעִים וְעִנְיָנִים שֶׁלֹּא מְצַלִּיחַ בָּהֶם, וְהוּא מֵלֵא כּוֹעֵס עַל-כֵּן, וְאִם נִשְׁאֵל אוֹתוֹ מִדּוּעַ הוּא כּוֹעֵס? הִלָּא הוּא מֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַקַּב"ה הוּא אֶחָד, וְאִין בְּלַעֲדֵי, וְכָל מָה שֶׁקוֹרֶה בַּעוֹלָם הוּא בַּהֲשֻׁגָה פְּרִטִית מֵאֵת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאִם לֹא הִצְלַחְתָּ, הָרִי סִימָן הוּא שֶׁהַקַּב"ה יוֹדֵעַ שְׁיוֹתֵר טוֹב לָךְ שֶׁלֹּא תִצְלַיחַ בְּדַבְּרַ הַזֶּה. אִם כֵּן, לְמָה אַתָּה כּוֹעֵס?

אֲלָא, וְדָאִי שְׁאֵתָה מֵאֲמִין בְּאֲמוּנָה שְׁלֵמָה בְּאַחַדוֹת ה', אוּלָּם אֲמוּנָה זֹו שֶׁלָּךְ רַחוּקָה מִלְּהִיוֹת מוֹשְׁלֵמַת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת. כִּי בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם, כְּשֶׁאַתָּה עוֹסֵק בְּעִנְיַי הַעוֹלָם הַזֶּה, אַתָּה פְּשוֹט מְרַבֵּה לְשַׁכּוֹחַ אֶת ה' יִתְבָּרַךְ, וְרַק כְּשֶׁשׁוֹאֲלִים אוֹתָךְ הָאֵם אַתָּה מֵאֲמִין, אַתָּה נֹזְכֵר שְׁאֵכֵן אַתָּה מֵאֲמִין גְּדוּל בַּה' יִתְבָּרַךְ. אֲבָל בְּרוּר הוּא, שְׁאִין זֹו אֲמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּיּוֹן שֶׁשְׁלֵמוֹת הָאֲמוּנָה הִיא לְזִכוּר תְּמִיד אֶת ה', בְּכָל שְׁעוֹת הַיָּמָמָה, כְּמוֹ שֶׁאֲמַר דּוּד הַמֶּלֶךְ, ע"ה

וזהו שאומר התנא הקדוש שמעון בן שטח: "הוי מרבה לחקור את העדים" – כלומר את אותם פעמיים "עד" שאֵתה מעיד בכל יום, ערב ובקר, על אחדות ה' יתברך – תרבה לחקור/לבדוק את ה"עדים" הללו – האם אתה באמת מאמין באחדותו יתברך, או שאֵתה רק אומר זאת בפיה, ולמעשה אתה רחוק מכך...?

יתכן לבאר את דברי שמעון בן שטח, האומר "הוי מרבה לחקור את העדים", גם בדרך רמז על עבודת ה'. הנה ידוע, שתכלית עבודת ה' היא, שיעבוד האדם את הקב"ה לא רק בחוץ, בהיותו בין בני האדם, שאז הוא מתביש ומתירא מפני בני האדם, לבל יחזיקו אותו לבעל עבירה, אלא צריך האדם לעבוד את בוראו גם בהיותו לבדו בביתו, כשאין איש רואהו. לפי זה יש לומר, שזהו הענין שצונו הקב"ה לכתוב מזוזה בפתח ביתנו: כדי שכאשר אנו ניכנס לתוך ביתנו, ניפגש עם המזוזה, ונזכור שגם כאן, בתוך ביתנו, אנו צריכים לקבל עלינו על מלכות שמים, כי המלך הקב"ה רואה אותנו בכל מקום. ועל זה נאמר: "לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר (=בביתו), כבגלוי (=בין בני אדם)" (תפילת שחרית).

רמז לענין זה, שיהא אדם ירא שמים בסתר, כבגלוי, מוצאים אנו בציווי ה' לעשות את ארון הברית מצופה זהב, מבפנים ומבחוץ, כפי שכתוב (שמות כה, יא): "וצפית אתו זהב טהור, מבית (=מבפנים) ומחוץ תצפנו", כדי לרמז לנו שאין זה מספיק להיות "מצופה זהב טהור רק מבחוץ" (=כאשר אנשים רואים אותך) – אלא עיקר התכלית היא "וצפית אתו זהב טהור מבית (=מבפנים)" – גם בהיותך בבית, תעבוד את ה' יתברך, כמו בהיותך בחוץ, בין בני האדם. לכן, העצה היעוצה היא, שיזכור האדם: "(ש)המלך הגדול הקב"ה, אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו (=על האדם) (תמיד), ורואה (את כל) מעשיו... (ואז תגיע) אליו היראה וההכנעה... מה' יתברך" ("מורה נבוכים" להרמב"ם).

אולם, על-פי דברי שמעון בן שטח, "הוי מרבה לחקור את העדים" – על האדם לזכור שגם בביתו ישנם "עדים", שמעידים על כל מעשיו, כמו שאמרו חז"ל (תענית יא): "שמא יאמר אדם: מי מעיד בי? (=מי יעיד עלי, כשאני בתוך ביתי בחדרי חדרים?). (והתשובה היא): אבני ביתו של האדם, וכן קורות ביתו מעידים בו (=עליו), שנאמר (חבקוק ב, יא): 'כי אבן מקיר (הבית) תזעק, וכפיס (=קורה) מעץ יעננה'".

ומעתה יש לומר, שזהו מה שרמז לנו התנא שמעון בן שטח: "הוי מרבה לחקור את העדים" – תרבה לחקור את העדים, אבני וקורות ביתך, האם אתה באמת מתנהג כראוי בהיותך בביתך בצנעה, ואז אבני וקורות ביתך לא יוכלו להעיד נגדך בבית דין של מעלה, או שמא חלילה יש לעדים אלו מה לומר נגדך ביום הדין, כי בביתך בסתר אינך מתנהג כראוי... (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וידם אחרון"

לאחר שנסתלקו נדב ואביהוא, בניו של אהרן הכהן, מן העולם, מתארת לנו התורה את גדולתו של אביהם, אהרן הכהן, בשתי מלים: "וידם אהרן"! דהינו, שקבל את גזר הדין באהבה גמורה, ולא הרהר כלל אחרי הנהגתו של ה' יתברך, וזהו "וידם אהרן". "וידם" - לשון דומם, שעשה אהרן עצמו פדומם, שאין בו שום כאב או מרמור, וקבל את גזירתו של ה' יתברך באהבה. בענין זה מסופר, שבשנת תקנ"ז היתה שנת בצורת קשה מאד ליושבי תימן. שכן, היתה זו השנה השביעית ברציפות, שלא ירדו בה גשמים, והיה רעב גדול מאד בכל המחוזות. כשהגיע יום תשעה באב, החליטו ראשי הקהילה לערוך עצרת תפילה וזעקה בבית הקברות, כדי שגם המתים יעמדו בתפילה וזעקה לפני שוכן מרומים. ואכן, באותו היום לקחו כל הקהילה את ספר התורה עמם, ויצאו לבית הקברות.

מיד כשהגיעו פתחו בתפילה וזעקה, כשהשמש יוקדת מעל ראשם, ועפר הארץ לוחט מחום השמש היוקדת. כשראה רבה של תימן, הרה"ג יחיא צאלח זצוק"ל זיע"א, את בני הקהילה מתנפחים בבכי קורע לב, בעודם צמים על חרפן בית המקדש, עמד על רגליו, וקרא: "קהל קדוש, דעו לכם, אהבת ה' היא למעלה מהכל! לבי אומר לי, שסובלים אנו שבע שנים רצופות של בצורת, כיון שאין אנו מקבלים דין שמים באהבה. ויש בינינו אנשים שמתרעמים על ה' יתברך. לכן, אומר אני לכם, אם נחליט בדעתינו בהחלטה נחושה, שאין לנו שום תרעומת וכעס חלילה כנגד שמים, ומקבלים אנו הכל באהבה, ולבנו שלם עם ה' יתברך - אין לי ספק שה' יושיענו ויוריד לנו גשמים". ומיד שאל את הקהל: "מסכימים?" וכלם ענו: "מסכימים בלב שלם". הדברים יצאו מפייהם, ומיד נתקדו השמים בעבים, וגשמי רצון וברכה החלו לרדת!...

נא לשמור על קדושת הגיליון! שפת שלום לכל בית ישראל!